

KESKKONNAAGENTUUR

ESTONIAN ENVIRONMENT AGENCY

**ULUKIASURKONDADE SEISUND JA
KÜTTIMISSOOVITUS 2015**
*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2015*

Koostajad: Rauno Veeroja
Peep Männil

Tartu 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	4
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	11
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	15
PÕDER (ALCES ALCES)	15
METSSIGA (SUS SCROFA)	27
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	34
METSKITIS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	42
KARU (URSUS ARCTOS)	50
HUNT (CANIS LUPUS).....	55
ILVES (LYNX LYNX).....	62
HALLHÜLJES (HALICHOERUS GRYPUS)	66
REBANE (VULPES VULPES)	67
KÄHRIKKOER (NYCTEREUTES PROCYONOIDES)	70
KOBRA (CASTOR FIBER).....	73
HALLJÄNES (LEPUS EUROPAEUS).....	75
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	77
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	80
MINK (NEOVISON VISON).....	83
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	85
MÄGER (MELES MELES)	87
HARILIK ŠAAKAL (CANIS AUREUS).....	89
JAHILINNUD	91
KOKKUVÕTE	97
SUMMARY.....	99

SISSEJUHATUS

2013. a jõustunud jahiseadusega muutus ulukiasurkondade kasutamise korraldamisel väiksemaks riigi ning suuremaks jahimeeste ja maaomanike roll. Peamiselt puudutab see sõralisi, kelle küttimehahtude määrad otsustab nüüdsest riigi asemel jahimaa kasutaja ning sealjuures tuleb tal varasemast enam arvestada maaomanike soovidega. Riigi ülesandeks on olukorra jälgimine ja jahimeeste, maaomanike ja jahindusnõukogude nõustamine ulukiasurkondade kasutuse osas, ennetamaks võimalikke negatiivseid tagajärgi.

Keskkonnaagentuuri ulukiseire osakonna (USO) põhiülesandeks on jahilukite asurkondade seisundi jälgimine ja ettepanekute tegemine asurkondade soodsa seisundi säilitamiseks ja tasakaalustatud arenguks. USO koondab jahimeeste kogutavaid seireandmeid ning teeb nende analüüsil saadud tulemuste põhjal iga-aastaselt soovitusi ulukite küttimehahtude ja –struktuuri määramiseks.

Erinevate meetoditega (küttimestatistika, ruutloendus, sõraliste pabulaloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, ulukikahjustused, kütitud isendite info) kogutud andmete võrdleva analüüsi tulemusel antakse erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu hinnang asurkonna seisundis toimunud muutustele, prognoositud juurdekasvu põhjal küttimehooaja eelsele seisundile ning tehakse vastavalt sellele küttimeettepanekud. Enamuse liikide (peamiselt väikeulukid) kohta tehtavad küttimeettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad soovitatavate muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega.

Detailse usaldusväärse informatsiooni puudumise (riiklikul tasemel puudub selleks ka vajadus) tõttu ei tee ulukiseireosakond ettepanekuid mitte jahipiirkondade tasemel, vaid puudutab väikseima üksusena maakondi. Jahipiirkonna põhise usaldusväärse informatsiooni saamiseks tuleks rakendada uusi seiremeetodeid, näiteks hirvlaste puhul jahipiirkondi katvat pabulaloendust ning koguma märgatavalt suuremas koguses infot lokaalsete ulukikahjustuste kohta.

Nende liikide puhul, kelle küttimeettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttimehahtude ja –struktuuri jaotus saama korraldatud jahindusnõukogudes vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile ja eelnenud praktikale.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahiulukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning analüüsitakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2014/2015. aastal ning tehakse küttimeettepanekud 2015. aasta jahihooajaks. Küttimeettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Hundi, ilvise ja hallhülge kohta käesolevas aruandes konkreetseid küttimeettepanekuid ei tehta, need esitatakse käesoleva aruande lisadena enne vastava jahihooaja algust. Aruandes antakse vaid esmast informatsiooni hundi ja ilvise asurkondades toimunud muutuste kohta ning viidatakse eeldatavale küttimeismahu muutmise suunale. Jahiulukite hulka mittekuuluvatest liikidest käsitletakse aruandes harilikku šaakalit, kelle küttimeist on viimased kaks aastat võõrliigi staatuses olevana korraldanud Keskkonnaamet.

Seireandmete kogumise meetodilised juhendid ja vormid, aga ka ulukite rakendusuringute ja inventuuride aruanded ja tegevuskava suurkiskjate kaitse- ja ohjamise korraldamiseks on kättesaadavad Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee . Ulukiseire aastaaruannetega peaksid regulaarselt tutvunud olema kõik jahimaa kasutajad, jahindusnõukogude liikmed ning jahindusega seotud riigisektori töötajad. Lisaks regulaarsetele küttimeissoovitustele tuuakse aruannetes vajadusel välja ka muud meetmed, näiteks soovitavad muudatused seadusandluses.

Käesolev aruanne on koostatud ulukiseireosakonna poolt, kuhu andsid lisaks koostajatena märgitud isikutele olulise panuse ka Jüri Tõnisson, Inga Jõgisalu ja Marko Kübarsepp. Ulukiseireosakond tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi ja Keskkonnaameti töötajaid.

ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, vaatluste, jahimeeste hinnangupõhise loenduse, ulukikahjustuste ning hirvlaste pabula-loenduse andmeid. Põdra, suurkiskjate, rebase ja kähriku puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsidesaadud tulemusi. Suur enamus seire algmaterjalidest on kogutud jahimeeste poolt vastavalt keskkonnaministri määrusele „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (RT I, 29.05.2013, 7) järgides Keskkonnaagentuuri (KAUR) kodulehel (www.keskkonnainfo.ee) olevaid andmeedastusvorme ja metoodilisi juhendeid. Kogutud andmed ja biomaterjal on analüüsitud KAUR ulukiseireosakonnas, va rebase ja kähriku vanused, mis on määratud Veterinaar- ja Toiduameti poolt ning suurkiskjate kahjustused, millega tegeleb Keskkonnaamet. Hallhülge seire tulemused on võetud hallhülge 2014. a seirearuandest: <http://seire.keskkonnainfo.ee/attachments/article/3294/Seirearuanne%20h%C3%BCljes%2014.pdf>.

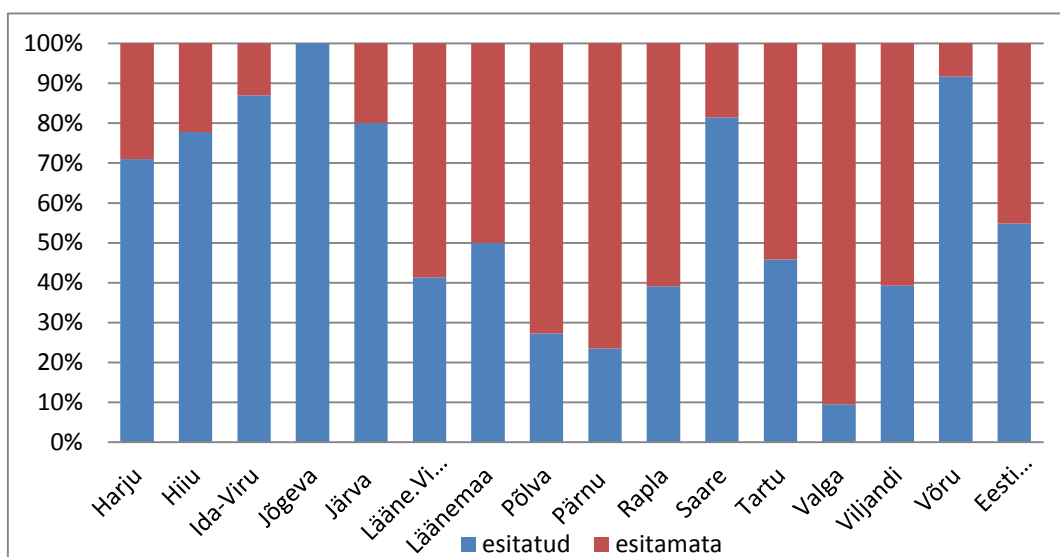
Võrreldes varasemaga ei toonud 2013. a kehtima hakanud jahiseadus kaasa mingeid olulisi muudatusi seireandmete sisulise kogumise, küll aga nende edastamise osas: Keskkonnaamet ei tegele enam vahendusega ning küttimestatistika, vaatluste andmed ning biomaterjal tuleb jahimaa kasutajatel otse Keskkonnaagentuurile edastada. Osades maakondades toetas siiski jahimehi selle funktsiooni täitmisel ka veel mullu Keskkonnaamet.

Sarnaselt eelmise aastaga saadi osa olulistest andmetest mitmetelt jahipiirkonna kasutajalt kätte suure vaeva ja märkimisväärse hilinemisega, mistõttu venis ka näiteks eelmise jahihooaja küttime tulemuste koondi koostamine. Maakondlikest organisatsioonidest tuleks siinkohal taas ära mainida Valgamaa JÜ, kust andmed laekusid tähtaegadest oluliselt hiljem, peale suurt „pinnimist“ ning ka siis puudulikus mahus. Riigi ülesanne ei ole jahimeestele meelde tuletada seadusest tulenevaid kohustusi, mis on neile antud koos jahipidamise õigusega. Jahimaa kasutusõigus on vabatahtlik, kuid selle õigusega kaasnevad teatud kohustused. Kui neid kohustusi ei täideta, peaks kaduma ka vastavad õigused.

Järgnevalt anname ülevaate 2014. a kogutud seireandmetest, mille analüüsidesaadustel ning eelnevatel aastatel samasuguse metoodikaga kogutud andmete võrdlusele antud aruanne baseerub.

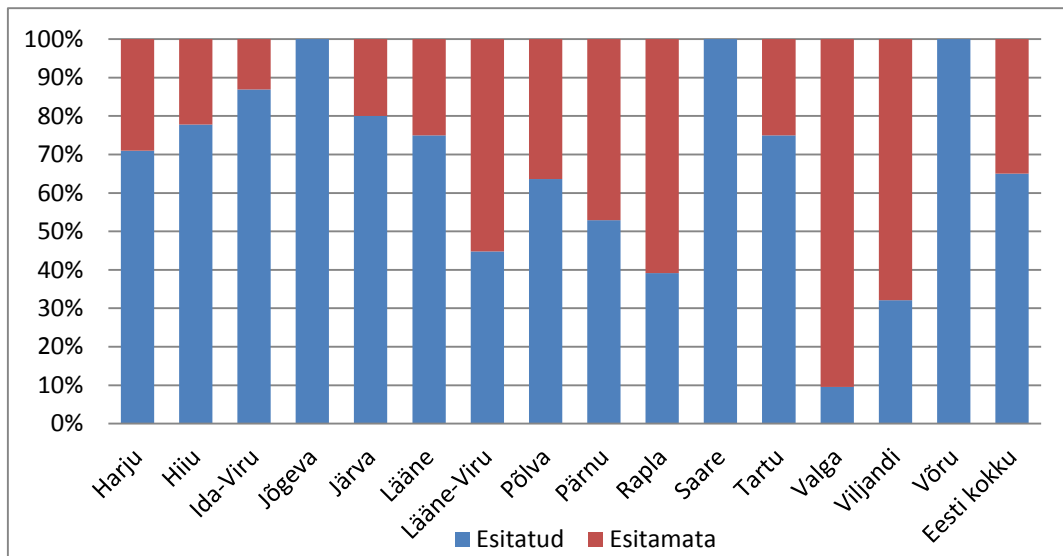
Lisaks kõikidest jahipiirkondadest laekunud kütimisandmetele ja arvukuse/arvukuse muutuse hinnangutele analüüsiti 412 põdra, 280 metskitse, 244 metssea, 48 punahirve, 215 hundi ja ilvese ning 197 karu vaatluslehele märgitud andmeid. Biomaterjalina analüüsiti kütitud põtrade vanuse määramiseks hammaste arengu ja kulumise järgi 5240 isendi alalõualuud, ning vanuse määrangute täpsuse kontrolliks määrati paralleelselt veel 1144 kütitud isendi vanus lõikehammastest ristlõiketelt (hambatsemendis jäädvustunud aastarõngaste põhjal). Ühtsele standardile vastavalt mõõdeti 1624 viimasel jahihooajal kütitud põdrapulli sarve ning lisaks saadi jahimeestelt veel andmeid 350 isendi sarvede kohta. Kütitud põdralehmade viljakusproove laekus ulukiseireosakonda 739, neis täies mahus analüüsikõlblikeks osutus 530. Kütitud suurkiskjatel kogunes vanuse määranguks 74 hambaproovi ning viljakusnäitajate määranguks viidi läbi analüüs 17 kütitud emaslooma sigimiselundkonnale.

Jahipiirkonna kasutajate arusaam oma kohustusest koguda ulukiseire andmeid on maakonniti jätkuvalt väga erinev. Võtame näiteks metskitse ja metssea vaatlusandmed, mille alusel jälgitakse muutusi populatsioonide soolises ja vanuselises struktuuris. Kui Jõgevamaalt koguti 100 % ulatuses mõlema liigi vaatlusi, siis Valgamaalt vaid 10 % (Valgamaa JÜ kasutatavatel jahialadel 0). Järgnevatelt graafikutelt on näha, millises maakonnas on jahimaa kasutajad enam kohusetundlikud ja millises vähem.

Metssea vaatlusi esitanud jahipiirkondade % 2014. a

Proportion of hunting districts that presented wild boar observation cards (blue).

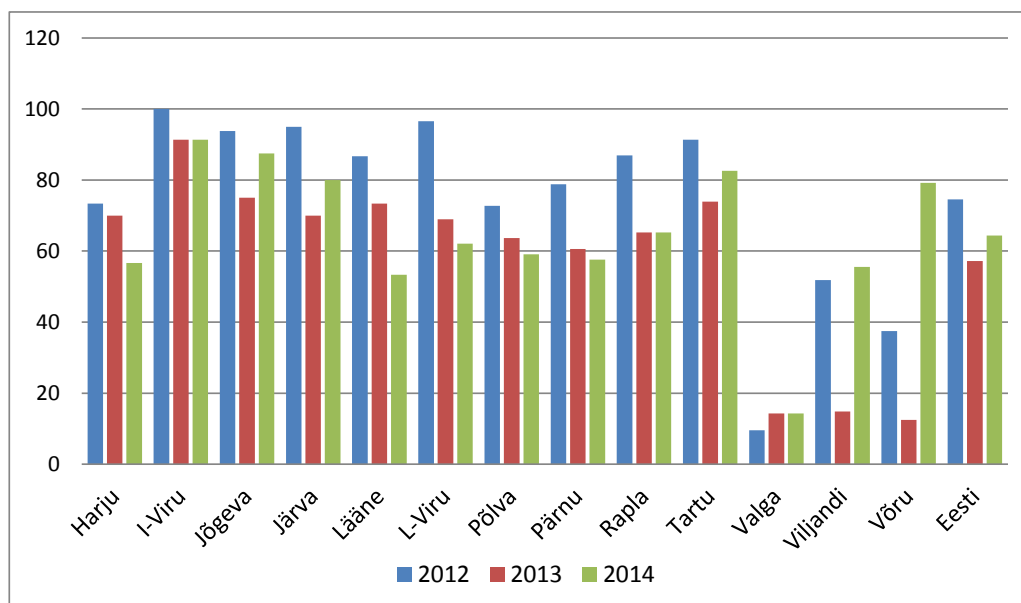
Metskitse vaatlusi esitanud jahipiirkondade % 2014. a

Proportion of hunting districts that presented roe deer observation cards (blue).

Suurkiskjate kohta laekus 2014. aastal eelneva aastaga võrreldes pisut enam nii karu kui ka hundi-ilvese vaatluslehti, kuid seda siiski selgelt ebapiisavas hulgas ja ruumilises jaotuses. Karu vaatluste osas saab positiivse poole pealt ära märkida Ida-Viru, Jõgeva, Järva, Tartu ja Võru jahimehi, positiivses trendis on ka Viljandimaa. Hundi-ilvese vaatluslehtede osas saab positiivsena välja tuua vaid Tartu, Pärnu ja Võru maakonna jahimehi, negatiivsena aga saarte ning Viljandi ja Rapla maakonna jahimehi. Puudulike andmete tõttu ei ole võimalik adekvaatselt hinnata populatsiooni suuruse ja juurdekasvu muutusi (eriti just ilvese puhul) neis maakondades ning paratamatult mõjutab see ka kogu Eesti kohta käivaid arvukushinnanguid. Neil jahipiirkondade kasutajatel, kes ei ole vastavalt seadusest tulenevale kohustusele oma ülesannet täitnud, ei ole moraalset õigust tulemuste esitajat kritiseerida, samuti nõuda ressursi kasutajana teistega võrdset kohtlemist. Seireandmete esitamata jätnute nimekiri esitatakse jahindusnõukogudele, kes peaksid seda limiidi maakonnasisese jaotuse tegemisel arvesse võtma.

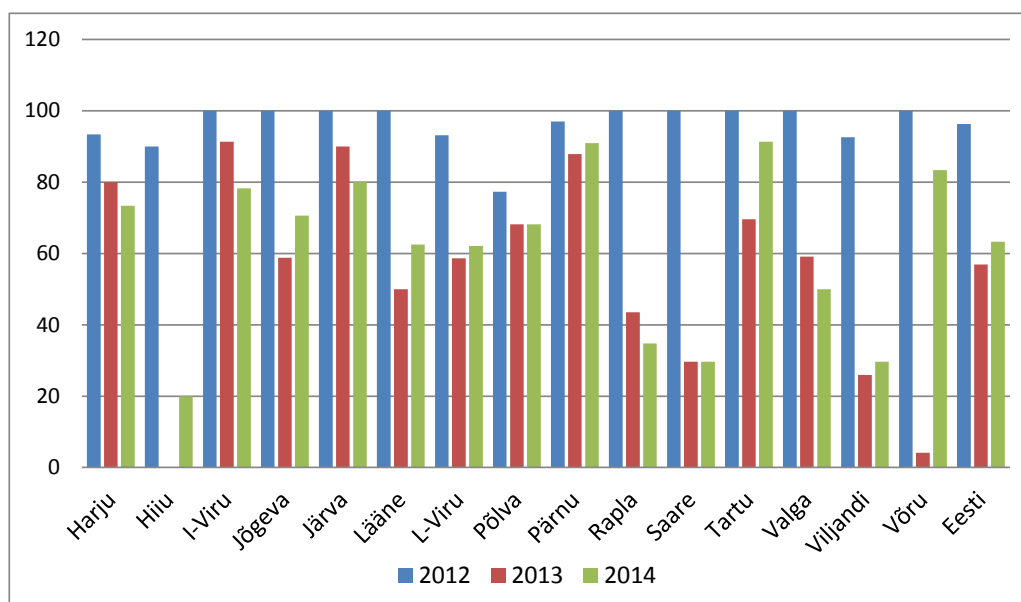
Kütitud suurkiskjatel saadud bioproovide osas saab jahimehi taas nii kiita kui laita. Vanuse määranguks vajalike hambaproove saadi kütitud huntidelt sarnaselt eelmiste aastatega suhteliselt hästi (ligi 90 %), kütitud karudelt aga selgelt puudulikul määral (61%, võrdluseks 2013. a 84%). Kütitud emastelt loomadelt saadi sigimiselundkondade proove eelmise aastaga võrreldes suhteliselt vähem (ligi 70% kütitud emasloomade kohta, võrdluseks 2013. a 84%), kuid nende kvaliteet oli märgatavalt paranenud. Eriti paistab silma päris valede elundite (emaka asemel kusepõis) osakaalu järsk vähenemine.

Tuletame siinkohal meelde, et nii suurkiskjate vanuse- kui ka emasisendite sigimiselundkondade proove on jahipiirkonna kasutaja kohustatud esitama 100% ulatuses. Selle tegevuse saab küll edasi delegeerida, näiteks taksidermistile, kuid vastutust selle esitamise eest mitte.

Karu vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel 2012-2014 Eesti mandriosas.

Proportion of hunting districts that have presented bear brown observation cards in recent years on mainland part of Estonia.

Hundi ja ilvese vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel 2012-2014.

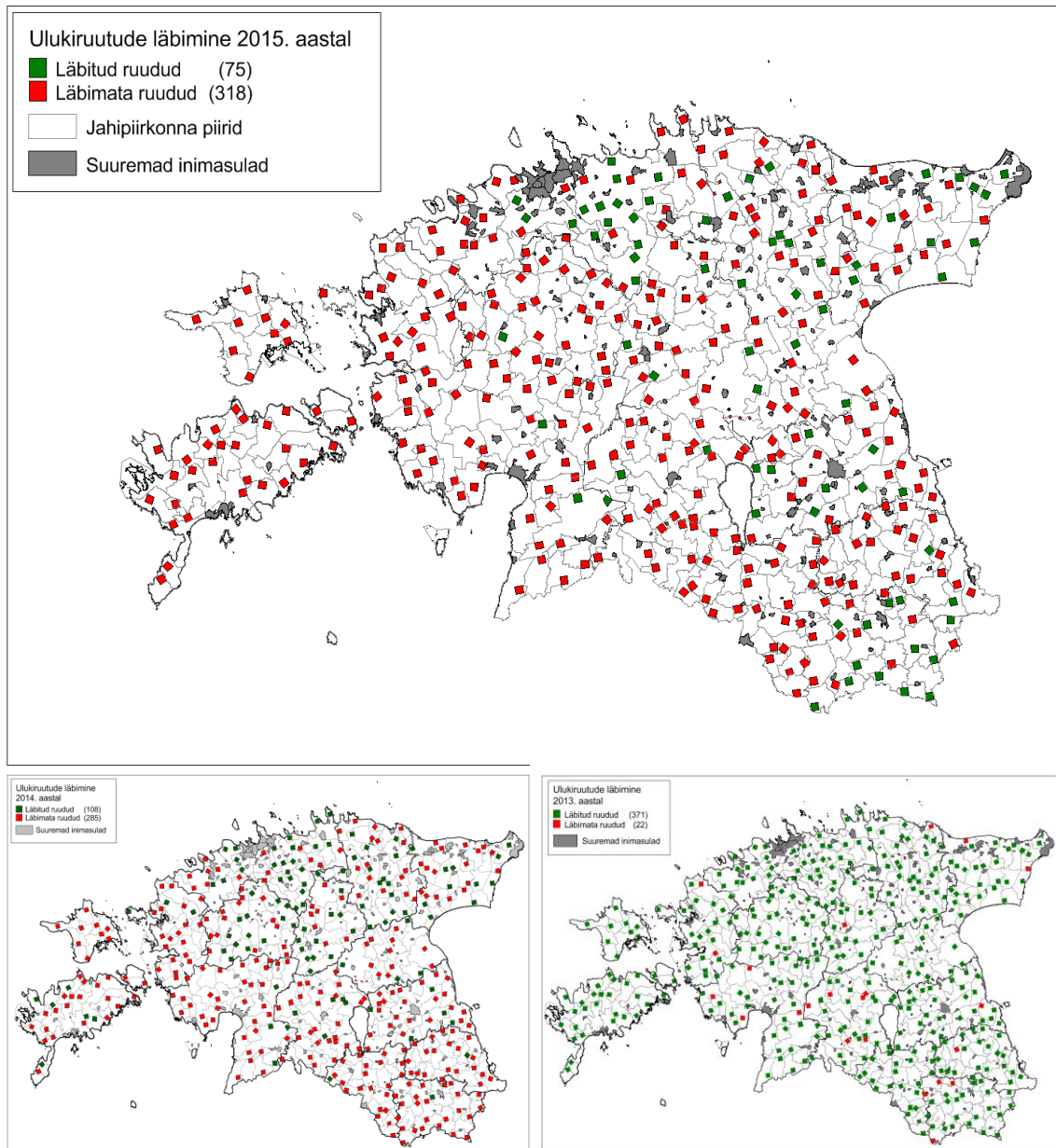
Proportion of hunting districts that have presented wolf and lynx observation cards in recent years.

Möödunud talve iseloomustas taas ebatavaliselt kõrge õhutemperatuur ning alates veebruari keskpaigast värske lumikatte puudumine. Pehme ja lumevaene talv oli soodne paljudele liikidele, kuna madalast temperatuurist ja toidupuudusest tingitud isendite looduslik suremus jäi madalaks ning isendite konditsioon sigimisperioodi alguseks heaks. Neist asjaoludest tingituna võib käesoleval aastal oodata mitmete liikide puhul taas head juurdekasvumäära.

Ulukiseire seisukohalt oli möödunud talv ülemöödunust veelgi ebasoodsam, kuna mitmed seiremeetodid põhinevad just jälgede loendusel lumelt. Nii jäid juba 2014. a kesiseks jäänud ruutloenduse tulemused 2015. a veelgi kehvemaks, kuna jäljeloendus suudeti läbi viia vähem kui viiendikul Eesti ruutudest (75 ruutu 393-st) ning neistki oli eelmise aastaga samad (e otseselt võrreldavad) vaid 41. Ruutloenduse said tehtud need, kes tegid seda enne veebruari keskpaika. Sellega seoses nihkus keskmine loenduse läbimise aeg märgatavalt varasemaks, mis omakorda kahandab tulemuste võrreldavust varasemate aastatega. Kõigist neist asjaoludest tingituna on üle-eestilised tulemused kahtlemata varasemast palju ebatäpsemad, mistõttu enamuse liikide puhul seda näitajat tänavu tõsiseltvõetavalt arvestada ei saa.

Eelmise kahe aasta kogemustele tuginevalt tulekski järgnevatel aastatel sobivate lumeolude olemasolul ruutloendust ära teha juba jaanuaris/veebruaris ning selle lükkamist märtsikusse, mil küll jahimeestel on rohkem aega, tasuks igal juhul vältida.

Lühiajaline lumikate mõjutas kindlasti ka hundi ja ilvese vaatluste tegemist ning vaatluste arv jäi arvatavalt väiksemaks, kui see paremate lumeolude korral olnud oleks. Tehtud vaatluste hulka ning suhteliselt madalast asustustihedusest tingitud eluterritooriumide suurust ja isendite liikumisaktiivsust arvestades võib siiski eeldada, et oluline enamus ilvese pesakondadest ja hundi karjadest sai siiski ära märgitud.

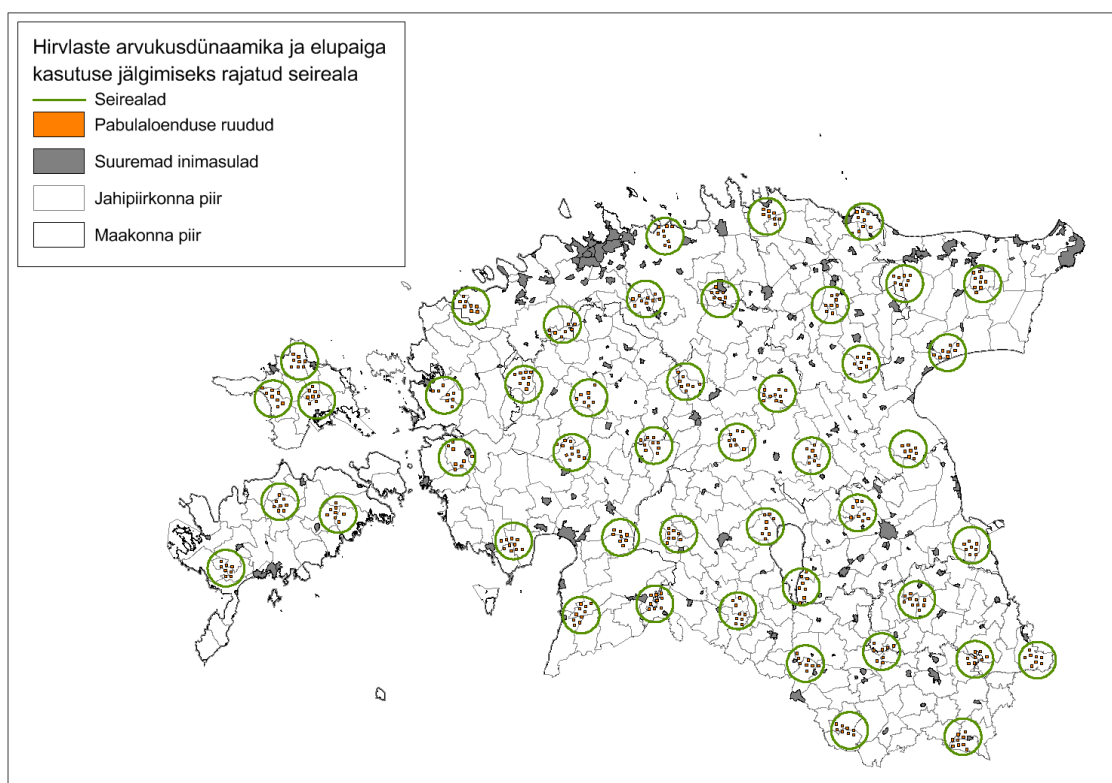

Ulukijälgede loendusruutude läbimine 2015. aastal ning võrdlus 2014. ja 2013. aasta loendustega.

Location of 12 km long (quadrat shape 4x3 km) permanent transects of winter track counts. The color of the quadrats indicates whether the counts were carried out (green) or not (red) in current year.

Lisaks jahimeestelt kogutavate andmete ja materjalide analüüsile viis ulukiseiresakond koostöös Keskkonnaameti jahindusspetsialistidega läbi 2015. a. kevadel üle riigi juba tavapäraseks saanud värsket põdrakahjustuse seire, mis seekord hõlmas 1439 proovitükki, millest 881 paiknesid männinoorendikes ning 558 koorimiskahjustuste eas kuusikuis. Lisaks kahjustustele fikseeriti kõikides proovitükkides ka 100x4 m transektidel põtrade talvist koormust iseloomustav pabulahunnikute arv.

SA KIK toel teostati 2015. a kevadel esmakordselt 46-l üle riigi süstemaatiliselt paigutatud seirealal hirvlaste talviste pabulahunnikute loendus. Kõikidele seirealadele märgiti valdavalt metsaaladele maha 32 km loendusmarsuuti (kaheksa ruudu kujulist 4 km pikkust transekti) kus loendati 2 m laiusel alal kõik hirvlaste poolt viimasel talvel tekitatud pabulahunnikud. Lisaks hirvlastele koguti pabulaloendustel analoogset infot ka metssea, jäneste ja kanaliste ekskrementide kohta. Saadud populatsiooni suhtelist asustustihedust kirjeldav näitaja pabulaindeks (pabulahunnikute arv ühe kilomeetri loendustransekti kohta) saab siiski tulemust toovaks alles aegridade tekkimisel e siis alates järgmisest aastast. Tänavu annab see vaid võimaluse võrrelda erinevaid piirkondi omavahel.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015. a kevadel loodud seirealade ja nende märgitud pabulaloenduse transektide paiknemine.

Sites and square shape transects (4 km long and 2 m wide) of pellet counts for monitoring winter time relative abundance of cervids.

ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD

Küttimismahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2014. aasta küttimise muutus võrreldes 2013. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse suurkiskjate karu, hundi ja ilvese puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI)

Käesoleva aruande tabelites on esitatud jäljeradade võimaliku maksimaalse vanuse suhtes korrigeeritud jäljeindeksite väärtused e **jäljeindeks** on loendusmarsruudiga ristuvate jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jagatud jälgede võimaliku maksimaalse vanusega päevades (24h -1; 36h - 1,5; 48h - 2; 60h - 2,5). Jälgede võimaliku maksimaalse vanuse leidmisel on aluseks võetus viimase vanu jälgi katva lumesaju lõpu orienteeruv kellaeg.

Jälgede vanuse suhtes korrigeerimata jäljeindeks – ruutloenduse käigus loendatud keskmine jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Üle-eestilist asustustiheduse ja küttime dünaamikat iseloomustavatel graafikutel on eraldi välja toodud nii jäljeradade vanuse suhtes korrigeeritud (aastatel 2010 - 2013) kui ka korrigeerimata jäljeindeksi muutused (aastatel 2006 – 2011). Kuna 2014. ja 2015. a. lumeolud võimaldasid ruutloenduse läbiviimist vaid tagasihoidlikul osal loendusruutudes ning läbitud loendusruutude paiknemine oli piirkonniti väga ebaühtlane, on andmete võrreldavuse huvides esitatud joonistel täiendavalt ka vaid selline jäljeindeks (jälje vanuse suhte korrigeeritud), mille puhul on eelneva nelja aasta jäljeindeksite arvutamisel võetud aluseks vaid nende loendusruutude andmed, mis läbiti ka 2015. aastal. Graafikutel on see tähistatud kui **2015 loendusruutude põhine jäljeindeks**.

Jäljeindeksi muutus – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides (JM). $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A-1)}) / JI_{(A-1)}$, kus A on aasta. Erinevalt eelnevatest seirearuannetest on käesolevas aruandes esitatud 2015. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga, võttes 2013. aasta loendustulemustest arvesse vaid nende samade ruutude andmed mis läbiti ka 2015. aastal.

Pabulaindeks – hirvlaste pabulahunnikute arv 1 km transekti kohta. Transekti laiuks on 2 meetrit.

Liikluses hukkunud isendid – käesolevas aruandes on kasutatud jahipiirkonna kasutaja esitatud jahindusstatistikas toodud andmeid liikluses hukkunud sõraliste kohta.

Värske ulukikahjustus (VUK) – antud aruandes esitatud eeskätt põdra tekitatud värskete kahjustustega puude osakaal seirealadel. Värskest kahjustatud puude hulka loetakse edasise kasvu seisukohast nii olulisel kui ka ebaolulisel määral kahjustatud okaspuid.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (punahirv viieni).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – sõraliste ja kopra puhul saadud jahimeeste 2015. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2014. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsesest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

+ arvukus suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

++ arvukus oluliselt suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

= arvukus jäänud samaks. Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- arvukus vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- - arvukus oluliselt vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv – vaatluskaartidel esitatud keskmine vaadeldud isendite arv ühe vaatluspäeva (vaatlusrea) kohta. Põdra kohta esitatud näitaja leidmisel on aluseks võetud 1. septembrist -31. oktoobrini, metsseal 1.septembris - 20. detsembrini ning metskitsel 1. augustist – 31. oktoobrini tehtud vaatluste andmed. Vaatluspäevadena on arvesse võetud vaid need vaatluspäevad, mil loomi kohati.

Küttimissoovitus

↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;

↑↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;

→ - küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);

→ / ↑ - küttida samas mahus või veidi enam;

→ / ↓ - küttida samas mahus või veidi vähem;

↓ - küttimismahtu vähendada;

↓↓ - küttimist oluliselt vähendada.

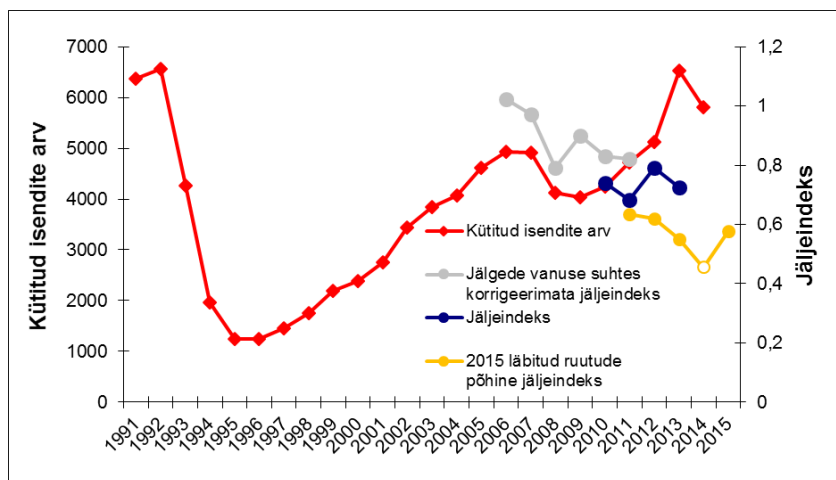
Iga käsitletava liigi juures on hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Erinevates aruande tabelites esitatud kollakas kirjas märgitud näitajad on arvutatud väga väikese andmete hulga põhjal, mistõttu ei saa neid pidada järelduste tegemisel piisavalt usaldusväärseks.

Aruandes esitatud küttimise tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional 11.0.4 tarkvara abil. Küttimiskaartidel kasutatud Eesti kontuur ja maakondade piiride kihi on loonud Maa-amet.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

A = →

K = →/↑

Põdra küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of moose hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Põdra arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		2013	2014	2015	
Harjumaa	637	820	670	-18,3	0,85	0,74	0,54	0,52	0,63	16,9	1470	1310	1380	5,3
Hiiumaa	168	222	165	-25,7	0,54	0,66					390	320	310	-3,1
Ida-Virumaa	256	293	287	-2,0	0,67	0,71	0,57	0,44	0,53	-7,9	880	880	900	2,3
Jõgevamaa	204	262	261	-0,4	0,52	0,68	1,06		0,86	-18,3	720	610	660	8,2
Järvamaa	258	363	280	-22,9	0,86	0,62	0,64	0,44	0,54	-16,1	700	580	590	1,7
Läänemaa	384	547	468	-14,4	1,31	1,45					950	870	880	1,1
Lääne-Virumaa	345	430	443	3,0	0,68	0,67	0,57	0,25	0,32	-44,6	930	870	950	9,2
Põlvamaa	154	199	180	-9,5	0,43	0,41					530	470	480	2,1
Pärnumaa	752	894	842	-5,8	0,89	0,58	0,47	0,83	0,61	29,6	1680	1440	1520	5,6
Raplamaa	459	631	511	-19,0	1,25	1,11					1140	920	960	4,3
Saaremaa	316	357	362	1,4	1,02	0,91					830	800	800	0,0
Tartumaa	269	357	320	-10,4	0,48	0,60	0,44		0,40	-9,9	760	660	670	1,5
Valgamaa	212	315	271	-14,0	0,37	0,44					650	570	570	0,0
Viljandimaa	481	618	516	-16,5	0,83	0,81					1110	840	880	4,8
Võrumaa	231	224	239	6,7	0,54	0,39	0,43		0,75	76,6	520	510	510	0,0
Kokku Total	5126	6532	5815	-11,0	0,79	0,73	0,55	0,46	0,58	5,1	13260	11650	12060	3,5

Jahimeeste poolt 2015. a kevadel antud hinnang põdra arvukusele oli 12060 isendit, mis eelnenud aastaga võrreldes 3,5% suurem. Maakondadest on arvukushinnang suurenenud enim Lääne-Viru- ja Jõgevamaal, veidi langenud aga vaid Hiiumaal. Asustustiheduse indeks oli Eesti keskmisena 5,1 isendit 1000 ha elupaikade kohta, varieerudes erinevates maakondades 4,1 ja 6,0 vahel. Sealjuures on juba teist aastat järjest põdra asustustihedus

elupaikade kohta Harju-, Lääne-, Pärnu-, Rapla-, Tartu- ja Viljandimaal kõrgem maksimaalselt soovitatavast 5 isendi ülempiirist. Tagantjärei tundub, et kui 2014. aasta talve lõppedes võidi eelnenud tavatult suure ca 6500 põdra küttimise järel talvitunud asurkonna suurust omajagu alahinnata, siis sellele järgnenud 2014. a jahtide edukus vähenenud kvoodi taustal võis anda jahimeestele põhjust arvukust 2015. aastal taas optimistlikumalt hinnata, välistamata sealjuures ülehindamise võimalust.

Ruutloenduse jäljeindeksist juba teist aastat järjest olulist tuge Eesti jahilukite sealhulgas ka põdra asustustiheduse muutuste kirjeldamisel ei ole, sest 2015. a jäljeloendus viidi läbi eelnenud lumevaese 2014. a talvisega võrreldes veelgi väiksemas mahus ning oluline osa viimase kahe aasta loendusruutudest omavahel ei kattu. Eelpool tabelis esitatud maakondlikud ja Eesti tasemel põdra jäljeindeksite erinevused statistiliselt usaldusväärsed ei ole.

Põdravaatluskaartidele (PVK) 2012 - 2014. a talletatud info osutab, et põdra arvukus palju ei muutunud. Jahiaja esimeses pooles nähti oktoobri lõpu seisul jahipäeva kohta lähedane arv põtru – vastavalt 3,5; 3,4 ja 3,5 isendit. Põdrajahi järgseist arvukushinnanguist tulenev tihedusindeks oli 2012. aasta jahi järel kõrgem kui viimasel kahel aastal, mil see on olnud jahihooaja lõppedes sarnane – vastavalt 4,6; 3,8 ja 3,8 isendit 1000 ha elupaikade kohta. Seega võis viimase kahe jahihooaja järel talvituda samuti sarnase suurusega põdraasurkond. Põdra tegelik arvukus 2013. aasta jahi järel pigem siiski vähenes ja suremus ületas sama aasta juurdekasvu. Järgnevast arvukushinnangu vähesest muutusest 2014-2015 tulenevalt võisid suremus ja juurdekasv olla 2014. aastal lähedase suurusega.

Vähene ja ajutine lumikate jahipidamist ei soosinud ning sigade Aafrika katku (SAK) levimisega Eestisse 2014. a kaasnenud ajukahikeeld Eesti kagu- ja kirdeosa maakondades pigem pärssis põtrade tabamist. Kütitud põtrade arv 5815 isendit oli eelnenuga võrreldes 11% võrra väiksem, kuid õnneks siiski suurem kui aasta tagasi põdra arvukuse olulisele langusele viidanud seireandmete tuginevalt arvukuse kiire langemise vältimiseks soovitatud tagasihoidlik miinimum küttimismaht. Tõepärasem arvukuse hinnang oleks andnud küttimisvajadusest selgema ettekujutuse ja ka kõigi osapoolte jaoks soodsama küttimistulemuse.

Varasemast asurkonna koosseisust lähtudes, järskude muutuste vältimiseks ja looduslähedase tasakaalu hoidmiseks soovitati 2014. aastal eri maakondades küttida pulle 33-35%, lehmi 32-35%, vasikaid 30-34%, hõlbega soovitusel mitte üle ± 3 ühiku. Keskmiseks küttimisstruktuuriks kujunes pulle 35,7%, lehmi 32,4% ja vasikaid 31,9%, kusjuures emakordselt pärast 2000. aastat kütiti vasikaid lehmadest vähem. Peaaegu

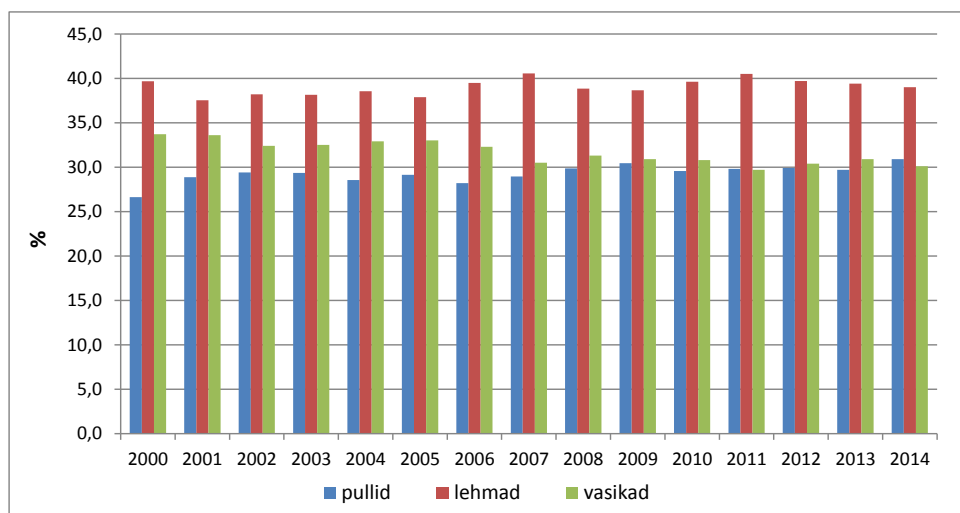
kõikides maakondades kütiti põtru vastavuses soovitud struktuurivahemikule, mis osutab vaatlusandmete ja kohaliku asustusstruktuuri rahuldavale seosele. Erandiks oli Valgamaa, mille puhul ei saa välistada SAK-i tõttu kehtestatud piirangute ning piiriäärsetes piirkondades ka Põhja-Läti põdra mõju.

2014. a jahiaegsetes vaatlusandmetes oli lehmade-pullide suhtarv Eesti keskmisena 1,26 lehma pulli kohta, varieerudes maakonniti vahemikus 1,1 - 1,6. Enamikus maakondadest sugude suhtarv võrreldes aasta varasemaga kas püsis või nihkus veidi pullide kasuks. Vaid Lääne- ja Viljandimaa vaatlustes ilmnis vähene lehmade osakaalu kasv.

Põtrade sooline jaotus ning vasikate osakaal küttemises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv jahihooaja esimeses pooles (15. september-31. oktoober) tehtud põdravaatlustes aastatel 2012 - 2014.

Maakond County	Küttemisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Ühe jahipäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Harjumaa	1,01	0,82	0,91	29,8	27,0	27,2	1,48	1,07	1,07	27,0	25,6	24,1	2,5	2,9	3,2
Hiiumaa	0,98	1,19	1,05	33,9	32,0	31,5	1,13	1,29	1,26	24,9	25,6	25,1	5,3	4,2	3,9
Ida-Virumaa	0,75	0,77	0,86	34,4	32,4	33,1	1,22	1,19	1,05	29,1	31,2	27,2	3,7	3,8	3,6
Jõgevamaa	0,84	0,98	1,04	34,3	35,1	34,5	1,19	1,48	1,26	33,5	33,9	29,7	2,5	2,6	2,7
Järvamaa	0,94	0,88	0,82	35,3	33,6	34,3	1,53	1,5	1,29	33,3	33,8	34,3	3,8	2,9	3,3
Läänemaa	0,95	0,90	0,96	32,0	31,6	31,4	1,15	1,13	1,16	24,8	26,3	29,5	4,9	4,2	4,7
Lääne-Virumaa	0,88	0,88	0,90	35,1	32,8	32,5	1,69	1,53	1,44	32,5	32,4	30,6	3,7	3,6	3,7
Põlvamaa	1,00	0,70	0,82	37,7	32,7	33,3	1,66	1,19	1,18	36,6	32,9	31,0	3,0	3,3	3,0
Pärimaa	0,93	0,85	0,90	33,9	32,3	32,5	1,15	1,44	1,29	30,6	33,8	30,9	3,9	3,9	4,0
Raplamaa	1,03	1,05	1,01	33,1	30,7	31,9	1,54	1,52	1,46	32,1	31,6	33,5	3,3	3,0	3,1
Saaremaa	1,09	1,07	0,94	32,6	35,6	30,9	1,14	1,23	1,14	25,3	29,2	26,8	3,7	3,4	3,1
Tartumaa	0,97	0,93	0,86	34,9	31,4	33,8	1,27	1,33	1,25	32,5	29,5	32,3	4,0	4,0	4,0
Valgamaa	0,95	0,84	0,75	31,1	33,3	28,8	1,15	1,52	1,18	32,3	33,2	33,7	2,1	2,5	2,3
Viljandimaa	0,94	1,02	0,98	33,1	32,8	32,0	1,44	1,38	1,55	32,2	33,1	30,8	4,1	4,0	4,3
Võrumaa	0,95	0,81	0,86	35,9	33,0	33,1	1,48	1,46	1,35	34,4	32,3	32,8	3,8	3,3	3,1
Kokku Total	0,95	0,91	0,91	33,4	31,9	31,7	1,33	1,33	1,26	30,4	30,9	30,1	3,5	3,4	3,5

Põdravasikate osakaal asurkonnas jäi 2014. a aastal valdavalt mõõdukasse 25-35% vahemikku. Kuid Harju- ja Hiiumaal, kus vasikaid oli asurkonnas vaid ~25% ning jahisaagis üle 30%, võis 2014. a kevadel sündinud kohordi (vasikate) osakaal jahti järel jääda asurkonna normaalseks uuenemiseks soodsast 25 - 30% tasemest allapoole.

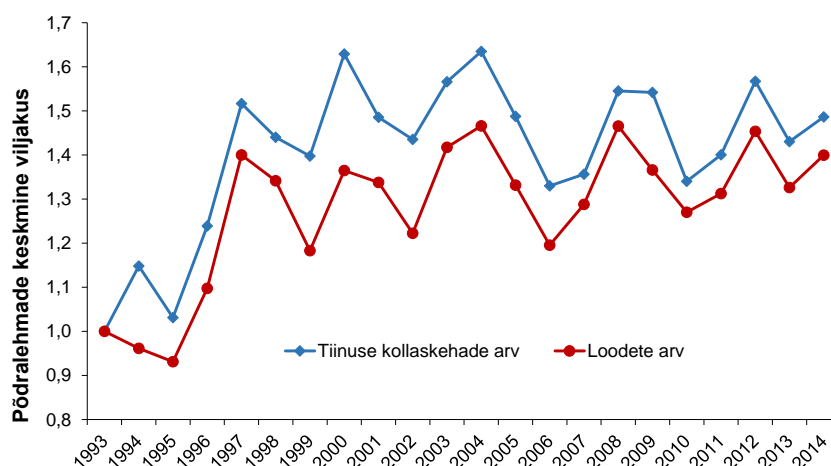
Põdraasurkonna koosseis jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population composition of moose based on observations made by hunters during hunts.

Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

Eelnevatel aastatel aina süvenenud noorte põdrapullide kehvem sarvede harunemine 2014. aastal enam ei jätkunud ning kolme ja enam sarveharu (ühel sarve poolel) omanud kütitud pullide rühmas suurenes 1,5-3,5. a isendite osakaal 2013. a kesiselt 38%-lt, 45,6%-le, mis on viimase viie aasta kõrgeim näit. Samuti oli parem ka vanemate loomade sarvede harunemine, mistõttu oli eelnevate aastatega oluliselt vähem ka hark ja piiksarvedega isendeid kütitud täiskasvanud pullide seas. Teatav osa selles võis olla nii kohortide eripäral kui kindlasti ka viimaste pehmete talvede tõttu paranenud konditsioonil ja soodsatel sarvede kasvuaegsetel ilmastiku- ja toitumistingimustel.

Põtrade heale konditsioonile asurkonnas viitavad ka 2014. a kütitud põdralehmade aasta varasemaga võrreldes kõrgemad potentsiaalse viljakuse näitajad (keskmise tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv). Pärast 10. oktoobrit kütitud põdralehmade seas oli reproduktiivsete emasloomade osakaal küll õige pisut väiksem kui eelmisel aastal, kuid mitmiklooteid kandvate emasloomade osakaal sigivate seas oli märgatavalt suurem. Arvestades sellega, et ka möödunud talve ilmastikuolud olid väga pehmed, võib oletada, et talvised loodete ja kevadised vastündinud vasikate kaod olid väikesed ning head potentsiaalse viljakuse näitajad on tänaseks reaalseks asurkonna juurdekasvuks formeerunud.

Põdralehmade viljakusnäitajate dünaamika. Keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

Kütitud põdralehmade (mullikad ja täiskasvanud) viljakusnäitajad (innelud põdralehmade osakaal ja keskmine loodete arv ühe põdralehma kohta) erinevates maakondades viimasel kolmel aastal.

Maakond County	Analüüsitud proovide arv No of analyzed samples			Indlevate emaste osakaal Proportion of females ovulating (yearlings+adults)			Keskmine loodete arv ühe emaslooma kohta No of embryos per female (yearlings+adults)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Harjumaa	61	71	62	82,0	88,7	83,9	1,23	1,24	1,19
Hiiumaa	15	5	11	86,7	80,0	81,8	1,55	1,00	1,00
Ida-Virumaa	30	28	32	96,7	96,4	96,9	1,52	1,52	1,67
Jõgevamaa	28	40	28	96,4	92,5	96,4	1,55	1,24	1,77
Järvamaa	25	40	27	96,0	90,0	81,5	1,56	1,37	1,24
Läänemaa	21	29	19	100,0	82,8	84,2	1,38	1,19	1,25
Lääne-Virumaa	47	39	39	91,5	92,3	89,7	1,57	1,32	1,40
Põlvamaa	26	28	29	96,2	89,3	89,7	1,43	1,23	1,52
Pärnumaa	43	60	61	90,7	91,7	96,7	1,39	1,40	1,51
Raplamaa	41	45	37	92,7	91,1	86,5	1,34	1,33	1,42
Saaremaa	31	21	22	93,5	81,0	81,8	1,33	1,17	1,00
Tartumaa	29	32	39	100,0	96,9	87,2	1,67	1,43	1,38
Valgamaa	23	23	12	87,0	95,7	100,0	1,39	1,44	1,64
Viljandimaa	46	46	30	93,5	91,3	90,0	1,53	1,38	1,30
Võrumaa	31	29	27	93,5	93,1	96,3	1,57	1,42	1,60
Kokku (Total)	497	536	475	92,2	90,9	89,7	1,46	1,32	1,40

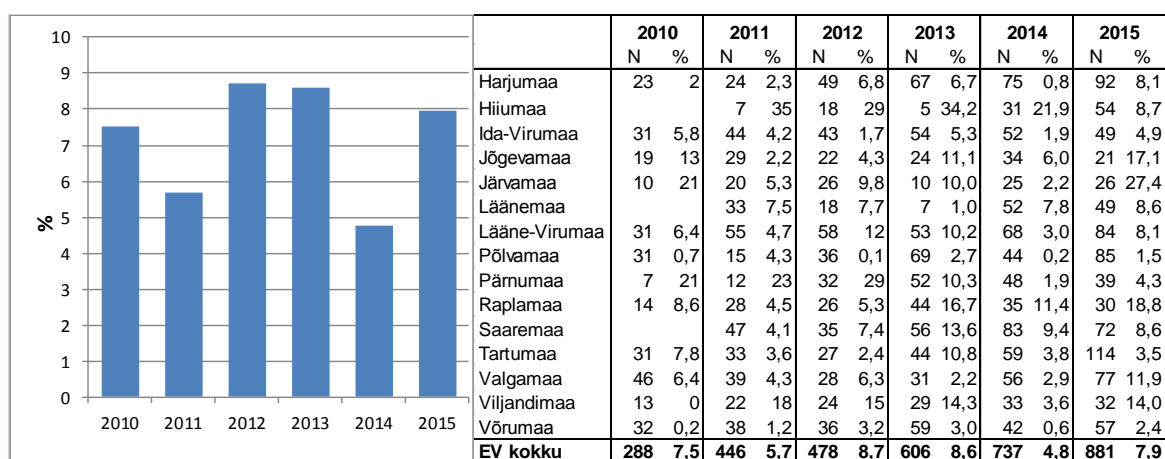
2015. aasta kevadel värske põdrakahjustuse seire käigus selgitati KAUR ulukiseireosakonna, Keskkonnaameti spetsialistide jt koostöös põdrale toitumiseks atraktiivsetes ca 5-15 aastastes männinoorendikes ja ca 30-60 aastastes kuusikutes taaskord põtrade poolt tekitatud puude vigastused.

Põdra talvist koormust iseloomustav pabulahunnikute arvust tuletatud koormusindeks männinoorendikes oli 2015. aastal viimase talve keskmisena 14 is/1000 ha. Tulemus küll ületas märgatavalt 2014. aasta keskmist (8,8), kuid jäi 2011-2013. aastate tasemest (17-18) madalamaks. Koormusindeks oli märgatavalt üle keskmise Ida-Viru (20,4), Jõgeva

(26,4), Järva (46,7), Rapla (24,4), Saare (21,3) ja Viljandi (32,4) maakonnas ning eelmise aastaga võrreldes madalam ainult Hiiu, Lääne ja Tartu maakonnas.

Kuusikutes oli põtrade keskmine koormusindeks 2015. aastal 1,38 is/1000 ha, ületades pisut 2014. ja ka 2013. aasta keskmist (1,24; 1,2). Märkatavalt üle keskmise oli koormusindeks Hiiu (3,1), Lääne (3,7), Rapla (2,1), Harju (4,4), Saare (2,6) ja Valga (4,2) maakonnas, neist kolmes viimases ka üle 2014. aasta taseme.

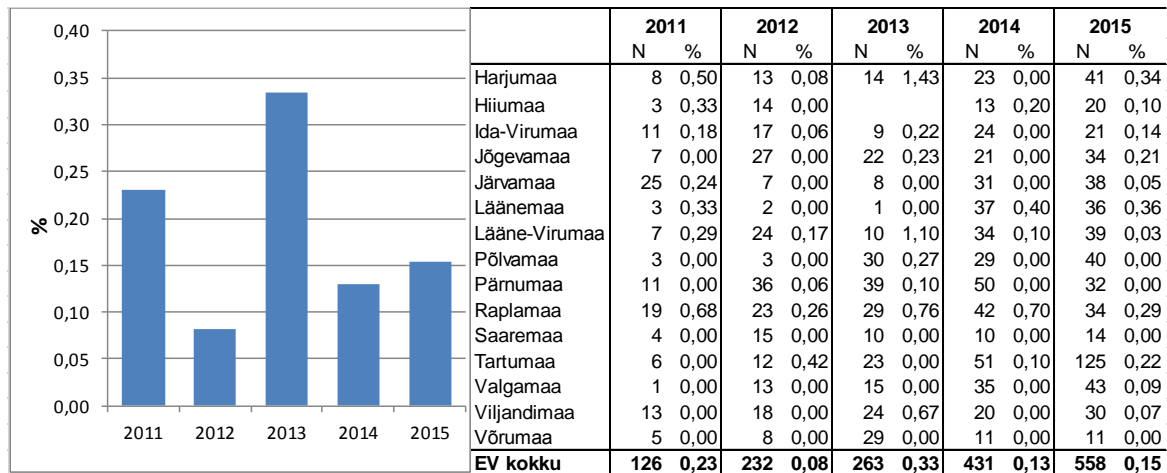
Männinoorendikes kasvas värskete vigastustega mändide osakaal 2015. a 12 maakonnas, olles keskmiselt 7,9%. Üle 10% värskete vigastustega mände, siinjuures rohkem kui 2014. aastal, tuli esile Jõgeva, Järva (kõrgeim), Rapla, Valga ja Viljandi maakonnas. Vähem kui 2014. aastal oli tänavu värsket kahjustust ainult Hiiu, Saare ja Tartu maakonnas. Värskete vigastustega mändidega proovitükkide osakaal kõikidest vaadatud proovitükkidest oli 2015. a 52,1% (2014. a 44,5%) ja olulise uue vigastustega mände täheldati 2015. a 45,6%-l (2014. a 39,3%-l) proovitükkidest, mis osutab kahjustuste laienemisele.

Värskete kahjustustega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel ja inventeeritud noorendike arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots and the number of studied survey plots.

Kahjustuste seire kuusikuis näitas kuuskedel paiguti värskete koorevigastuste (VUK%) vähest sagenemist ja leviku laienemist. Värskete koorevigastustega kuuski ei täheldatud ainult Lääne-Viru, Põlva, Pärnu ja Võru maakonna proovitükkidel. Tuhande kuuse kohta oli värskete vigastustega keskmiselt üks-kaks (0,15%), sealhulgas kasvule oluliste värskete vigastustega keskmiselt üks kuusk (0,1%), mida on pisut enam kui aastal 2014. Keskmisest kõrgem oli värskete koorimiste sagedus Harju, Jõgeva, Lääne, Rapla ja Tartu maakonnas. Kui 2014. aastal ei täheldatud proovitükkidel kuuskede koorimist seitsmes, siis 2015. aastal ainult neljas maakonnas.

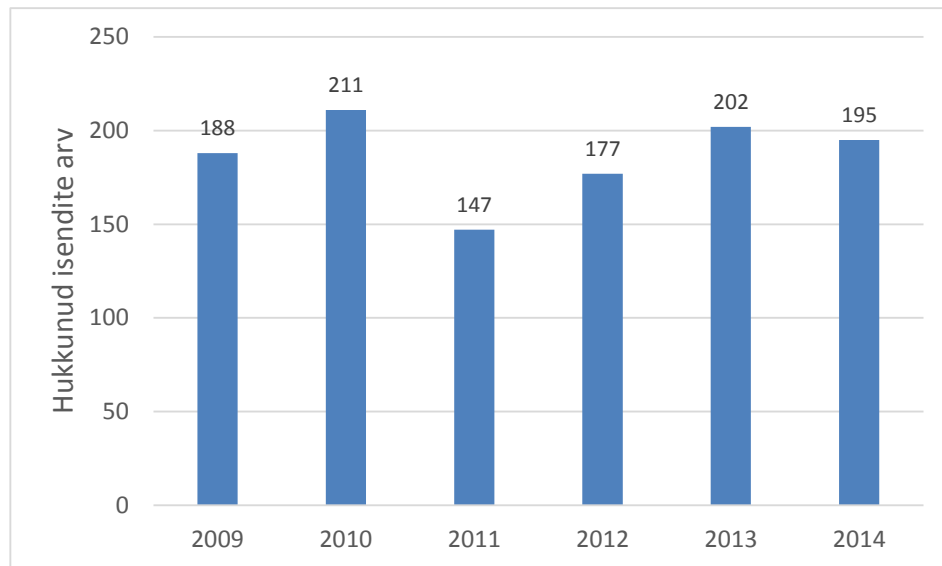

Värske kahjustusega kuuskede osakaal (%) keskealistes kuusikutes seirealadel ja inventeeritud kuusikute arv (N).

Proportion of newly damaged (by moose) trees in the studied survey plots of mid-aged spruce stands and the number of studied spruce stands.

Siinkohal tuleb tähele panna, ette metsakahjustuste määrade ja põtrade arvu muutuste vahele ei saa sugugi üheselt panna võrdusmärki, sest põdrakahjude kujunemine (põdra koormus noorendikele) sõltub väga suurel määral ka talve ilmastikutingimuste eripäradest ning alternatiivsete toidutaimede olemasolust ja kättesaadavusest. Näiteks valgustusraiate maht ning ulatus viimastel lumevaestel talvedel näib olevat oluliselt suurenenud ning ilmselt on siin oma mõju ka erametsaomanikele makstavatel toetustel. Põdraohu puhul aitaks raiete kaalutletud edasilükkamine ja madalam/turvalisem raiekraad noorendike puhul kahjustusriski maandada. Valgustamisel korruga välja raiutav leht- ja okaspuude biomass on kohati märkimisväärne, halvendades nii säilivate puude kaitstust kui põdra elupaikade toitumis- ja varjetingimusi. Igal juhul tasub kaaluda, kas on mõistlik suured oksatoidu kogused nii järsult põdra toidusedelist eemaldada selleks, et asuda seejärel kohe kahjustustega võitlema.

Lisaks põtrade tekitatud metsakahjudele kaasnevad suured kahjud (nii varalised kui ka inimeste elule ja tervisele) ka põtradega toimuvate liiklusõnnetuste tagajärjel ning nendes hukuvad reeglina ka põdrad ise. Jahipiirkonna kasutajad on perioodil 2009 – 2014 pea iga-aastaselt üles tähendanud suurusjärgus ca 200 liiklusõnnetustes hukkunud põtra. 2014. a hukkus liikluses samadele allikatele tuginevalt vähemalt 195 ning aasta varem 2013. aastal 202 põtra.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud põtrade arv aastatel 2009 - 2014.

The number of moose killed in traffic accidents in 2009 - 2014 (data registered by the users of hunting districts).

Kokkuvõtvalt tuginedes erinevatele seireandmetele tuleb tõdeda, et põdra asustustihedus on jäänud enamuses maakondades püsima metsa kahjustuste riski silmas pidades jätkuvalt kõrgele tasemele ning aasta tagasi oluliselt vähenenud põtrade tekitatud metsakahjustused on möödunud talvel taas suurenenud. Paraku tuleb ka tõdeda, et põdra tegelik arvukus, maakondlik loendusviga, juurdekasv ja küttimise vajadus pole üheselt selged, kuid ka mitte väga kaugel tegelikkusest. Loodetavasti aitavad selles osas järgnevatel aastatel oluliselt paremat selgust luua üle riigi 46-l erineval seirealal läbiviidavad hirvlaste pabulaloendused, mis esmakordselt toimusid 2015. a kevadel. Tänavused pabulaloenduste tulemused võimaldavad küll tuua esile erinevusi erinevate piirkondade põdra asustustihedustes, kuid arvukusdünaamika muutusi iseloomustav võime tekib nendel andmete alates kordusloenduste läbiviimisest 2016. a kevadel.

Prognoositav põdraasurkonna juurdekasv ja asurkonna suurus 2015. a sügiseks. Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitud põdra kütmissahtude määratlemiseks 2015. jahihooajal.

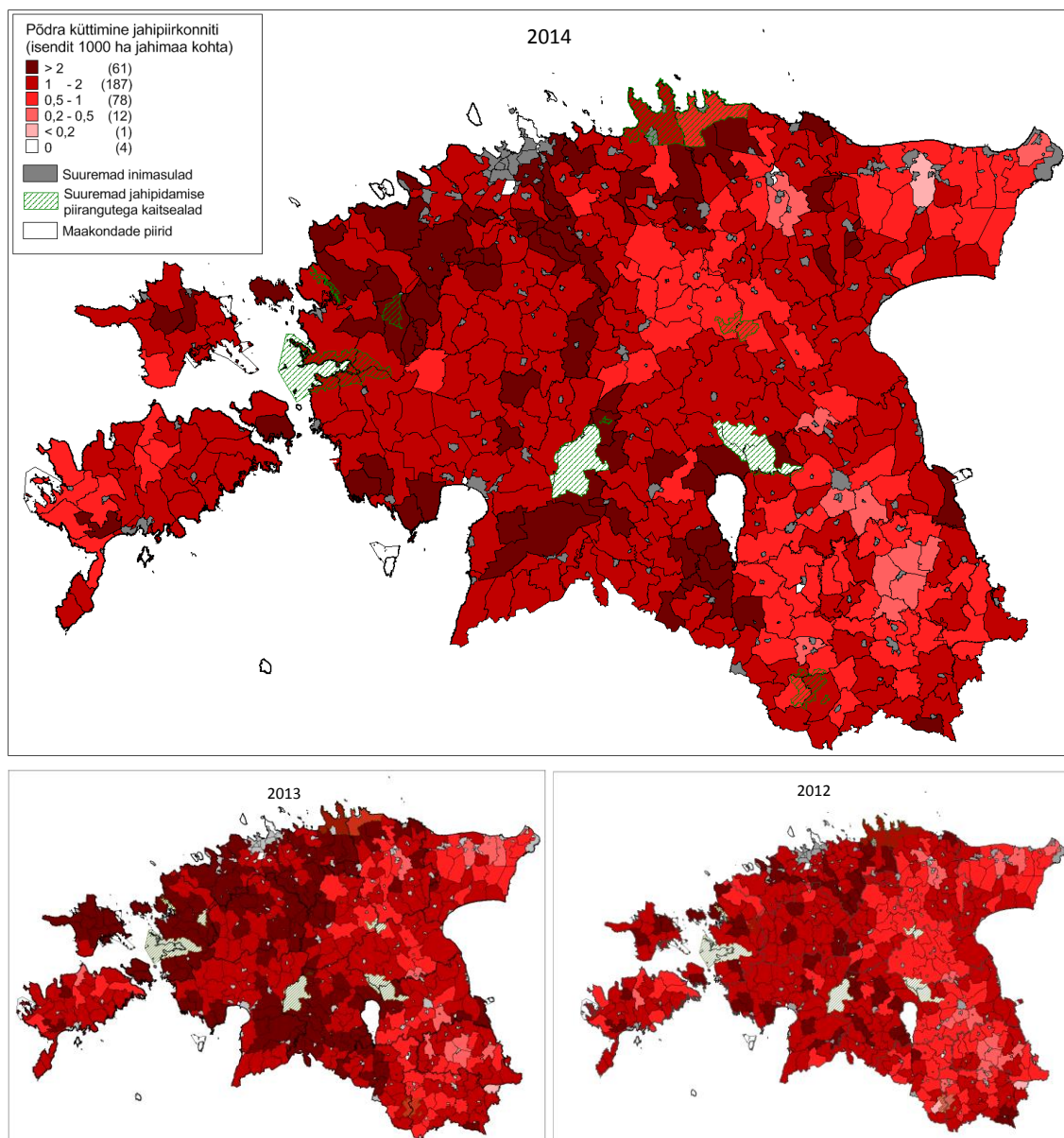
Maakond County	Asurkonna juurdekasv jahihooaja alguseks Prognoses for recruitment for the beginning of hunting season 2015	Prognoositav asurkonna suurus 2015 jahihooaja alguseks Prognoses for population size in the beginning of hunting season 2015	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus kütamiseks 2015 aastal Suggestions for hunting in 2015				
			2014	2014 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2014 as compared to requested quota (%)	2015	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	pullid (%) bulls	lehmad (%) cows	vasikad (%) calves	kütmissaht hunting quota	% eelmise aasta kütmisest % of bag 2014
Harjumaa	495	1800	694	96,5	685	-1,3	36	34	30	720	107,5
Hiiumaa	115	410	161	102,5	153	-5,0	35	35	30	150	90,9
Ida-Virumaa	360	1210	291	98,6	296	1,7	38	31	31	330	115,0
Jõgeva	280	905	237	110,1	259	9,3	33	33	34	290	111,1
Järvamaa	255	815	297	94,3	290	-2,4	33	33	34	290	103,6
Läänemaa	360	1200	468	100,0	468	0,0	34	33	33	500	106,8
Lääne-Virumaa	400	1305	426	104,0	435	2,1	34	34	32	470	106,1
Põlvamaa	200	660	175	102,9	195	11,4	34	32	34	195	108,3
Pärnumaa	635	2080	778	108,2	758	-2,6	33	33	34	820	97,4
Raplamaa	410	1315	482	106,0	468	-2,9	32	33	35	530	103,7
Saaremaa	280	1045	343	105,5	347	1,2	35	34	31	360	99,4
Tartumaa	280	920	287	111,5	312	8,7	33	33	34	330	103,1
Valgamaa	245	785	260	104,2	261	0,4	33	32	35	285	105,2
Viiandimaa	370	1205	489	105,5	486	-0,6	33	34	33	500	96,9
Võrumaa	215	700	223	107,2	230	3,1	33	32	35	230	96,2
Kokku Total	4900	16355	5611	103,6	5643	0,6	32-38	31-35	30-35	6000	103,2

Alljärgnevalt on esitatud 2014/2015 aasta seire tulemustest tulenevad soovitud.

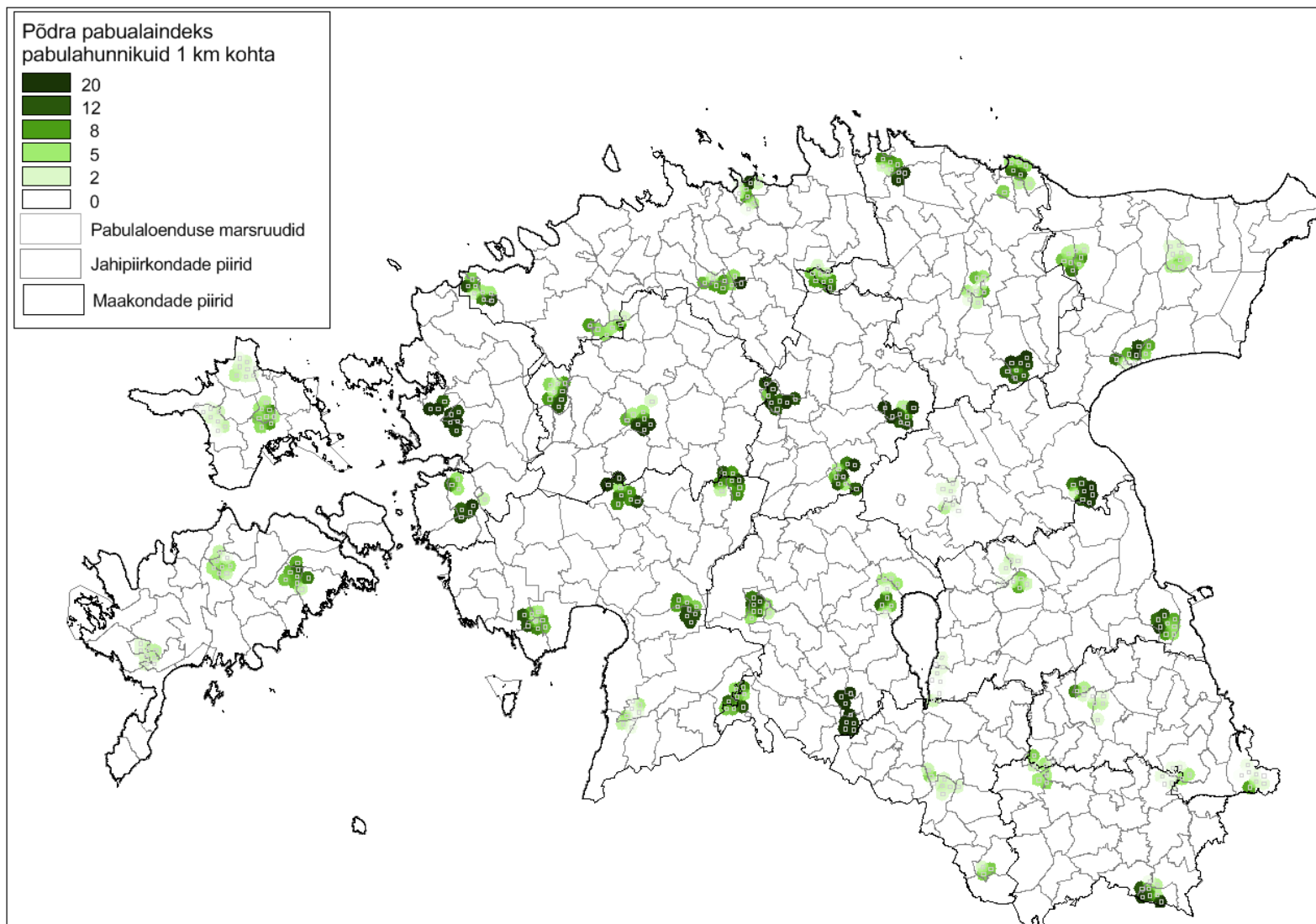
- 2015. a jahihooajal põdra asustustiheduse langetamiseks seada minimaalse kütmissahtu eesmärgiks kokku ca 6000 põdra kütmine. Orientiirina maakondlike kütmissahtude määramisel soovime kasutada eelnevas tabelis esitatud kütmissahtu.
- Soovituslik kütmissaht jääb eri maakondades vahemikku 32-38% pulle, 31-35% lehmi ja 30-35% vasikaid ning see arvestab kohalike asurkondade soolise koosseisu ja vasikate esinemissageduse erinevusi ning püüab tagada jahi järel talvitava asurkonna tasakaaluka struktuuri säilimise. Muudatused ± 3 ühikut soovitusel (näiteks 33% puhul $33 \pm 3\%$ ehk 30 kuni 36%) on talutavad. Kindlasti on aga taunitav ettekavatsetud mistahes soorühma üle- või alakütmine.
- Jahipiirkondade kaupa kütmissahtu määramisel tuleb kindlasti arvestada ka värskede põdrakahjustuse esinemise ja probleemsusega naaberjahipiirkondades.
- Asurkonna efektiivsemaks ohjamiseks on soovitatav moodustada mitmetest jahipiirkondadest koosnevat ohjamisalast, millele on jahiühenduste koostöös ühtlasi lihtsam järgida ka soovitud kütmissahtu.
- Jahipiirkondade kasutajatel on soovitatav täiskühvelsarvi kandvate pullide (kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole)

küttimisest, olenemata sarvede suurusest pigem hoiduda eesmärgiga suurendada meie põdraasurkonna looduslähedust. Kūhvetsarvi kandvaid põdrapulle on tulenevalt nende sarvede kõrgest trofeeväärtusest võrreldes nende esinemisega asurkonnas pikka aja vältel märgatavalt rohkem survestatud, mistõttu selle sarvetüübi esindajate osakaal Põhja-Euroopa põdra asurkonnades on pidevalt vähenenud.

- Soovitame pullide küttimisega alustada sarnaselt lehmade ja vasikate küttimisega alates oktoobrist. Samas teeme ettepaneku seaduseandjale muuta jahieeskirjas põdrajahi alguskuupäeva 1. oktoobrile. Jahi vastu septembri teises pooles räägib asjaolu, et see lõikub populatsiooni tugevaima tuumiku jooksuaega, mil viljastatud järglased on kõige elujõulisemad. Tugevate pullide kõrvaldamine just sel ajal on hoiu seisukohast kahjulik. Kuigi kõrvaldatakse ka kehvemaid pulle, on sellise jahi tõhusus kogu hooaja suhtes seda väiksem (ja võimalus, et tabati mõni dominant seda suurem), et septembris kütitakse ainult pulle, kuid samas häiritakse kogu asurkonna toimimist. Säilitades (dominantse) põdrapulli septembris, on tema panus järgneva kohordi tootjana tunduvalt tõenäolisem ja küttimise kahjulikkus populatsioonile väiksem, pullide suurem arv ja konkurents jooksuajal on aga asurkonnale tervikuna kasulik.

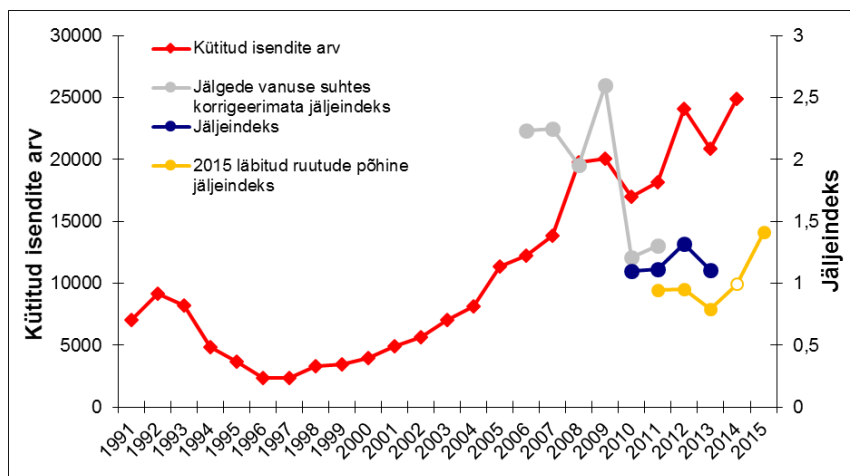

Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

Põdra suhteline asustustihedus seirealadel 2014/2015 talvel. 2015. a kevadel läbi viidud pabulaloenduste andmetel.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

A = → / ↑

K = ↑

Metssea küttimise aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 – 12).

The number of wild boar hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Metssea arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		2013	2014	2015	
Harjumaa	1504	1367	1802	31,8	1,12	1,01	0,76	0,85	1,03	36,2	2110	1670	1740	4,2
Hiiumaa	1015	850	908	6,8	1,19	1,05					660	560	580	3,6
Ida-Virumaa	375	422	372	-11,8	0,68	0,82	0,62	0,65	0,29	-53,6	780	770	820	6,5
Jõgevamaa	901	992	1248	25,8	0,80	0,76	1,35		5,74	324,1	1540	1240	1300	4,8
Järvamaa	1847	1659	1964	18,4	1,51	0,79	0,55	0,61	0,68	23,3	1380	1270	1250	-1,6
Läänemaa	1825	1329	1782	34,1	1,88	2,24					1430	1310	1480	13,0
Lääne-Virumaa	1396	1513	2178	44,0	1,16	0,88	0,98	1,48	1,32	35,2	1900	1910	2070	8,4
Põlvamaa	1722	1641	1800	9,7	1,32	0,98					1540	1160	1180	1,7
Pärnumaa	2291	1872	2255	20,5	0,98	0,72	0,21		0,28	31,2	1930	1500	1780	18,7
Raplamaa	1836	1659	2252	35,7	1,90	1,64					1930	1760	1810	2,8
Saaremaa	3765	2561	2940	14,8	1,72	1,41					1260	1150	1290	12,2
Tartumaa	1167	1117	1621	45,1	0,96	1,27	0,81		1,03	27,0	1500	1300	1380	6,2
Valgamaa	1214	1122	800	-28,7	1,16	1,08					1020	1030	850	-17,5
Viljandimaa	1839	1537	1611	4,8	1,68	1,21					2310	1750	1780	1,7
Võrumaa	1383	1244	1376	10,6	1,63	0,80	0,93		2,10	126,7	1080	1330	1300	-2,3
Kokku (Total)	24080	20885	24909	19,3	1,32	1,11	0,79	0,99	1,41	78,2	22370	19710	20600	4,5

Küsimus, mida ette võtta metssea asurkonna ohjamisel, on viimase aasta vältel piltlikult öeldes „ajanud ajud kärssama“ ilmselt väga paljudel inimestel, sealhulgas ka antud aruande koostajatel. Mõni kuu pärast eelmise aasta seirearuande valmimist leiti Valgamaal Hummulis surnud metssiga, kellel tuvastati äärmiselt kiiresti kulgev ning pea 100%-list suremust põhjustav sigade Aafrika katk (SAK). Sealt edasi on lisandunud arvukalt SAK-i surnud isendite leide ning haigus on tuvastatud ka tervel real kütitud

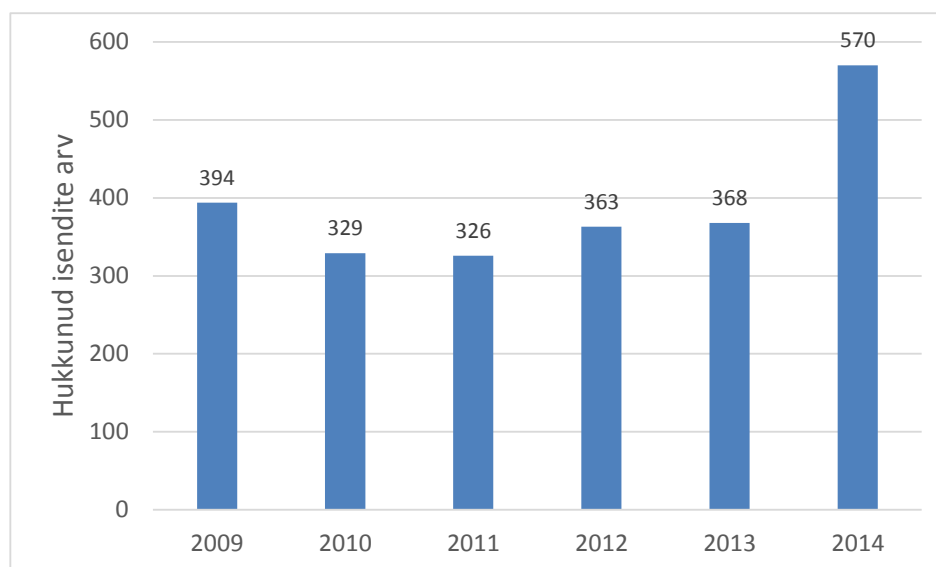
isenditel. Peamised haiguse kolded asuvad Valga-, Viljandi-, Võru- ja Ida-Virumaal, kuid tänavu kevadel on lisandunud leide ka Tartu- ja Pärnumaalt. Põhjalik seakatku puudutav päevakohane info sealjuures leidude kronoloogia ja kaardimaterjal on leitav võrgulehelt <http://www.agri.ee/et/seakatk> .

Kui katku kolletes on kohati metssea arvukus drastiliselt langenud, siis riigis tervikuna näitavad erinevad jälgitavad seireparameetrid pigem metssigade arvukuse kasvu. Aasta taguse ajaga võrreldes suurenes 2015. a isegi jahimeeste poolt jahihooaja lõppedes antav metssigade arvukuse hinnang ning seda vaatamata intensiivsele metssigade küttimisele eelnenud jahihooajal, mil Eestis lasti kokku pea 25 000 metssiga. Maakonniti näitavad jahimeeste poolsed arvukushinnangud suurimaid tõuse Pärnu-, Lääne- ja Saaremaal, suurimat langust aga SAK-st mõjutatud Valgamaal.

Tagantjärgi vaadatuna tundub, et jahimeeste poolt antavates arvukushinnangutes 2014. a ilmnenud ca 12% metssea arvukuse langus võrreldes 2013. aastaga, tulenes paljuski uue jahiseadusega suurenenud maaomanike poolsest survest metssigu ja teisi sõralisi senisest intensiivsemalt küttida kaasnenud pessimistlikumatest meeleoludest jahimeeste seas. Reaalselt jäi metssigade arvukus pigem aasta varasemaga võrreldes samale tasemele. Neile eelneva aasta langenud arvukuse muutuste hinnangutele tuginevalt sai paraku ekslikult eeldatud, et arvukuse tõusu aitab vaos hoida ca 20 000 isendi küttimine, mis oleks kahtlemata jäänud selgelt ebapiisavaks, seda eriti kui arvestada viimaste talvede ilmastikuolude soodsat mõju asurkonna juurdekasvunäitajatele.

Kuigi kesiste lumeolude tõttu väga väikeses mahus läbiviidud ruutloenduse tulemustele erinevate liikide arvukusdünaamika suundumuste kirjeldamiseks erilist tuge ei ole mõttekas otsida, siis metssea puhul tasub tähelepanu juhtida sellele, et jäljeindeks võrreldes 2013. a samadel ruutudel tehtud loendustega on keskmiselt pea kaks korda suurenenud. Isegi oma olemuselt robustne astak märgitest, mis arvestab vaid jäljeindeksi muutuste suundasid loendusruutude kaupa, näitab, et jäljeindeks on 65%-l juhtudes võrreldavates loendusruutudes suurenenud ning antud muutus on statistiliselt oluline. Metsseaga sarnast selgelt ühe-suunalist muutust väljendub sellel aastal veel vaid rebase jäljeindeksis.

Eelnenud aastatega võrreldes suurenes 2014. aastal hüppeliselt liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv (jahipiirkonna kasutajate andmed) ning seda enamuses maakondades. Aasta varasemaga võrreldes märgatavalt vähem oli liikluses hukkunud metssigu kirja pandud vaid Ida-Virumaal. Kuigi vastavad andmed meil puuduvad, võib siiski oletada, et olulisel määral kasvasid ka nende õnnetustega kaasnenud liikluskahjud.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aastatel 2009 - 2014.

The number of wild boar killed in traffic accidents in 2009 - 2014 (data registered by the users of hunting districts).

Metssea sooline jaotus ja põrsaste osakaal küttemises ning põrsaste ja üksikute kultide osakaal ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud (vaatlusrea kohta märgitud) isendite arv sügisestes vaatlusandmetes aastatel 2012 – 2014.

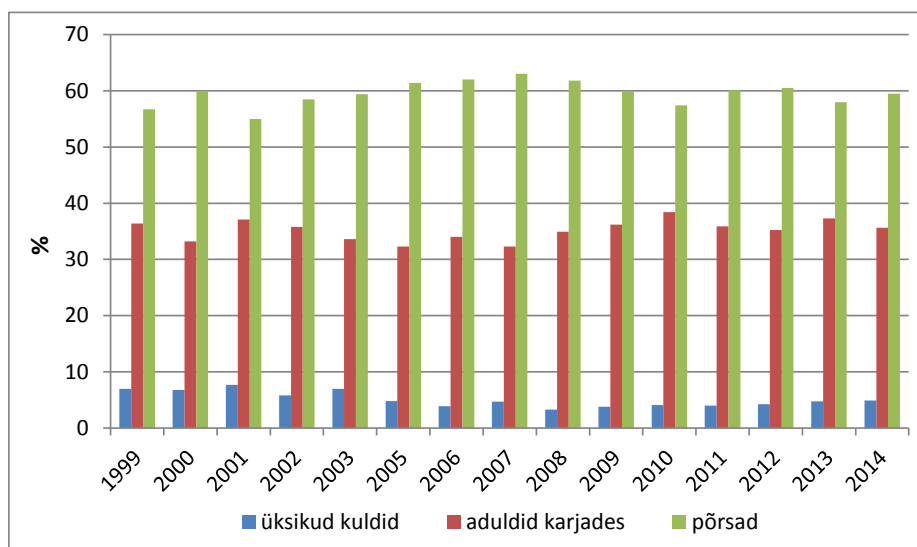
Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Sügisese vaatlused Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Adult sex ratio			Põrsad % piglets			Üksikud % single males			Põrsad % piglets			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Harjumaa	1,0	0,7	0,9	46,0	44,1	44,6	4,9	4,0	4,8	56,0	58,4	59,3	7,7	8,7	7,6
Hiiumaa	1,2	0,8	0,7	56,3	50,5	44,9	4,1	6,0	4,3	68,5	60,9	64,4	7,1	5,2	6,6
Ida-Virumaa	0,9	0,8	0,8	49,3	46,7	38,7	4,4	4,3	6,1	51,7	53,1	54,6	8,5	7,4	7,9
Jõgevamaa	0,9	1,0	0,9	45,8	39,8	42,1	3,9	4,7	4,7	61,3	57,6	57,3	9,2	8,4	8,7
Järvamaa	1,1	1,1	0,8	42,6	37,9	41,5	4,5	4,9	5,7	60,7	58,1	58,5	10,0	10,8	9,3
Läänemaa	1,0	0,9	0,9	52,5	43,7	43,3	4,8	4,6	4,8	62,5	61,2	50,4	8,1	7,2	9,8
Lääne-Virumaa	0,9	0,8	0,9	51,3	50,8	52,4	4,3	5,3	5,9	55,9	59,5	57,6	9,7	8,1	10,4
Põlvamaa	1,1	1,0	0,7	61,6	56,3	65,1	2,9	4,9	5,4	64,2	59,4	65,8	10,9	8,8	10,7
Pärnumaa	1,1	0,8	0,6	52,9	43,6	46,7	4,5	5,4	5,8	60,7	59,7	66,4	8,5	8,6	12,3
Raplamaa	1,2	1,2	1,1	52,6	44,8	39,7	3,9	3,6	4,9	62,5	62,8	62,7	9,8	8,3	8,4
Saaremaa	0,9	0,9	0,8	49,8	43,7	39,0	3,1	5,2	4,7	62,7	59,3	62,0	7,3	7,0	7,4
Tartumaa	1,0	1,0	0,9	50,0	42,4	55,3	4,1	4,6	4,6	54,9	57,1	61,7	9,5	8,1	8,9
Valgamaa	1,0	1,0	0,6	51,5	43,0	35,6	4,7	5,8	4,8	63,7	51,4	65,9	8,5	7,8	6,6
Viljandimaa	1,0	0,9	0,9	52,6	45,1	47,5	5,3	5,1	4,8	62,4	52,6	66,1	12,4	7,9	9,4
Võrumaa	0,9	0,8	0,9	56,4	49,4	50,1	3,9	3,7	3,6	63,8	55,4	56,0	11,7	9,3	10,7
Kokku Total	1,0	0,9	0,8	51,5	45,3	46,2	4,2	4,8	4,9	60,5	58,0	59,5	9,1	8,2	9,0

Eelnevate aastate ulukiseire aruannetes on soovitatud küttida kesikute ja täiskasvanud isendite hulgast vähemalt pooles ulatuses emiseid ning üritada säilitada samal ajal üksikuna elutsevaid kulte. Erinevalt soovitatust on viimasel aastal mitmes maakonnas

(Pärnu-, Valga-, Hiiu- ja Põlvamaal) kütitud kulte emistega võrreldes oluliselt rohkem. Ühelt poolt võib mõista jahimeeste soovi intensiivse kütamise taustal hoida enam asurkonda taastootvaid emiseid. Teisalt, pidades silmas tänast metssigade kõrget asustustihedust ja sellega kaasnevat ulatuslike kahjusid põllupidajatele ja väikeaednikele ning asurkonnas levivat SAK-i, tuleb aru saada tungivast vajadusest viia metssigade arvukus oluliselt madalamale tasemele. Aasta aastalt aina intensiivsemaks muutunud kütamisega on läbi raskuste õnnestunud ära hoida ehk metssigade arvu suurem tõus, kuid selle märkimisväärne langetamine pole seni õnnestunud. Seega ei ole ülemäärane emiste hoid hetkel küll kuigivõrd põhjendatud. Teisalt ei saa välistada, et kultide poole kaldus kütmissstruktuur on osalt tingitud ka sellest, et 2014. a soodsal talvel poegis tavapäraselt enam äsja kesikuikka jõudnud emiseid, mistõttu jahieeskirjast tulenevate kitsenduste tõttu neile sügiseni jahti pidada ei saanud. Eesti keskmisest märksa kõrgema põrsaste osakaaluga vaatlusandmetes paistavadki silma Pärnu- ja Põlvamaa.

Positiivse muutusena suurenes 2014. a vaatlusandmetes üksikute täiskasvanud kultide osakaal, mis tuleneb suuresti erinevate soopoolte märksa tasakaalukamast kütimisest viimasel kolmel-neljal aastal võrreldes eelnevate aastakümnetega. Samas on väga võimalik, et 2014. a vildakam sooline jaotus kütimises võis mõnes maakonnas üksikute kultide osakaalu taas langetada.

2014. a vaatlusandmetes oli võrreldes aasta varasemaga suurenenud ka põrsaste osakaal ning suurem oli ka ühe vaatluspäeva vältel üles täheldatud isendite arv.

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

Population structure of wild boar based on observations made in autumn.

Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitusel metssea kütmissahtude määratlemiseks 2015. jahihooajal. Noorloomadena käsitletakse antud kütmissoovituse kontekstis kuni 1,5 aastaseid isendeid (kesikud enne ühisjahtide algust 1. oktoobril.)

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitav kütmisskvoot 2015 jahihooajaks Suggestion for quota in 2015			
	2014	2014 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2014 as compared to requested quota (%)	2015	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus kesikute ja täiskasvanute seas Sex ratio among adults and yearlings	Noorloomade osakaal kütivate isendite seas Piglets and subadults (up to 1,5 years) among hunted	Minimaalne kütmissaht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta kütimisest % of bag 2014
Harjumaa	1163	154,9	1270	9,2	1 : 1	70%	2200	122
Hiiumaa	533	170,4	702	31,7	1 : 1	70%	1100	121
Ida-Virumaa	402	92,5	388	-3,5	1 : 1	70%	500	134
Jõgevamaa	733	170,3	880	20,1	1 : 1	70%	1550	124
Järvamaa	1261	155,7	1280	1,5	1 : 1	70%	2300	117
Läänemaa	1165	153,0	1290	10,7	1 : 1	70%	2300	129
Lääne-Virumaa	1235	176,4	1419	14,9	1 : 1	70%	2500	115
Põlvamaa	1091	165,0	1087	-0,4	1 : 1	70%	2100	117
Pänumaa	1378	163,6	1579	14,6	1 : 1	70%	2700	120
Raplamaa	1325	170,0	1439	8,6	1 : 1	70%	2700	120
Saaremaa	1495	196,7	1594	6,6	1 : 1	70%	3200	109
Tartumaa	894	181,3	1008	12,8	1 : 1	70%	1900	117
Valgamaa	908	88,1	620	-31,7	1 : 1	70%	800	100
Viljandimaa	1368	117,8	1193	-12,8	1 : 1	70%	1800	112
Võrumaa	1088	126,5	947	-13,0	1 : 1	70%	1450	105
Kokku Total	16039	155,3	16696	4,1	1 : 1	70%	29100	117

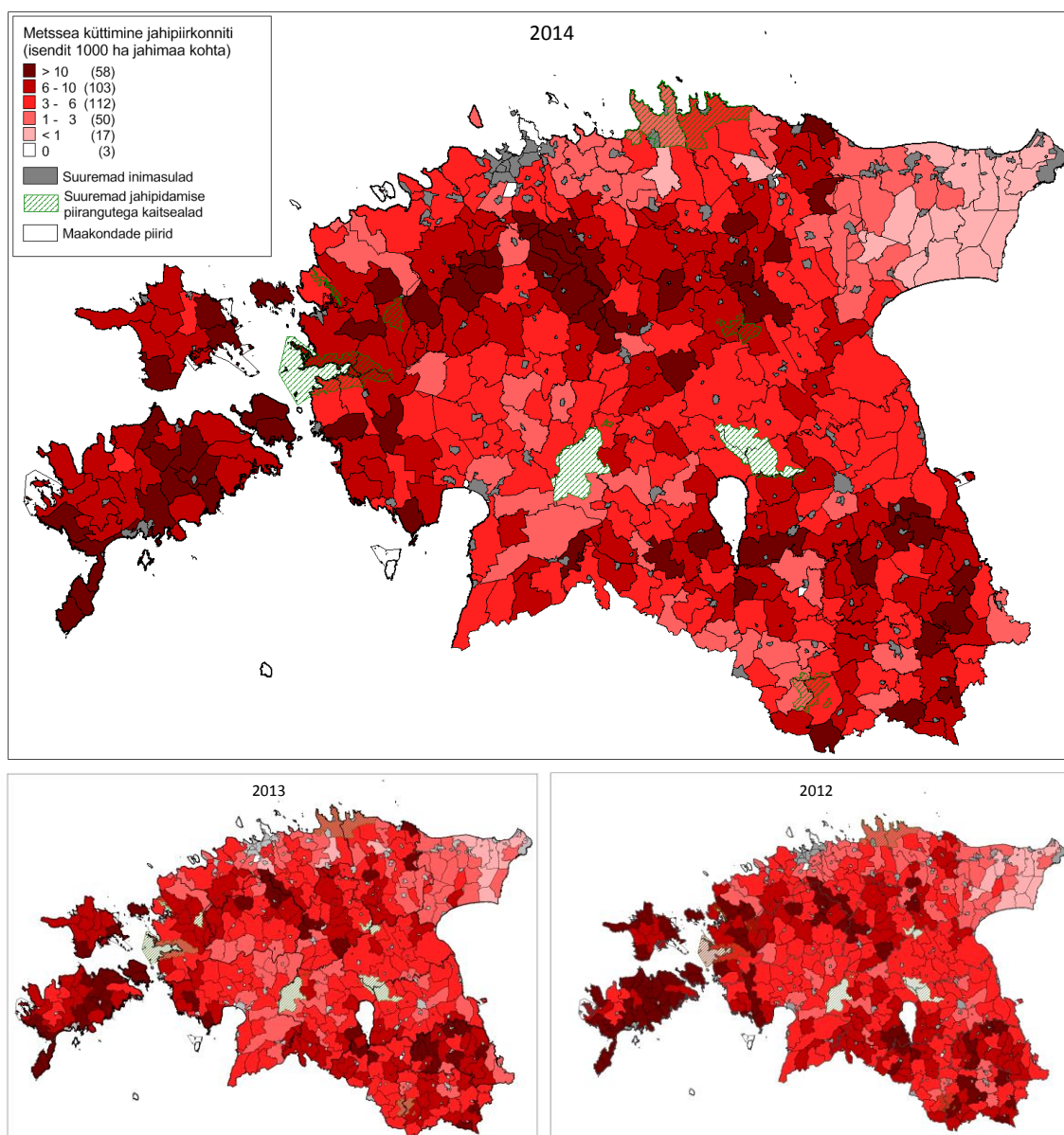
Kokkuvõtvat tuleb 2014/2015 seireandmetele tugineval tõdeda, et vaatamata rekordilisele metssigade kütmissahtule eelmisel jahihooajal, on metssigade arvukus jäänud võrreldes eelmise aastaga vähemalt samale tasemele või on isegi veidi suurenenud (va SAK taudistunud aladel). Kõrgest asustustihedusest tingituna püsib eelnevate aastatega vähemalt samal tasemel ka risk ulatuslike põllu- ja rohumaade kahjustuse tekkeks. Arvukuse püsimisele ning selle tõusuks on kindlasti omajagu hoogu juurde andnud viimaste aastate asukonna taastootmisvõime ja noorloomade ellujäämise seisukohast igati soodsad pehmed talvetingimused. Teisalt on asurkonnas levimas mets- ja kodusigadele pea 100%-list suremust põhjustav sigade Aafrika katk ning arvestades selle haiguse senise levikumustriga, on metssigade asustustiheduse püsimisel tänasel tasemel selle levik kõikidesse mandri-Eesti maakondadesse pigem vaid aja küsimus. SAK-i laiem levik ja püsimine metssea asurkonnas kujutab endast suurt ohtu siinsele seakasvatusele ning selle ülekandumine kodusigadeni tooks kahtlemata kaasa suure majandusliku kahju. Kõigest eelnevast lähtuvalt tuleks 2015. a jahihooajal võtta selgelt eesmärgiks metssea asustustiheduse oluline langetamine kõikides maakondades.

Alljärgnevalt on esitatud 2014/2015 aasta seire tulemustest tulenevad soovitusel.

- Arvestades sellega, et eelnevatel aastatel rakendatud kütmissahtudega ei ole kaasnud märkimisväärset asustustiheduse vähenemist, tuleks käesoleval

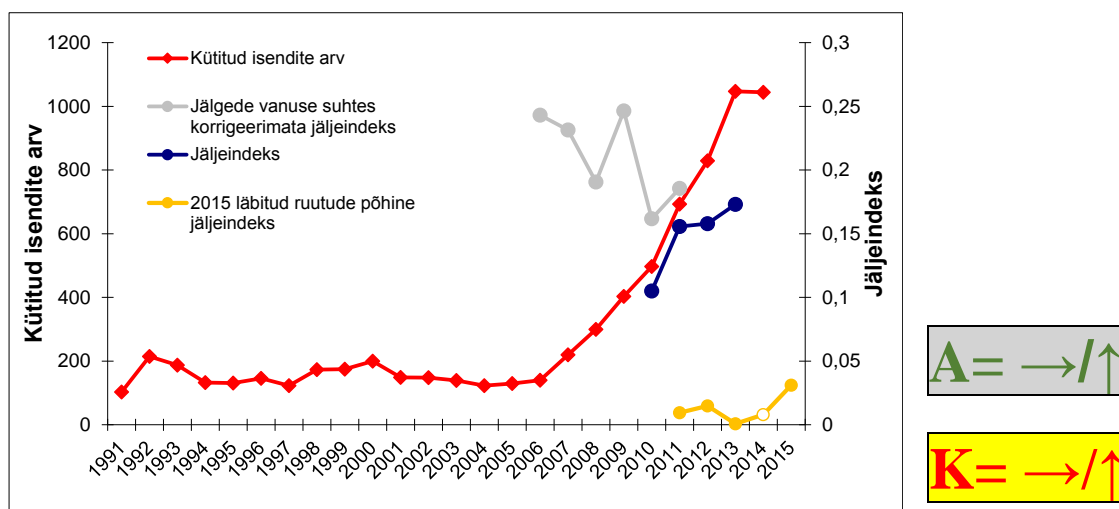
jahihooajal küttemissurvet metsseasurkonnale võrreldes eelnenud aastaga veelgi oluliselt suurendada. Orienteerina maakondlike küttemismahtude määramisel soovitage kasutada eelnevas tabelis esitatud küttemismahtu.

- Maakonna sisesel kvoodi jaotusel tuleks lisaks jahipiirkonna enda loendus- ja eelneva aasta küttemisandmetele arvestada ka sellega külgnevate jahipiirkondade vastavaid andmeid. Kui jahipiirkonnaga külgnevate naaberjahipiirkondade vastavad näitajad pinnaühiku kohta on oluliselt suuremad, tuleks vastavalt suurendada ka jahipiirkonnale määratavat osa maakondlikust miinimumkvoodist.
- Kahjustuspiirkondade metsseakarjade ohjamiseks ja küttemismahtude seadmiseks tuleb kindlasti arvestada naaberjahipiirkondade osaga kahjustuste ohjamisel. Kindlasti tuleb arvestada ka võimalike suviste toitumisrännetega suurema metsasusega jahipiirkondadest suurema põldude osakaaluga jahipiirkondadesse.
- Sarnaselt eelnevate aastatega on soovitav täiskasvanute ja kesikute seas kütida kulte ja emiseid võrdsel määral. Üksikult elavate täiskasvanud kultide küttemisest tasuks nende vähesuse tõttu jätkuvalt pigem hoiduda.
- Noorloomade osakaal kütitavate loomade võiks moodustada 70-80%. Noorloomadena käsitletakse antud küttemissoovituse kontekstis kuni 1,5 aastaseid isendeid e noorloomade hulka arvestada lisaks põrsastele need kesikud, kes kütitakse enne ühisjahtide algust 1. oktoobrit.
- Käesoleval jahihooajal on soovitage kõikidel jahipiirkonna kasutajatel hoiduda piirarvude kehtestamisest oma liikmeskonda kuuluvate jahimeeste poolt kütitavatele metssea noorloomadele.
- Oluliste põllukahjustuste olemasolul ning juhul kui jahipiirkonna kasutaja ei saa või soovi kahjustuskoldes ise aktiivselt jahti pidada, soovitage jahipiirkondade kasutajatel kaaluda kahjustuste rahalise kompenseerimise alternatiivina maaomanikule või tema poolt nimetatud suuruluki jahipidamise õigust omavale isikule kahjustuskoldes metssea noorlooma küttemise võimaluse pakkumist. Lisatingimustena ning jahiohutuse huvides peaks maaomanik toimuvast jahist eelnevalt jahipiirkonna kasutajat teavitama ning lisaks esitama näiteks kütitud isendi alalõualuu.
- Seadusandja peaks koostöös huvirühmadega välja töötama ja rakendama olemasolevate reeglite muutmise paketi, mis tooks kaasa metssea populatsiooni ohjamise efektiivsuse tõusu.

Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Punahirve küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of red deer hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Punahirve arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>					Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunters estimation (n)</i>			Arvukuse hinnangu muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		2013	2014	2015	
Harjumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0	0	0	
Hiiumaa	203	226	175	-22,6	0,960	0,819					774	600	611	1,8
Ida-Virumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0	0	0	
Jõgevamaa	0	7	11		0,038	0,009	0,000		0,099		45	43	48	11,6
Järvamaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0	3	20	566,7
Läänemaa	0	0	0		0,000	0,000					0	0	0	
Lääne-Virumaa	12	16	25	56,3	0,025	0,026	0,000	0,047	0,000		83	112	125	11,6
Põlvamaa	0	0	0		0,000	0,000					5	22	22	0,0
Pärnumaa	23	25	48	92,0	0,034	0,047	0,000	0,000	0,000		180	185	191	3,2
Raplamaa	0	0	0		0,000	0,000					0	3	10	233,3
Saaremaa	537	691	674	-2,5	1,602	1,806					1720	1565	1613	3,1
Tartumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000		0,000		0	3	5	66,7
Valgamaa	12	27	27	0,0	0,039	0,057					92	111	120	8,1
Viljandimaa	37	46	53	15,2	0,056	0,065					118	146	172	17,8
Võrumaa	5	9	31	244,4	0,061	0,003	0,005		0,116		47	65	92	41,5
Kokku (Total)	829	1047	1044	-0,3	0,158	0,173	0,001	0,008	0,027	3492,1	3064	2858	3029	6,0
saartel (on islands)	740	917	849	-7,4	1,44	1,57					2494	2165	2224	2,7
mandriosas (on mainland)	89	130	195	50,0	0,02	0,02	0,001	0,008	0,027	3492,1	570	693	805	16,2

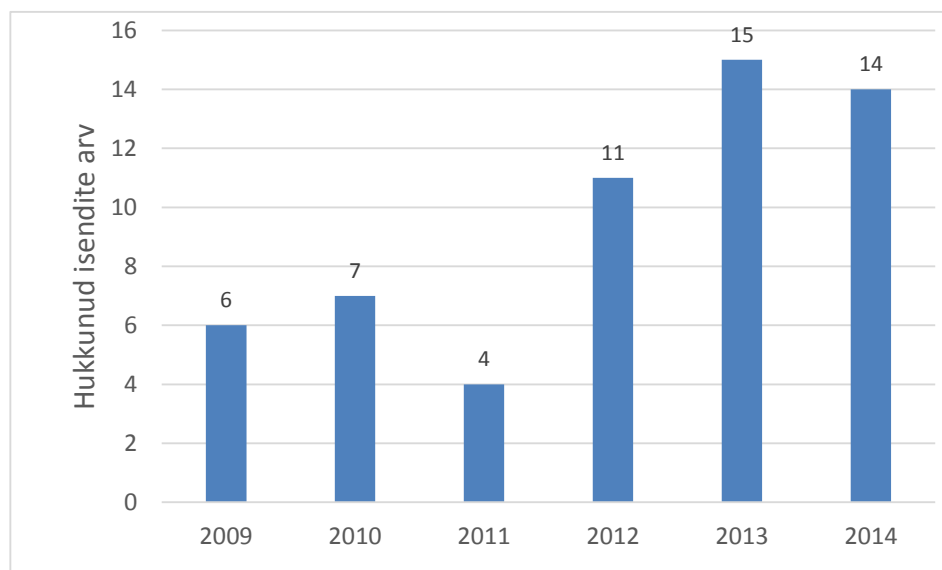
Punahirvede küttimine, mis eelneval seitsmel aastal pidevas tõusis, jäi 2014. a, mil kütiti 1044 isendit, sisuliselt samaks 2013. aastaga. Jahimeeste hinnang punahirve arvukusele talve lõppedes on Eestis kokku alates 2010. a püsinud üsna samal 3000 isendi tasemel. Tuleb aga tähele panna, et nii arvukustrendides kui ka küttimismahutude muutustes on

olukord saartel ja mandriosas väga erinevad. Kõrge punahirve asustustihedusega Saare- ja Hiiumaal on hirvede kütamise intensiivsus juba aastaid olnud ligilähedane asurkonna juurdekasvuvõimele, hõreda ja lünkliku asustustihedusega mandril on seni kütitud tagasihoidlikult ning selgelt alla asurkonna juurdekasvu ja/või sisserände määra. Seda on ilmekalt näha ka viimase aasta seireandmetest. Näiteks kui mandril kütiti viimasel jahihooajal 195 punahirve, mis on 65 looma enam kui aasta varem, siis saartel kütiti mullusega võrreldes sisuliselt sama suurusjärgu võrra (68) vähem. Jahimeeste hinnang hirve arvukusele on võrreldes eelmise aastaga kasvanud nii saartel kui ka mandril, kuid koguarvus on mandril ülestäheldatud loomade osakaal märgatavalt tõusnud.

Ruutloenduse jäljeindeksite vaatamist punahirve puhul soovitame vältida. Kuna suur osa läbitud ruutudest asuvad piirkondades kus hirve ei esine või on asustustihedus väga väike, siis mõjutavad jäljeindeksi keskmise kujunemist tugevalt vaid mõnedes üksikutes loendusruutudes loendatud jäljeread, mille põhjal suhtelisi jäljeindeksi muutusi kalkuleerides võib jõuda absurdsete tulemusteni.

Vaadeldes punahirve levikut Eesti mandriosas, siis sarnaselt eelmise aastaga annavad jahimeeste poolt antavad arvukushinnangud tunnistust hirve esinemisest vähemalt kümnes maakonnas. Hirvede esinemist kõigis neis maakondades kinnitavad ka 2015. kevadel läbiviidud pabulaloendused, kuid täiendavalt viitavad need hirvede esinemisele ka Ida-Virumaa lääneosas. Siiski tuleks pabulaloenduse tulemusi tõlgendada mõningase reservatsiooniga, kuna Eestis on viimastel aastatel kütitud ning ka rajakaameratesse jäänud naaberriikide hirvefarmidest vabadusse pääsenud võõrliikide nimistusse kuuluvaid kabe- ja tähnihirvi, kelle pabulaid punahirve pabulatest on väga raske kui isegi mitte võimatu pelgalt vaatlemise põhjal eristada.

Punahirvedega seotud liiklusõnnetuste arv Eestis on võrreldes teiste sõraliste liikidega tulenevalt nende valdavalt madalast asustustihedusest oluliselt tagasihoidlikum. Jahipiirkondade kasutajate poolt on 2014. jahiaasta vältel registreerinud 14 liiklusõnnetuste tagajärjel hukkunud hirve, neist 11 Saaremaal, kaks Lääne-Virumaal ja üks Pärnumaal. Aasta varem hukkus samadele allikatele tuginevalt liiklusõnnetustes 15 hirve.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud punahirvede arv aastatel 2009 - 2014.

The number of red deer killed in traffic accidents in 2009 - 2014 (data registered by the users of hunting districts).

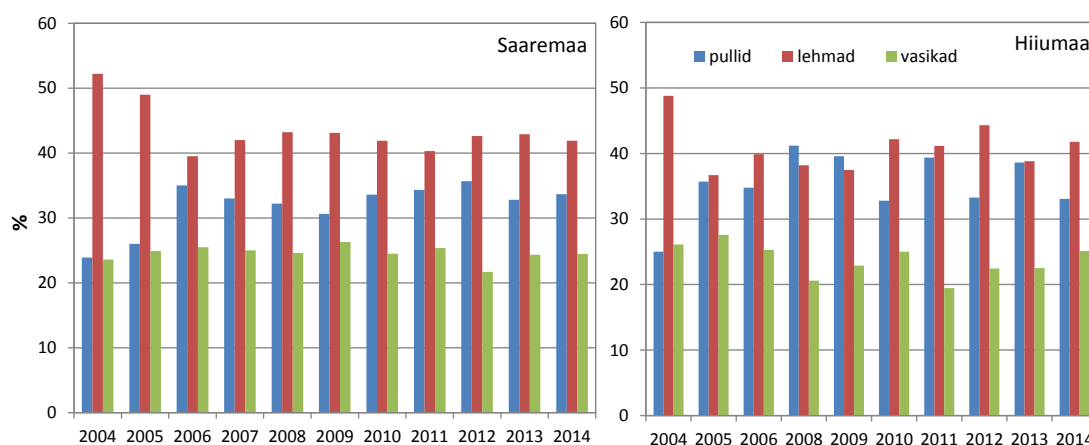
Hirvede sooline jaotus (lehma pulli kohta) ja vasikate osakaal 2012 – 2014 jahihooaegadel kütitud hirvede seas ning jahiaegsetes hirvevaatlustes. Sooline jaotus leitud mullikad+täiskasvanud põhjal.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Vaatluste arv No of observations			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves		
	2012	2013	2014	2012	2013	2013	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Saaremaa	1,22	1,62	1,30	27,9	31,8	32,0	2742	1881	2430	1,20	1,31	1,24	21,7	24,3	24,4
Hiiumaa	1,29	1,44	1,03	29,1	33,2	28,0	1079	484	390	1,33	1,01	1,26	22,4	22,5	25,1
Pänumaa	0,70	0,64	0,68	26,1	28,0	22,9	97	125	127	1,09	1,24	0,90	24,7	24,8	26,8
Viljandimaa	0,75	0,74	0,67	24,3	28,3	24,5	69	21	141	1,40	0,78	0,98	30,4	23,8	28,4
Valgamaa	0,22	0,77	0,50	8,3	14,8	22,2	61	5		0,72	0,50		29,5	40,0	
Võrumaa	0,00	0,13	0,24	0,0	0,0	16,1	4	67	115	0,65	0,71		23,9	22,6	
Jõgevamaa	0,67	1,00			28,6	27,3		8	17	2,00	0,71			25,0	29,4
Lääne-Virumaa	0,80	1,20	0,36	25,0	31,3	24,0		30	21	3,00	0,80			33,3	14,3
Raplamaa									5		0,50			40,0	
Kokku (Total)	1,13	1,40	1,04	27,5	31,1	29,6	4052	2621	3246	1,22	1,22	1,19	22,2	24,1	24,7
saartel (on islands)	1,24	1,57	1,24	28,2	32,2	31,2	3821	2365	2820	1,23	1,24	1,25	21,9	23,9	24,5
mandriosas (on mainland)	0,56	0,68	0,53	21,3	23,8	22,6	231	256	426	1,00	1,09	0,85	27,3	25,8	25,8

Sarnaselt eelnevate aastatega on 2014. a jahtide käigus kogutud vaatlusandmetes mõõdukas emasloomade ülekaal saarte hirve asurkondades, samas kui mandri-Eesti maakondades on levilat laiendavale hõredale asurkonnale omaselt vaadeldud valdavalt enam hirvepulle. Vaatlusandmed viitavad sellele, et eelneval aastal väga tugev emasloomade ülekaalus küttimine Saare- ja Hiiumaal erilist efekti soolise jaotuse muutumisele ei ole andnud ning on pigem viinud emaste segmendi võimalikule

nooremisele asurkonnas, millega võib kaasnedä emaste ülekaalus järglaste produtseerimine.

Võrreldes eelneva jahihooajaga oli sooline jaotus 2014. a kütitud punahirvede seas nii Saare- kui Hiiumaal oluliselt tasakaalukam kui 2013. a, kuid Saaremaal siiski veel liigselt emasloomade poole kaldu. Teisalt on enamuses mandrile jäävates maakondades kütitud taaskord oluliselt rohke pulle. Levikuala servaaladel kus asustustihedus on väga madal ning väheste isendite näol on enamasti tegemist pullidega, on sellise kütümistruktuuri kujunemine mõistetav, kuid jahipiirkondades, kus hirve asustustihedus on kõrgem ning on välja kujunenud karjad ning kohalik juurdekasv, tuleks järgnevatel aastatel oluliselt enam tähelepanu pöörata ka hirvelehmade ja –vasikate kütümisele.

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal 2004 – 2014 a jahiaegsete vaatluste põhjal (%).

Population structure of roe deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.

Kommentaarina ajakirjas „Eesti Jahimees“ ilmunud kriitikale, et ulukiseirearuandes ei ole varasematel aastatel antud soovitusi hirvepullide valikkütümise osas, tuleb siinkohal rõhutada, et ühe või teise liigi isendite kütümist üksikutest ning inimese subjektiivsetest ja esteetilisest arusaamadest lähtuvate näitajate alusel me üldjuhul ei toeta. Asurkonna elujõulisuse seisukohast on oluline kogu liigile omase ning aastatuhandete jooksul loodusliku valiku kadalipu läbinud geneetiline mitmekesisuse hoidmine. Küll aga soovitame kõikide meie hirvlaste liikide kütümisel loomuliku sotsiaalse struktuuri säilimise huvides ning intensiivset kütümisurvet silmas pidades, senisest enam säästa täiskasvanud dominantseid isendeid. Siinkohal tuleb aga tähele panna, et isendi dominantsus ei väljendu pelgalt tema sarve suuruses ja selle mingites kindlates karakteristikutes, vaid sageli märksa olulisem on isendi käitumises väljenduv

dominantsus. Hea oleks, kui ühte või teist isendit küttes ei ununeks, et hirvlaste sarved on evolutsiooni käigus välja kujunenud hoopis teistel eesmärkidel kui jahimeeste koduse miljöö imposantsemaks muutmiseks.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitud punahirve kütmissahtude määratlemiseks 2015. jahihooajal.

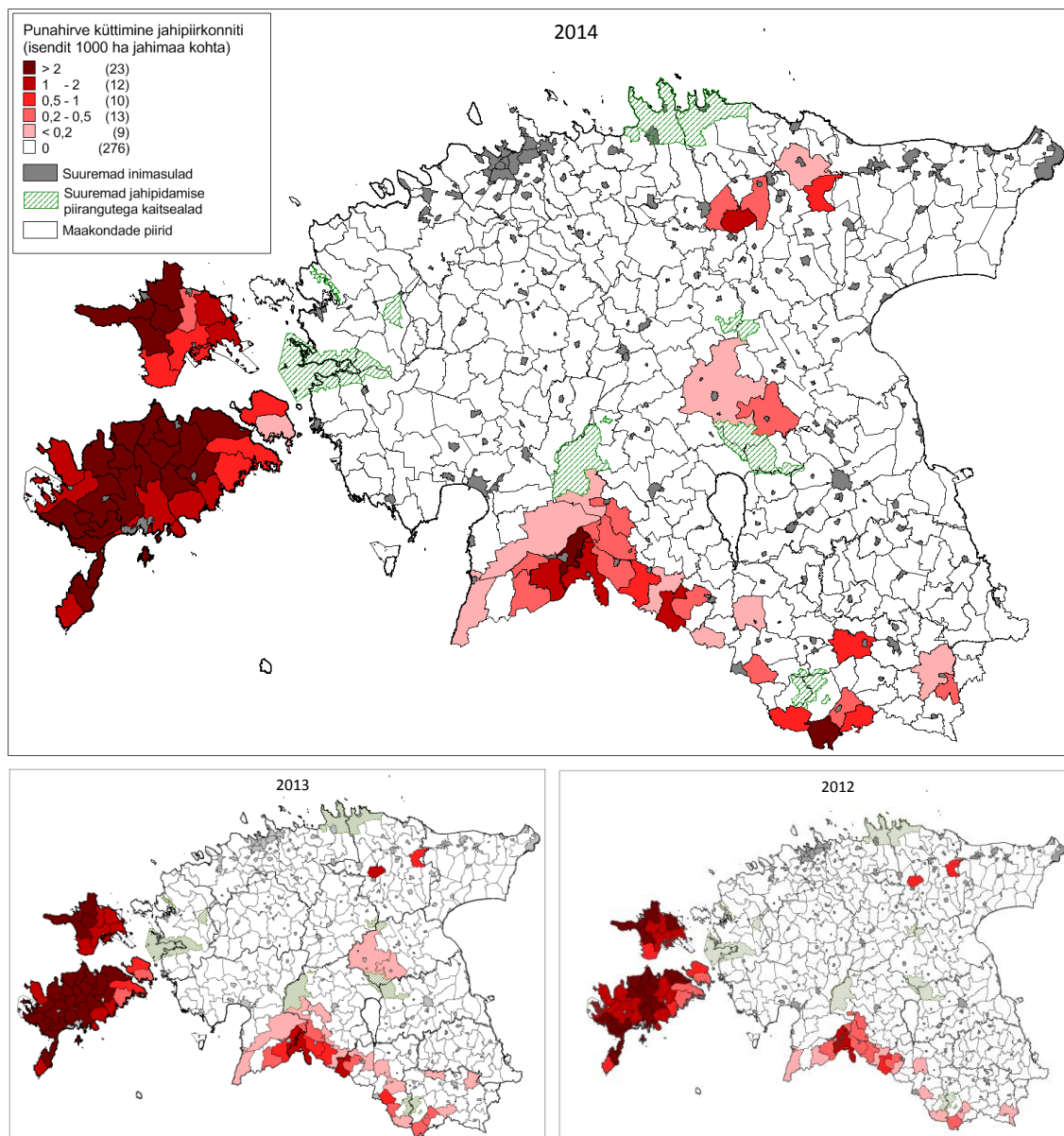
Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttemiseks 2015 aastal Suggestions for hunting in 2015			
	2014	2014 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2014 as compared to requested quota (%)	2015	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among adults	Vasikate osakaal calves (%)	kütmissaht hunting quota	% eelmise aasta küttest % of bag 2014
Harjumaa	0		0		1 : 1	25 - 30%		
Hiiumaa	176	99,4	181	2,8	1 : 1	25 - 30%	190	108,6
Ida-Virumaa	0		0		1 : 1	25 - 30%		
Jõgeva	7	157,1	9	28,6	1 : 1	25 - 30%	15	136,4
Järvamaa	0		4		1 : 1	25 - 30%	5	
Läänemaa	0		0		1 : 1	25 - 30%		
Lääne-Virumaa	34	73,5	36	5,9	1 : 1	25 - 30%	40	160,0
Põlvamaa	10	0,0	8	-20,0	1 : 1	25 - 30%	10	
Pärnumaa	38	126,3	43	13,2	1 : 1	25 - 30%	70	145,8
Raplamaa	1	0,0	4	300,0	1 : 1	25 - 30%	5	
Saaremaa	584	115,4	560	-4,1	1 : 1	25 - 30%	640	95,0
Tartumaa	1	0,0	2	100,0	1 : 1	25 - 30%	5	
Valgamaa	33	81,8	41	24,2	1 : 1	25 - 30%	50	185,2
Viljandimaa	55	96,4	64	16,4	1 : 1	25 - 30%	70	132,1
Võrumaa	27	114,8	40	48,1	1 : 1	25 - 30%	40	129,0
Kokku	966	108,1	992	2,7	1 : 1	25 - 30%	1140	105,4

2014/2015 seireandmetele tuginevalt võib öelda, et punahirve arvukus saartel on jäänud eelmise aastaga võrreldes samale tasemele, kuid riigi mandriosas on arvukus jätkuvalt kasvanud ning levikuala laienenud.

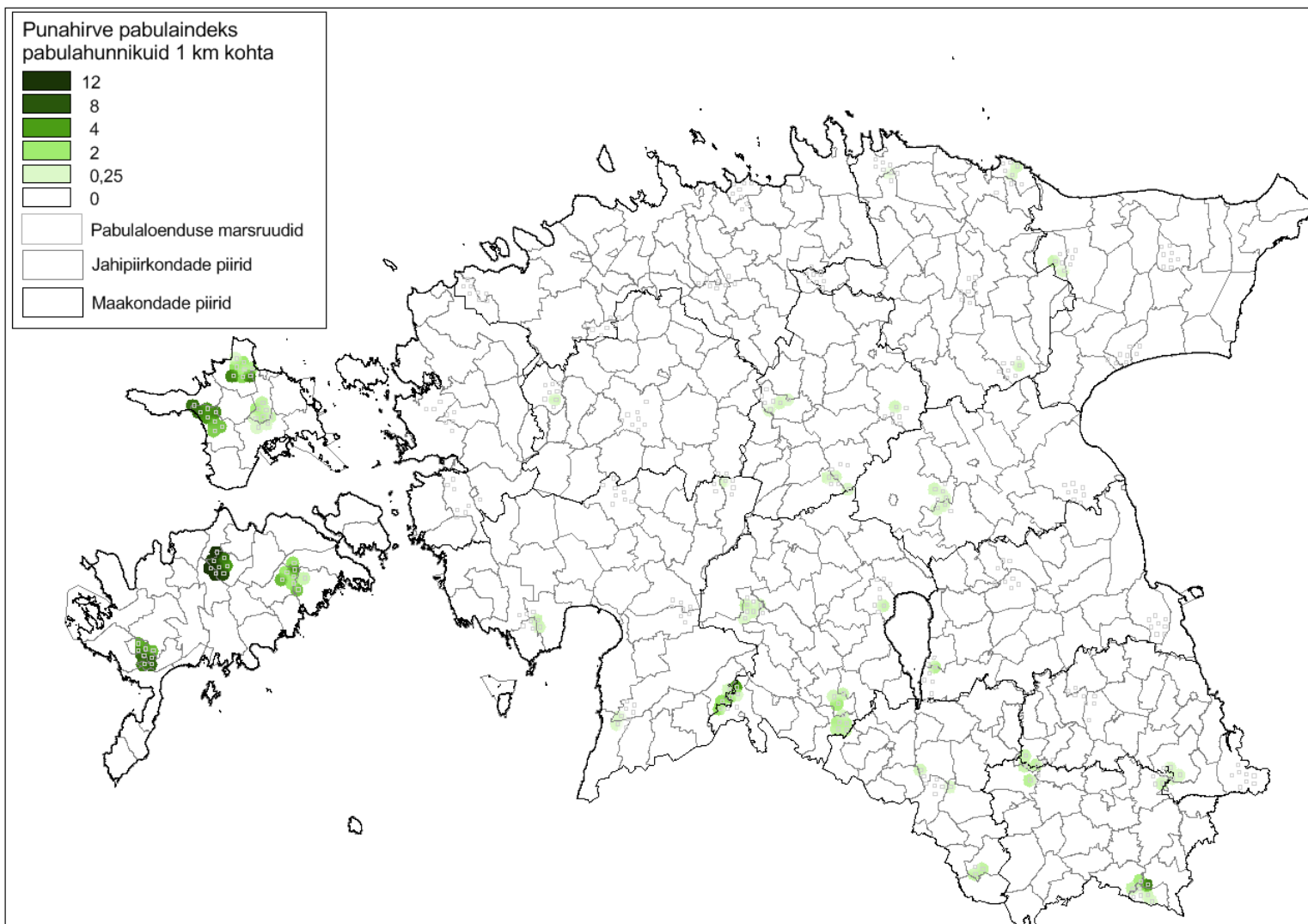
Alljärgnevalt on esitatud 2014/2015 aasta seire tulemustest tulenevad soovitusel.

- 2015. a on vajalik punahirve küttemiskvoodi kehtestamine saartel. Arvukuse kontrollimatu kasvu piiramise huvides on vajalik minimaalne küttemiskvoot kehtestada ka kõigile neile Eesti mandriosa jahipiirkondadele, kus 2015. a kevadel on jahipiirkonna kasutaja hinnanud hirve arvukuseks kaheksa või enam isendit. Arvukuse jätkuva kasvu vaoshooidmiseks soovitame orientiirina maakondlike punahirvede küttemisahtude määramisel kasutada eelnevas tabelis esitatud küttemisahtusid.
- Jahipiirkondades, kus talvine arvukusehinnang on ületanud kümne isendi piiri võiks miinimumkvoot moodustada vähemalt 30% talvisest isendite arvu hinnangust.

- Mõlema soo esindajaid tuleks küttida tasakaalustatult lähtudes põhimõttest üks pull ühe lehma kohta.
- Hirvevasikate osakaal küttimises võiks sõltuvalt vasikate rohkusest jääda 25 - 30% piiresse.
- Hõreda asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades tuleks hirvede küttimismaht ja struktuur jätta jätkuvalt jahipiirkonna kasutajate määrata.
- Küttimise korraldamisel Eesti mandriosas tuleb silmas pidada, et valdavalt on siinsete hirvede näol tegemist Läti erinevatest Euroopa hirve asurkondadest inimese poolt introductseeritud isendite baasil tekkinud naturaliseeruva asurkonnaga. Samuti tuleb arvesse võtta, et punahirv võib tihedama asustuse korral muutuda Mandri-Eesti kõige olulisemale jahiulukile põdrale oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirveasurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise. Sellest lähtuvalt tuleks hirvede küttimisõigus ja võimalus jätta ka 2015. a kõikidele jahipiirkondadele ning vastavasisuline hirvedele jahipidamist võimaldav klausel tuleks lisada kõikide maakondade jahindusnõukogudel jahimeestele antavatele suunistele.

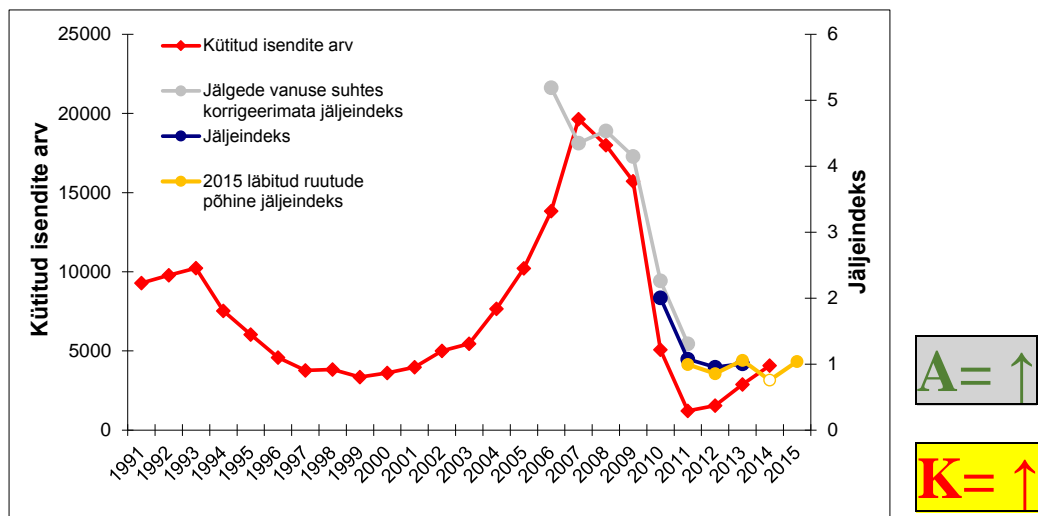

Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

Punahirve suhteline asustustihedus seirealadel 2014/2015 talvel. 2015. a kevadel läbi viidud pabulaloenduste andmetel.

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Metskitse küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of roe deer hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Metskitse arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste poolt antud arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		
Harjumaa	50	53	112	111,3	0,56	0,66	0,84	0,62	0,56	-33,1	4,6
Hiiumaa	9	35	58	65,7	0,36	0,75					4,5
Ida-Virumaa	21	73	123	68,5	0,38	0,26	0,35	0,45	0,38	8,7	17,7
Jõgevamaa	189	428	512	19,6	1,00	1,24	1,25	1,73		38,4	9,6
Järvamaa	18	43	58	34,9	0,42	0,46	0,31	0,58	0,37	21,8	11,5
Läänemaa	54	40	99	147,5	1,36	1,16					10,5
Lääne-Virumaa	17	36	81	125,0	0,52	0,51	0,80	0,59	0,65	-19,3	16,3
Põlvamaa	131	273	435	59,3	1,36	1,80					3,2
Pärnumaa	27	67	159	137,3	0,82	0,57	0,11	0,00	0,39	253,3	10,2
Raplamaa	22	22	76	245,5	0,67	0,68					-0,2
Saaremaa	265	533	696	30,6	1,92	2,16					10,1
Tartumaa	328	629	639	1,6	1,37	1,42	1,56		1,24	-20,6	13,9
Valgamaa	154	205	286	39,5	0,70	1,05					6,4
Viljandimaa	84	222	266	19,8	0,97	0,76					8,6
Võrumaa	179	225	472	109,8	1,91	2,10	2,31		2,51	8,7	-6,6
Kokku Total	1548	2884	4072	41,2	0,95	1,01	1,06	0,76	1,04	-1,2	7,8

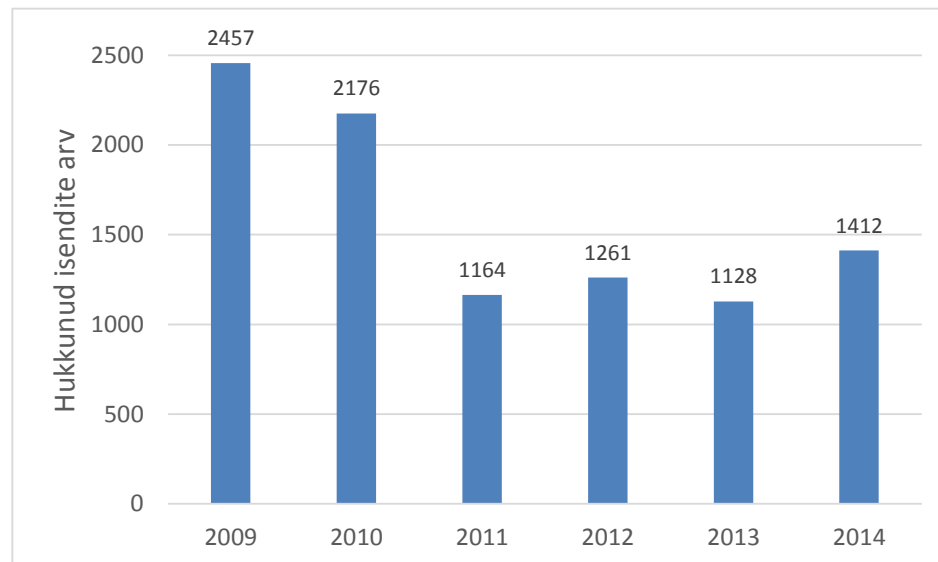
Pärast metskitse arvukuse järsku langust 2010. ja 2011. a lumerohkete talvede järel viimase kolmekümne aasta madalaimale tasemele langenud kütitud metskitse arv on koos asurkonna seisundi paranemisega ning asustustiheduse tõusuga oluliselt suurenenud. Viimasel 2014. jahihooajal kütitati Eestis 4072 metskitse, mis on aasta varasemaga võrreldes üle 40 % enam. Kuigi kütitud metskitse arv suurenes eelnenud jahihooajaga võrreldes kõikides maakondades, püsisid ka 2014. a küttimisintensiivsuses suured

maakondade vahelised erinevused. Taaskord kütiti kõige rohkem metskitsi Saare-, Tartu- ja Jõgevamaal, kõige tagasihoidlikum ja eelnimetatutega arvuliselt ca kümme korda madalam oli metskitsede küttimine Järva- ja Hiiumaal.

Juba teist talve järjest jäi kesiste lumeolude tõttu enamuses jahipiirkondades talvine ulukite jäljeradade loendus e ruutloendus tegemata, mistõttu tõsiselt võetavaid järeldusi metskitse arvukusdünaamika muutuste kohta viimastel aastatel ruutloenduse jäljeindeksite põhjal teha ei ole võimalik. Seda enam, et 2015. ruutloenduse käigus läbitud loendusruutudest vaid 55% olid sellised, mis läbiti ka 2014. aastal.

Aasta varasemaga võrreldes on Eestis kokkuvõttes ca 8% võrra on suurenenud jahipiirkondade kasutajate hinnang metskitse arvukusele. Maakondade lõikes on arvukushinnangud enim kasvanud Ida-Viru- ja Jõgevamaal. Eelnenud aastaga võrreldes veidi madalama tulemi saab vaid Võrumaa jahipiirkonna kasutajate hinnangute summeerimisel.

Arvukuse tõusule viitab ka jahipiirkondade kasutajate poolt jahiaasta vältel registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arv, mis oli 2014. aastal paarisaja isendi võrra suurem kui kolmel eelneval aastal.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2014.

The number of roe deer killed in traffic accidents in 2009 - 2014 (data registered by the users of hunting districts).

Kaudselt metskitse arvukuse suurenemisele viitavad ka sügisesed vaatlusandmed, milles on juba mitmendat aastat järjest suurenenud ühe vaatluspäeva kohta üles tähendatud isendite arv.

Metskitse sooline jaotus ning tallede osakaal küttemises ja sügiseses vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv aastatel 2012 - 2014.

Maakond County	Küttemisstruktuur Content of hunting bag						Sügised vaatlusandmed Observations in autumn									
	♀♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Talled % fawns			♀♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	Muutus
Harjumaa	1,00	0,70	0,78	30,2	26,4	28,6	1,9	2,0	1,9	28,9	34,2	37,7	3,3	5,4	5,8	+
Hiiumaa	0,40	1,30	0,78	37,1	34,3	29,3	1,7	1,9	1,6	31,1	24,2	31,0	3,1	1,8	6,0	+
Ida-Virumaa	0,00	0,40	0,42	21,9	23,3	22,8	1,7	1,9	1,4	35,5	38,6	40,6	3,7	4,4	5,5	+
Jõgevamaa	1,08	0,82	0,87	26,9	40,4	31,3	1,5	1,5	1,4	39,3	40,8	38,2	5,2	7,6	7,3	=
Järvamaa	0,27	0,81	0,62	30,2	32,6	27,6	2,1	1,9	1,8	39,6	36,6	40,9	9,0	8,6	7,8	=
Läänemaa	0,71	0,43	0,50	22,5	25,0	30,3	1,5	1,7	1,6	36,2	39,1	39,3	5,1	6,8	7,4	=
Lääne-Virumaa	0,07	0,13	0,11	8,3	27,8	13,6	1,7	1,8	1,9	36,9	37,8	40,5	4,5	10,2	9,6	=
Põlvamaa	1,07	1,42	1,41	39,6	32,6	39,5	2,3	1,9	2,0	37,1	40,2	42,1	11,6	13,7	12,8	=
Pärnumaa	0,20	0,52	0,62	25,4	25,4	27,7	1,7	1,9	1,6	38,1	39,1	41,7	4,8	7,4	5,4	-
Raplamaa	0,42	0,36	0,32	18,2	31,8	35,5	1,9	2,3	1,6	38,3	42,3	37,2	4,6	5,9	10,8	+
Saaremaa	1,13	1,19	1,22	36,2	33,4	34,9	1,8	2,2	1,9	35,2	32,6	35,4	8,4	6,8	10,0	+
Tartumaa	0,72	0,88	0,88	31,2	33,5	32,4	1,6	1,7	1,7	39,8	40,3	39,4	8,7	10,5	11,7	+
Valgamaa	0,74	0,77	0,80	27,3	37,1	34,3	1,8	1,7	1,2	45,1	45,4	44,7	5,0	4,5	3,9	=
Viljandimaa	0,69	0,77	0,76	28,8	33,8	35,7	1,5	1,8	1,4	32,3	37,3	38,5	9,7	6,8	9,3	+
Võrumaa	0,69	0,69	0,79	28,0	31,6	37,5	1,9	1,8	1,6	40,4	40,5	36,8	14,4	13,3	15,2	+
Kokku	0,78	0,87	0,84	30,7	33,8	33,3	1,8	1,9	1,7	37,0	38,7	38,7	6,5	7,5	9,0	+

Kütitud metskitsede soolises jaotuses torkavad mitmete maakondade puhul endiselt silma suured kõrvalekalded soovitatavast üks sokk ühe kitse kohta soolisest jaotusest. Kui valdavalt kiputakse kitsedega võrreldes oluliselt rohkem kütima sokkusid, siis näiteks Põlvamaal on viimasel kahel aastal kütitud märgatavalt enam hoopis kitsesid (ehk iga 2 kütitud soku kohta on kütitud 3 kitse). Võimalik, et antud juhul võib selline küttemise tulem olla osalt juhuslik ning tingitud Eesti keskmisega võrreldes suuremast emasloomade osakaalust Põlvamaa metskitsede seas, kuid võib osalt tuleneda ka jahipiirkondade kasutaja soovist soolist jaotumust tasakaalustada ja/või vähendada asurkonna juurdekasvuvõimet.

Sokkude eelisküttemise äärmuslikumaks näiteks on Lääne-Virumaa, kus mitmete jahipiirkondade kasutajad on üsna ühemõtteliselt tõlgendanud maakondliku jahindusnõukogu poolt küttemissuunistesse lisatud klauslit, mille kohaselt kuni viie metskitse küttemisel jahipiirkonnast ei pea küttemisstruktuuri järgima. Isegi kui arvestada sellega, et asurkonna suurusega võrreldes väga väikese küttemissurve rakendamisel ühe või teise soorühma eelisküttemisega väga suurt kahju asurkonnale ei teki, tuleks jahindusnõukogudel selliste struktuuri vabadust rõhutavate võimaluste lisamisest jahipiirkondadele antavates küttemissuunistes hoiduda. Siinkohal tuleb rõhutada, et koos

metskitse küttemismahu suurenemisega tasuks kõikides maakondades senisest enam jälgida seda, et mõlemast soost isendeid kütitaks märksa tasakaalukamalt.

Metskitsede sügisestes augustist oktoobrini kogutavates vaatlusandmetes oli tallede osakaal asurkonnas 2014. a sügisel Eesti kokkuvõttes sisuliselt identne 2013. a omaga. Kui aga arvestada sellega, et aasta tagusega võrreldes oli vaatlustes veidi suurem sokkude ja selle võrra ka väiksem kitsede osakaal, oli 2014. a sügiseks keskmine tallede arv ühe metskitse kohta võrreldes 2013. aastaga isegi veidi kõrgem. Väga head asurkonna juurdekasvu võib oodata ka käesoleval aastal, sest talvitumistingimused olid metskitsede jaoks igati soodsad, võimaldades isenditel talve lõpuni säilitada head konditsiooni.

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).

Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.

Bocks – blue; does – red; fawns – green.

Koos asurkonna seisundi paranemise ja arvukuse kasvuga on jõudsalt suurenenud ka jahipiirkondade kasutajate huvi metskitsede küttemise vastu. Jahihooaja eel jahipiirkondade kasutajate poolt koos muu statistikaga kogutavad andmed näitavad aasta taguse seisuga võrreldes ca 23% tõusu soovitud metskitse küttemise mahus. Kui 2014 aastal avaldasid jahipiirkondade kasutajad soovi kogusummas kütida 5042 metskitse, siis tänava juba 6220.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR ulukiseireosakonna poolsed soovitud metskitse küttimismahtude määratlemiseks 2015. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttimiseks 2015 aastal Suggestions for hunting in 2015		
	2014	2014 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2014 as compared to requested	2015	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among adults	küttime maht hunting quota	% eelmise aasta kütimisest % of bag 2014
Harjumaa	192	58,3	251	30,7	1 : 1	450	401,8
Hiiumaa	87	66,7	113	29,9	1 : 1	140	241,4
Ida-Virumaa	150	82,0	182	21,3	1 : 1	230	187,0
Jõgeva	555	92,3	558	0,5	1 : 1	620	121,1
Järvamaa	141	41,1	208	47,5	1 : 1	300	517,2
Läänemaa	207	47,8	252	21,7	1 : 1	350	353,5
Lääne-Virumaa	233	34,8	370	58,8	1 : 1	430	530,9
Põlvamaa	514	84,6	586	14,0	1 : 1	640	147,1
Pärnumaa	279	57,0	425	52,3	1 : 1	550	345,9
Raplamaa	148	51,4	326	120,3	1 : 1	370	486,8
Saaremaa	580	120,0	702	21,0	1 : 1	750	107,8
Tartumaa	710	90,0	846	19,2	1 : 1	850	133,0
Valgamaa	335	85,4	398	18,8	1 : 1	490	171,3
Viljandimaa	403	66,0	457	13,4	1 : 1	580	218,0
Võrumaa	508	92,9	546	7,5	1 : 1	580	122,9
Kokku	5042	80,8	6220	23,4	1 : 1	7330	180,0

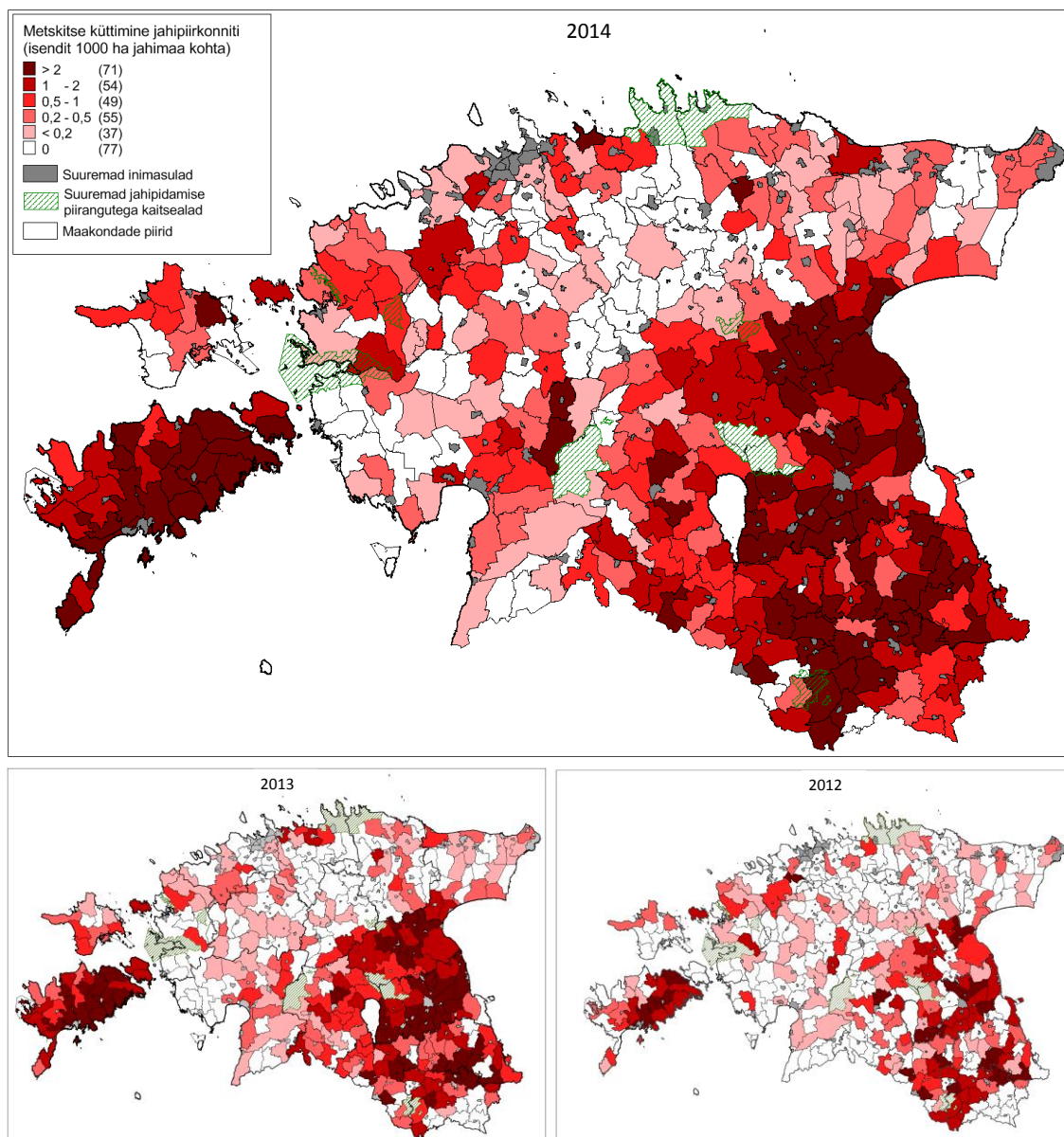
Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2010 ja 2011 aastal harukordselt lumerohketel talvedel tugevalt kannatada saanud metskitseasurkond on madalseisust üle saanud. Asurkonna juurdekasvu näitajad on olnud mitmel järjestikusel aastal väga head ning arvukuse tõusuks igati soodsad on olnud ka vähemalt kahe viimase talve ilmastikutingimused. Arvukuse tõusu on soodustanud ka ilvese asurkonna madalseis ning viimasel neljal aastal enamuses maakondades väga tagasihoidlikul tasemel püsinud kütmissurve. Metskitse arvukuse praeguses tõusufaasis on oluline selle kiiruse vähendamine, vastasel korral seisame mõne aasta pärast silmitsi taas olukorraga, kus asurkonna efektiivne ohjamine üle jõu käib.

Alljärgnevalt on esitatud 2014/2015 aasta seire tulemustest tulenevad soovitud soovitused.

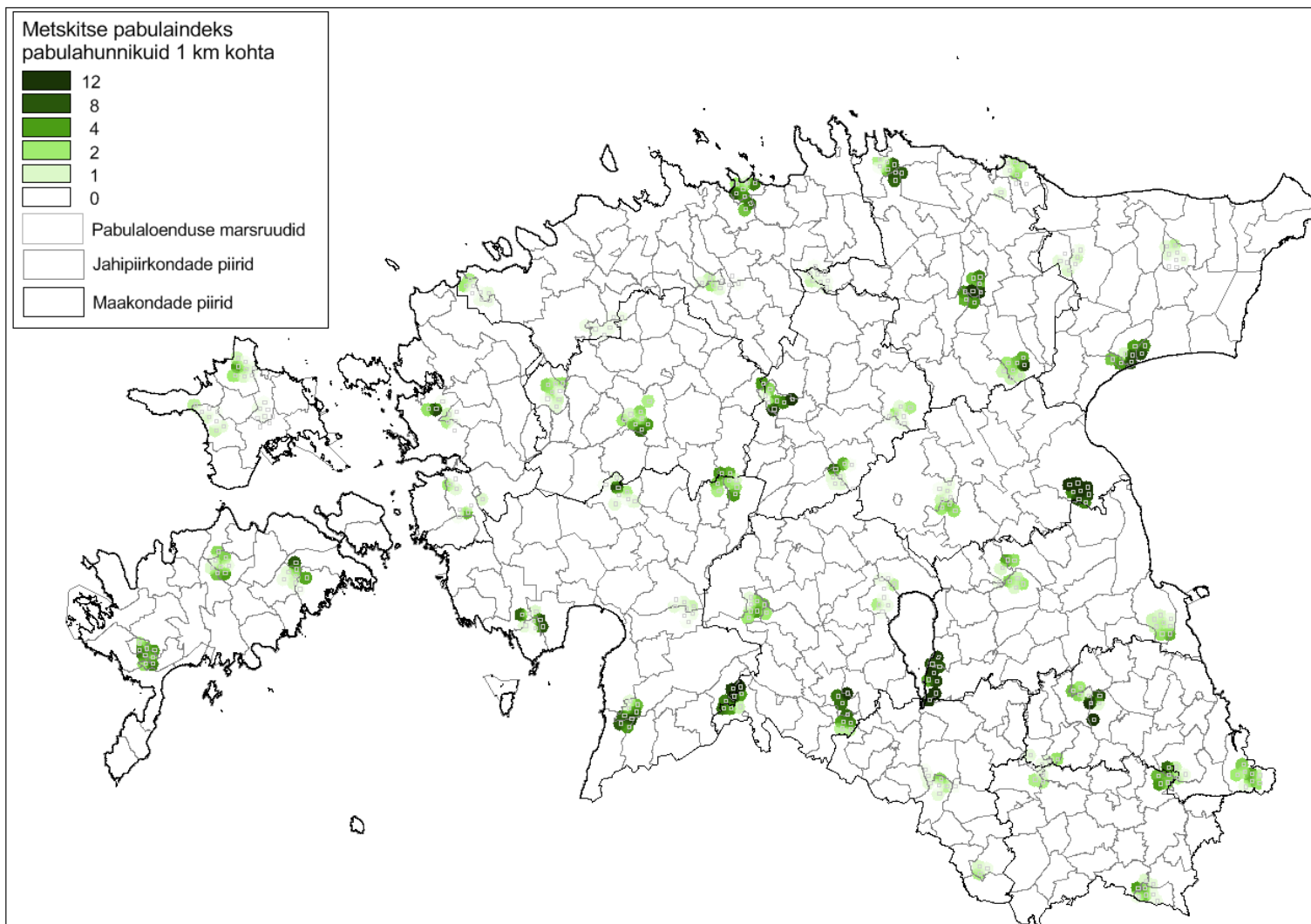
- 2015. a metskitsede küttemist Eestis oluliselt suurendada ning maakondlike küttime mahtude määratlemisel üldjuhul aluseks võtta jahipiirkondade kasutajate poolsete kütmissoovide summast mõnevõrra suurema küttime mahu. Orientiirina

maakondlike küttimehõimade määramisel soovime kasutada eelnevas tabelis esitatud küttimehõim.

- Jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimehõim, mis võiks üldjuhul arvuliselt vastata ca 20%-le($\pm 5\%$) jahipiirkonna kasutaja poolt 2015. a kevadel antud arvukuse hinnangust;
- Kõrgema asustustihedusega piirkondades, oluliste metskitse poolt tekitatud metsakahjustuste esinemisel ja/või piirkondades, kus jahimaa kasutajad ise on avaldanud soovi küttimehõimata metskitsi oluliselt suuremas mahus, tuleks vastavalt tõsta ka minimaalset küttimehõim.
- Asurkonna tõhusama ohjamise eesmärgil on soovitatav kõrgemat minimaalset küttimehõim rakendada ka sellistes jahipiirkondades, mille naabruses esineb olulisi metskitse tekitatud kahjustusi metsauuendusele ning ka juhul, kui enamus sellega külgnevatest jahipiirkondadest on avaldanud soovi metskitsi küttimehõimata oluliselt suuremas mahus kui miinimumina soovitatav baastase ($\sim 20\%$ talvisest arvukushinnangust).
- Metskitse asurkonna looduslähedase demograafilise struktuuri säilitamise huvides tuleks küttimehõimata sokkuseid ja kitsesid ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks kits ühe soku kohta). Piirmäärasi (isendite arve), mille täitumiseni on lubatud küttimehõimata struktuurivabalt, mitte rakendada.
- Tallede osakaal küttimehõimata võiks sõltuvalt nende esinemisest piirkonnas jääda vahemikku 30-40%.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovime sokkuse küttimehõimata alustada mitte enne augustikuud ehk siis metskitsede jooksuaja lõpufaasi. Samal põhjusel teeme ettepaneku seaduseandjale muuta jahieeskirjas sokujahi alguskuupäeva 1. augustile praeguse 1. juuni asemel.

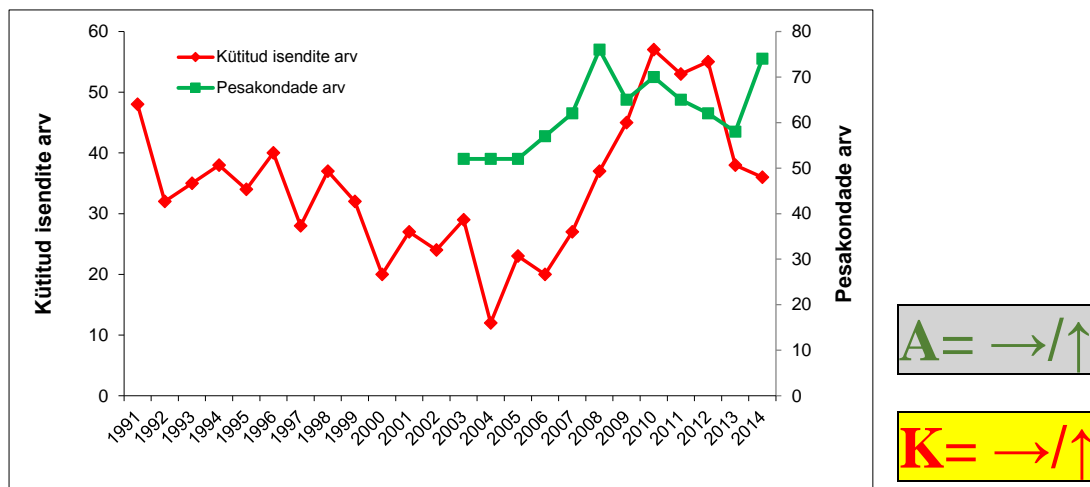

Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

Metskitse suhteline asustustihedus seirealadel 2014/2015 talvel. 2015. a kevadel läbi viidud pabulaloenduste andmetel.

KARU (*Ursus arctos*)

Karu küttimine aastatel 1991 – 2014 ning sama-aastaste poegade pesakondade arv aastatel 2004 -2014.

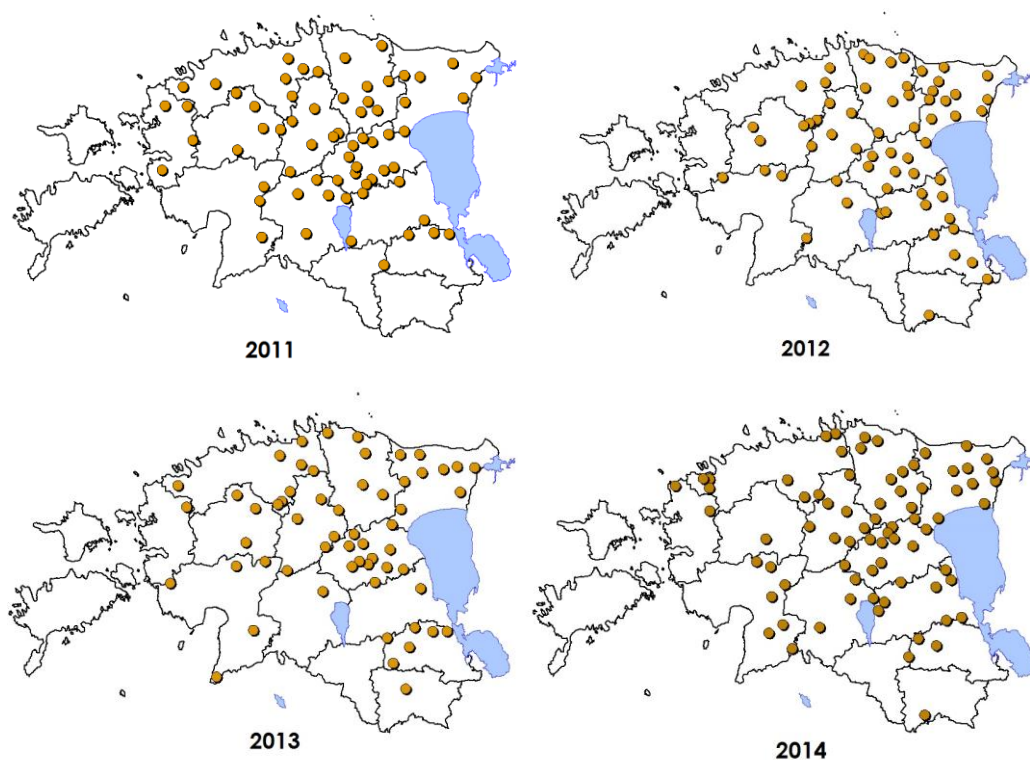
The number of brown bear hunted in 1991 – 2014 and number of females with cubs of the year in 2004 - 2014.

Pruunkaru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv viimasel neljal ja küttimine viimasel kolmel aastal ning jahimeeste hinnang arvukuse muutusele) ning nende suhteline muutus.

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year				Pesakondade arvu muutus Change in no. of females with cubs-of-the-year	Küttimine Hunting			Küttimismahu muutus Change in hunting bag %	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2011	2012	2013	2014		2012	2013	2014		
Harjumaa	7	5	8	8	+	7	4	5	25,0	+
Hiiumaa	0	0	0	0	=	0	0	0		=
Ida-Virumaa	7	12	10	11	+	6	7	8	14,3	=
Jõgevamaa	12	8	9	9	-	9	5	5	0,0	+
Järvamaa	6	5	6	8	+	9	4	4	0,0	+
Läänemaa	4	0	1	2	-	1	1	0	0,0	+
Lääne-Virumaa	8	10	5	12	=	9	7	5	-28,6	+
Põlvamaa	3	5	5	3	=	2	2	1	-50,0	+
Pärnumaa	3	3	5	6	+	2	1	2	100,0	-
Raplamaa	5	3	3	1	-	3	1	1	0,0	-
Saaremaa	0	0	0	0	=	0	0	0		=
Tartumaa	4	7	4	7	=	6	5	4	-20,0	+
Valgamaa	1	0	0	1	=	0	0	0		+
Viljandimaa	5	3	1?	5	=	1	1	1	0,0	+
Võrumaa	0	1	1	1	+	0	0	0		-
Kokku Total	65	62	58	74	+	55	38	36	-5,3	+

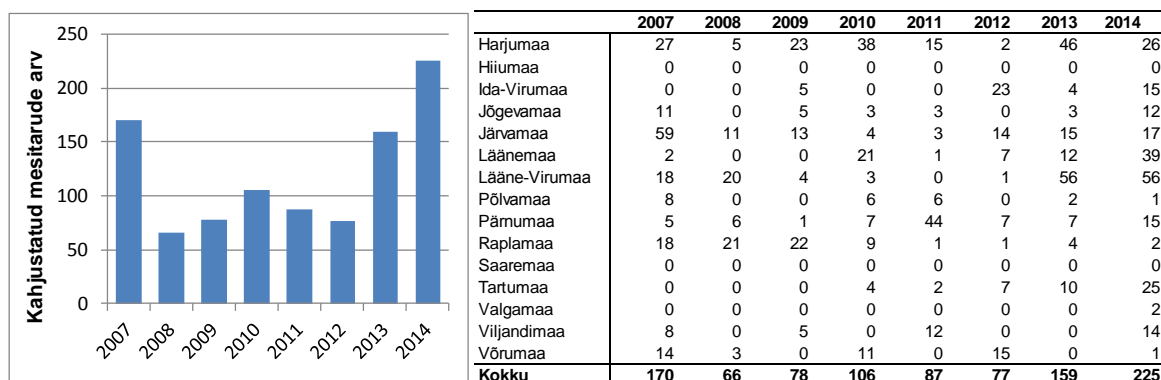
2014. aastal registreeriti Eestis seire käigus kokku 74 erinevat sama-aastaste poegade karu pesakonda. See viitab vahepeal kerges langustrendis olnud karu arvukuse taassuurenemisele. Erandiks on siin vaid Raplamaa, kus langustrend paistab jätkuvat. Tõus ei ole olnud kindlasti nii järsk, kui numbritest välja lugeda võib, kuna 2013. a üheks madala hinnangu põhjuseks oli kohati puudulik vaatlusandmete hulk, millega eriti paistis toona silma Viljandimaa. Möödunud aastal oli olukord, vähemalt karuvaatluste osas, maakonnas märgatavalt paranenud. Lisaks suurenenud siginud emasloomade arvule paistab möödunud aastal silma ka erakordselt kõrge pesakonna keskmine suurus 2,36

(varasemal kahel aastal 2,1). Väga head sigimisaastat ilmestab kasvõi seegi, et nelja pojaga emasid oli möödunud aastal 8 ning lisaks neile ka üks viie pojaga pesakond Ida-Virumaal. Võrdluseks: 2013. a ei vaadeldud ühtegi ning 2012 a. vaid kahte nelja pojaga emakaru, viie pojaga ema on varasemalt (alates aastast 2001) teada vaid ühel korral Lääne-Virumaalt. Karu üldarvukust Eestis võib hinnata praegu umbes 650 -700 isendile.

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2011 - 2014.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2011 - 2014.

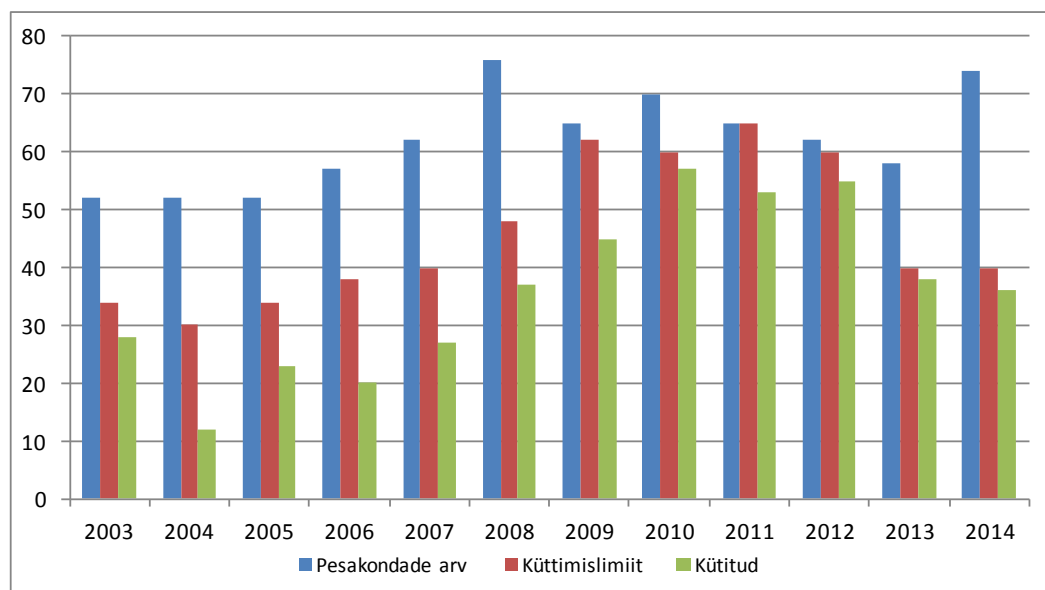
Karu kahjustused mesilates olid 2014. aastal võrreldes eelnevate aastatega olulisel määral suurenenud. Rünnakud mesilatele olid suurenenud võrreldes varasemate aastatega pea kõikides maakondades, samuti paistab silma kahjustuste varasemast ühtlasem jaotus.

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2007 – 2014 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).
Number of beehives damaged by brown bear in 2007 - 2014.

Karu arvukuse tõusu saab selgitada peamiselt viimase kahe aasta tagasihoidliku kütmissurvega (2013. a 6 % ja 2014 a. 5 %), mis on olnud väiksem kohaliku asurkonna juurdekasvumäärast, 2014. a head sigivust aga sobivate kliimaatiliste olude ja hea loodusliku toidubaasiga.

2014. aastal kütiti kokku 36 karu, limiit oli 40. Möödunud kahe aasta küttemiskvoodi vähendamine 40-ni oli seotud eesmärgiga peatada arvukuse langustrend, mis oli tekkinud varasemal kolmel aastal aina suurenenud kütmissurve tõttu. Arvukuse taastumine lubab eeloleval hooajal küttemislimiiti taas mõnevõrra suurendada.

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegade) arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2014.

Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2014.

Viimasel kolmel aastal on karu kohaliku juurdekasvu (poegade emakaru) registreeritud Võrumaal (üksikud vaatlused) ning 2014. aastal vaadeldi poegade emakaru Mõisaküla jahipiirkonnas Viljandimaal ning 2013. a Pärnumaa lõunatipus Orajõe jahipiirkonnas. Need märgid viitavad karu levikuala laienemisele lõuna suunas. Siiski tuleks küttemise lubamisega riigi lõunaosas veel ettevaatlik olla, kuna nende üksikute sigivate emaste küttemise pidurdav mõju levikuala laienemisele võib olla määrav. Tänapäevaks näitab Eesti edelaosa karu asurkond siiski selgeid paranemismärke, mis vahepealsetel aastatel seoses sigimisealiste emakarude üleküttemisega halvenenud oli. Seetõttu pole siin praeguseks enam põhjendatavad lokaalsed küttemispiirangud. Kaugeltki

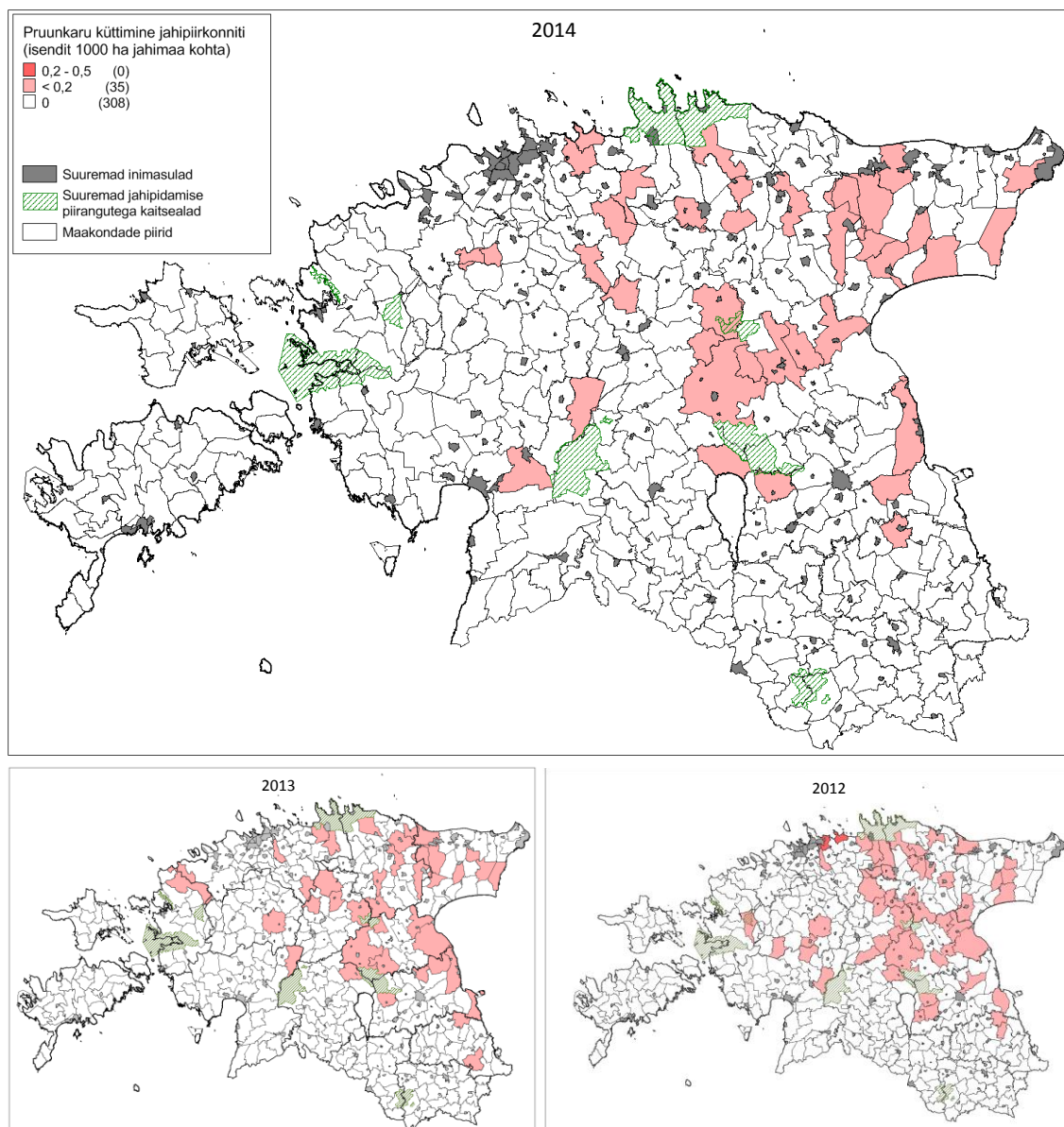
pole aga välistatud nende taastamine juhul, kui seireandmed taas seisundi halvenemist väljendavad. Seetõttu tuleks selles piirkonnas püüda igal juhul hoiduda täiskasvanud emakarude küttimisest. Eesti kaguosas, kus samadel põhjustel asurkonna seisund halvenes, pole see aga praeguseks taastumise märke näidanud ning lokaalsed küttimispiirangud peaksid selle paranemiseni säilima.

Küttimisettepanek

Alljärgnevas tabelis on välja toodud ettepanekuna karu küttimiskvoot maakonniti. Kvoodi jaotusel maakondade vahel on arvestatud järgmiste näitajatega: karu asustustihedus, juurdekasvunäitajad, arvukuse muutus viimase nelja aasta jooksul, eelnevate aastate küttimisstruktuur ning 2014. ja 2015. a kahjustuste paiknemine ja ulatus. Tabeli lisatingimuste lahtris on toodud soovitud maakondliku limiidi suunamiseks kahjustusaladele vaid seal, kus käesoleva aruande koostamise ajaks olid olulised kahjustused teada. Kindlasti tuleks ka teistes maakondades suunata võimalikult suur osa limiidist kahjustusaladele. Kui jahindusnõukogudes otsustatakse, et ühes jahipiirkonnas võib küttida maksimaalselt ühe karu, tuleks kindlasti teha erand aladele (jahipiirkond või rühm jahipiirkondi), kus on 2015. a esinenud korduvalt olulisi kahjustusi ning lubada neis küttida isendeid rohkem kui üks.

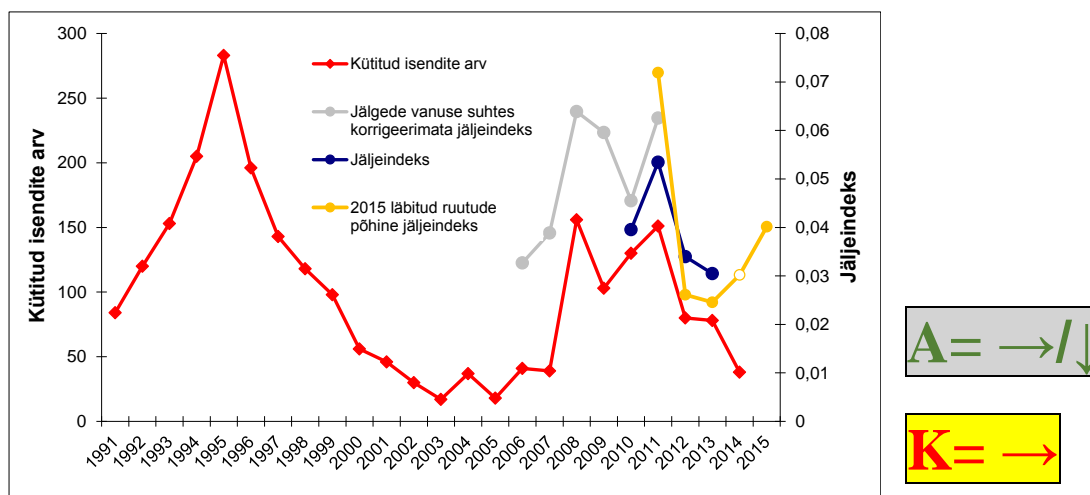
Soovituslik karu küttimiskvoot ja tingimused aastaks 2015.
Recommended bear hunting quota and specific provisions for 2015.

Maakond <i>County</i>	Kvoot Quota	Lisatingimused	<i>Specific provisions</i>
Harju	7	Suurem osa limiidist jaotada aladele, kus on 2015 a. esinenud korduvalt kahjustusi	
Hiiu	0		
Ida-Viru	9		
Jõgeva	6		
Järva	5	Osa limiidist eraldi aladele, kus on 2015. a esinenud korduvalt kahjustusi	
Lääne	1	Limiit jaotada alale, kus on 2015. a esinenud korduvalt kahjustusi	
Lääne-Viru	7	Osa limiidist eraldi aladele, kus on 2015. a esinenud korduvalt kahjustusi	
Põlva	2	Küttimist mitte lubada Ilumetsa, Laheda, Kanepi, Kooraste, Orava, Peri, Põlgaste, Valgjärve ja Veriora jahipiirkonnas	
Pärnu	4		
Rapla	1	Limiit jaotada alale, kus on 2015. a esinenud korduvalt kahjustusi	
Saare	0		
Tartu	5		
Valga	0		
Viljandi	3		
Võru	0		
Kokku <i>Total</i>	50		

Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

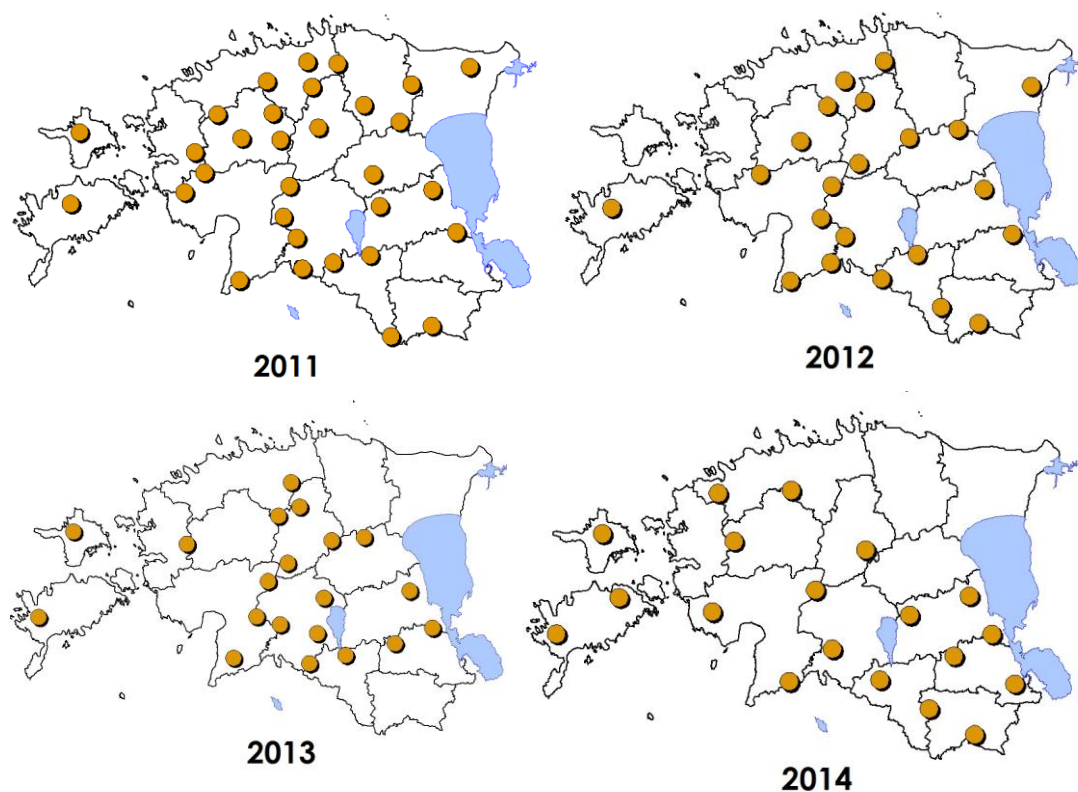
The number of wolf hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Hundi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive packs			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive packs	Küttimine Hunting bag			Küttimis- mahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2012	2013	2014		2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		
Harjumaa	2	2	2	=	4	12	4	-66,7	0,028	0,080	0,045	0,012	0,010	-76,9	-
Hiiumaa	0	1	1	=	2	5	3	-40,0	0,009	0,032					-
Ida-Virumaa	1	0	0	=	2	1	0	-100,0	0,000	0,011	0,010	0,000	0,004	-62,5	+
Jõgevamaa	1	1	0	-	3	4	0	-100,0	0,075	0,027	0,083		0,025	-70,0	-
Järvamaa	3	3	1	-	14	17	0	-100,0	0,046	0,009	0,000	0,055	0,124	+	=
Läänemaa	0	1	0	-	1	2	1	-50,0	0,004	0,021				=	=
Lääne-Virumaa	0	0	0	=	3	4	0	-100,0	0,053	0,005	0,018	0,000	0,000	-100,0	=
Põlvamaa	1	2	2	=	4	7	4	-42,9	0,050	0,017				+	+
Pänumaa	5	3	3	=	8	6	2	-66,7	0,045	0,009	0,052	0,113	0,039	-25,0	=
Raplamaa	2	0	1	+	17	1	3	200,0	0,047	0,080				+	+
Saaremaa	1	1	2	+	7	7	9	28,6	0,032	0,009				+	+
Tartumaa	1	1	3	+	1	3	3	0,0	0,020	0,011	0,000		0,093	+	+
Valgamaa	3	2	0	-	8	3	0	-100,0	0,026	0,057				+	+
Viljandimaa	1	3	2	-	1	3	0	-100,0	0,054	0,048				+	+
Võrumaa	1	0	2	+	5	3	9	200,0	0,026	0,017	0,021		0,088	322,0	+
Kokku Total	22	20	19	-	80	78	38	-51,3	0,034	0,030	0,025	0,030	0,040	63,3	+

Seire käigus kogutud vaatluste ning küttimisinfo põhjal oli 2014. aastal Eestis kokku 19 hundi pesakonda (hundikarja, kus sündisid kutsikad). Eesti mandriosa asustas 16, Hiiumaad üks ja Saaremaad juba kaks pesakonda. Niisiis on Mandri-Eesti hundi pesakondade arv kahanenud ajavahemikul 2011 – 2014 29-lt 16-le, saarte asurkonnad on aga väljendanud samal ajal kasvutendentsi. Hundikarjadest kaks elas Eesti-Läti piirialadel ja kasutas oma elualana mõlema riigi territooriumi. Üks kahest Võrumaa karjast koosnes

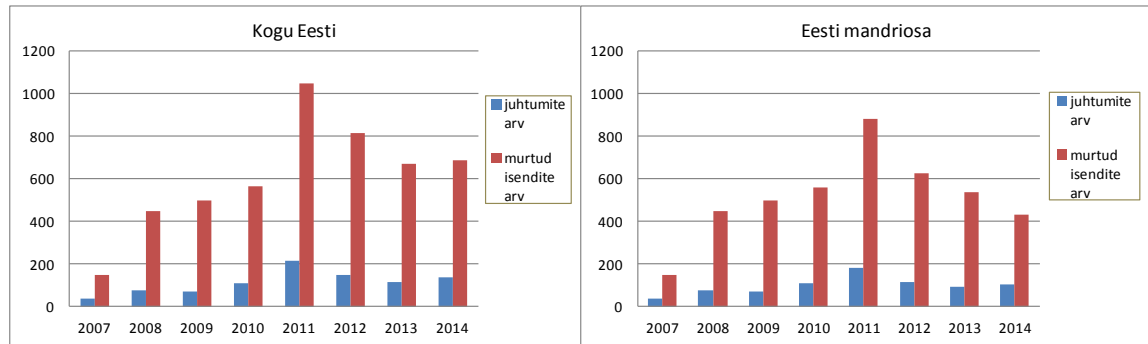
suure tõenäosusega hundi ja koera ristanditest, täpsema tulemuse annavad kütitud loomade DNA analüüsid.

Hundi pesakonnad aastatel 2011 - 2014. *Wolf reproductions in 2011 - 2014.*

Jahimeeste tehtud hundivaatlustes paistab 2014. a eelnevatega võrreldes silma ka tavapärasest väiksemate hundikarjade (vähe kutsikaid) poolest. Nii vaadeldi enam kui 7-st isendist koosnevat karja vaid Tartumaa loodeosas (vastu Alam-Pedja Looduskaitseala), ülejäänud olid kõik väiksemad.

Hundi tekitatud kahjustuste hulk karjakasvatusele näitab kerget tõusu, seda aga peamiselt saarte arvel. Kui vaadelda Eesti mandriosa eraldi, siis on kahjustused jätkuvalt vähenenud. Kahjustuste vähenemise peamisteks põhjusteks võib pidada hundi arvukuse langust, rakendatud karja kaitsemeetmeid ning metskitse arvukuse tõusu, mis on parandanud looduslikku toidubaasi. Pärnumaal, kus olid Mandri-Eesti suurimad kahjustused, kontsentreerusid need peamiselt maakonna lõunaservas ning Tõstamaa kandis liikunud kahe hundikarja territooriumeile. Erinevalt mandrist oli saarte hundi arvukus suurenenud. Olgu siinkohal mainitud, et nii Saare- ja Hiiumaal kui ka Pärnu- ja Järvamaa kahjustuspiirkondades jäid 2014. a küttemiskvoodid osaliselt realiseerimata e siis lubade puuduse taha arvukuse reguleerimine ei jäänud.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite ja murtud kariloomade arv aastatel 2007 – 2014 Eestis ja Eesti mandriosas (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2007-2014 in Estonia and in mainland Estonia.

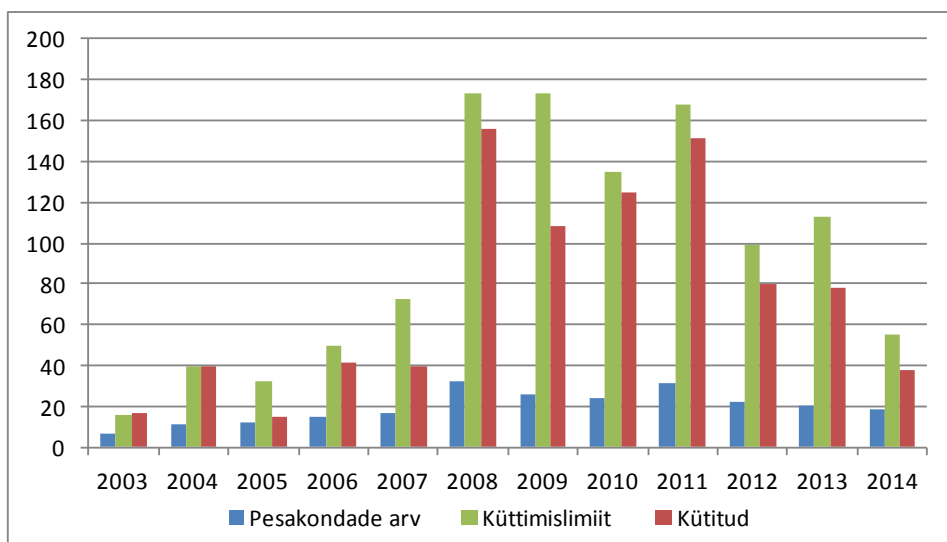
Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2008 – 2014 (andmed: Keskkonnaamet).

Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2008 - 2014.

Maakond County	Murdmisjuhte Damage cases						Murtud lambaid Killed sheep						Murtud veiseid Killed cattle					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Harjumaa	8	9	29	21	6	8	122	32	93	173	39	44	0	1	0	1	0	0
Hiiumaa	0	0	0	4	8	10	0	0	0	37	71	98	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	2	7	6	2	1	3	5	12	29	4	7	10	0	1	0	0	0	0
Jõgevamaa	11	8	31	2	0	5	113	59	57	10	0	16	6	0	0	0	0	0
Järvamaa	8	11	13	10	5	4	42	78	56	65	20	61	0	0	0	1	2	0
Läänemaa	8	3	4	0	7	3	25	39	10	0	32	13	3	0	7	0	0	0
Lääne-Virumaa	11	8	11	17	6	1	38	38	100	66	13	4	0	0	0	14	5	0
Põlvamaa	0	4	9	8	8	8	0	46	42	48	83	8	0	0	0	0	0	0
Pänumaa	4	12	14	12	18	27	7	37	66	51	83	110	10	11	0	6	7	2
Raplamaa	7	19	20	9	14	7	53	23	98	14	33	31	0	15	2	6	2	1
Saaremaa	0	2	30	30	9	24	0	8	168	150	61	160	0	0	0	0	0	0
Tartumaa	2	2	19	1	0	4	5	13	97	12	0	9	0	0	0	0	0	0
Valgamaa	0	3	2	11	4	3	0	13	43	73	60	5	0	0	0	0	0	0
Viljandimaa	3	5	15	11	15	14	13	35	138	44	85	49	0	0	0	0	1	0
Võrumaa	8	15	9	8	11	17	53	103	43	37	65	67	1	1	0	0	0	0
Kokku (Total)	72	108	212	146	112	138	476	536	1040	784	652	685	20	29	9	28	17	3

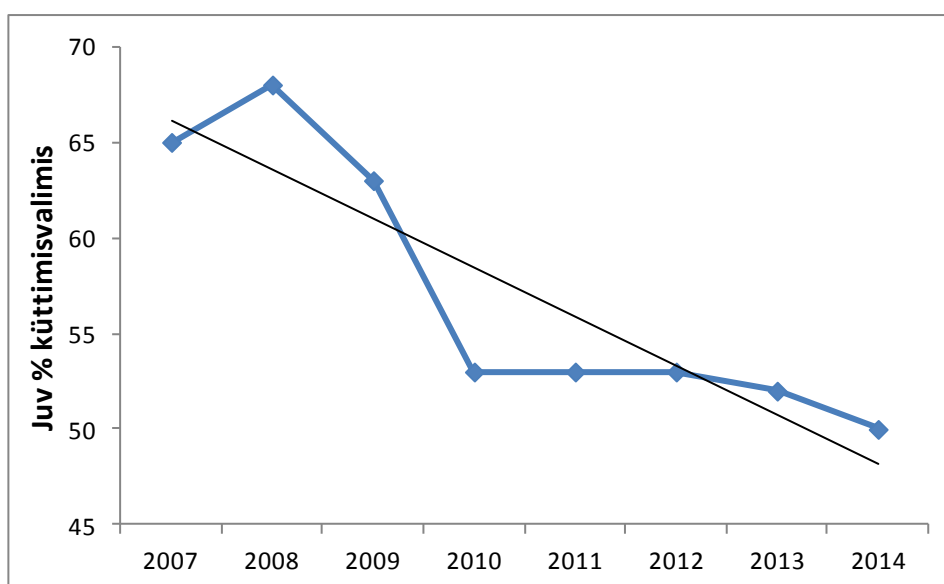
2014. aasta jahihooajal kütiti kokku 38 hunti ning maksimaalselt lubatav küttemiskvoot oli 55 isendit. See kvoot sisaldas ka Keskkonnaameti välja antud jahihooajaväliseid erilube, mille alusel kütiti kokku kaks isendit Saaremaal ja üks Hiiumaal.

Kui saartel on olnud hundi juurdekasv hea, siis mandriosas on see jätkuvalt madal ja näitab jätkuvat langustrendi. Kutsikaid oli 2014. aastal mandriosas kütitud isendite hulgas olevasolevate andmete põhjal vaid 50 %, mis on viimase 8 aasta madalaim näitaja.

Hundi pesakondade arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2014.

Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2014.

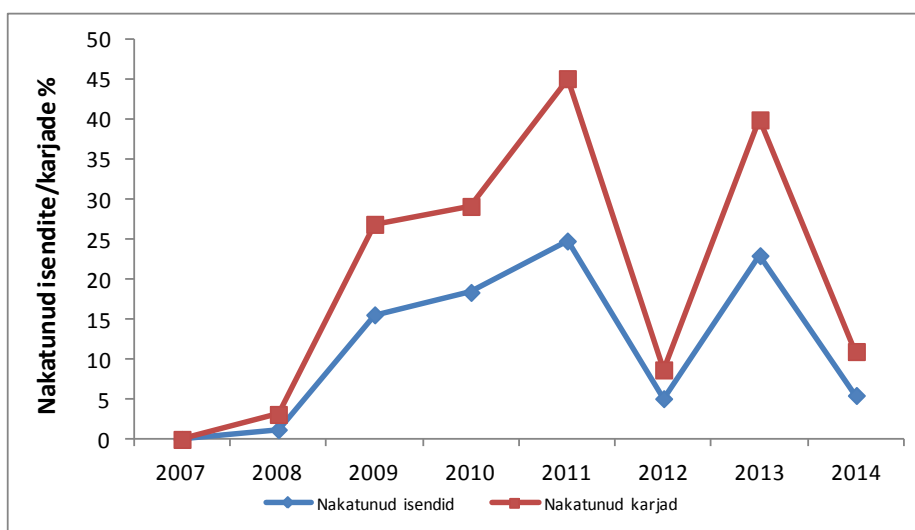

Hundikutsikate osakaal Eesti mandriosa küttemisvalimis aastatel 2007 - 2014.
Proportion of juveniles among hunted wolves in 2007 - 2014 in mainland Estonia.

Eesti hundiasurkonna seisundist rääkides tuleb meil eraldi vaadelda mandriosa ja saari. Saarte populatsioonid on mandrist isoleeritud, mistõttu sealsed isendid migratsiooni takistuse tõttu asurkonna põhiosa mõjutada ei saa. Samas on mitmed näitajad saartel mandriosast paremad ning nendega arvestamisel tekib põhipopulatsiooni seisundi kohta mõneti eksitav pilt.

Mandri hundi kehva juurdekasvu ühe põhjusena saab välja tuua kärntõve laia levikut 2013 a. , mis emaste konditsiooni ja selle kaudu nende sigimisvõimekust vähendas. Nii näiteks

oli 2013. a kärntõve põdenud telemeetriliselt jälgitava Viljandimaa emahundil möödunud aastal vaid 3 (aasta varem 4) järglast ning Harjumaal kütitud paranenud kärntõve tunnustega emahundil puudus järglaskond sootuks (aastal 2013. oli seal korralik pesakond). Kärntõbi levis tõsisemalt hundi populatsiooni aastal 2009 ning on sellest ajast alates juurdekasvunäitajaid kindlasti negatiivselt mõjutanud. Erinevalt eelnevast aastast oli 2014. a kütitud isendite hulgas aga kärntõve tunnustega vaid üksikud isendid, mistõttu võiks tänava eeldada juurdekasvu paranemist ja mõnevõrra suuremaid pesakondi, kui möödunud aastal.

Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgast aastatel 2007 - 2014.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2014.

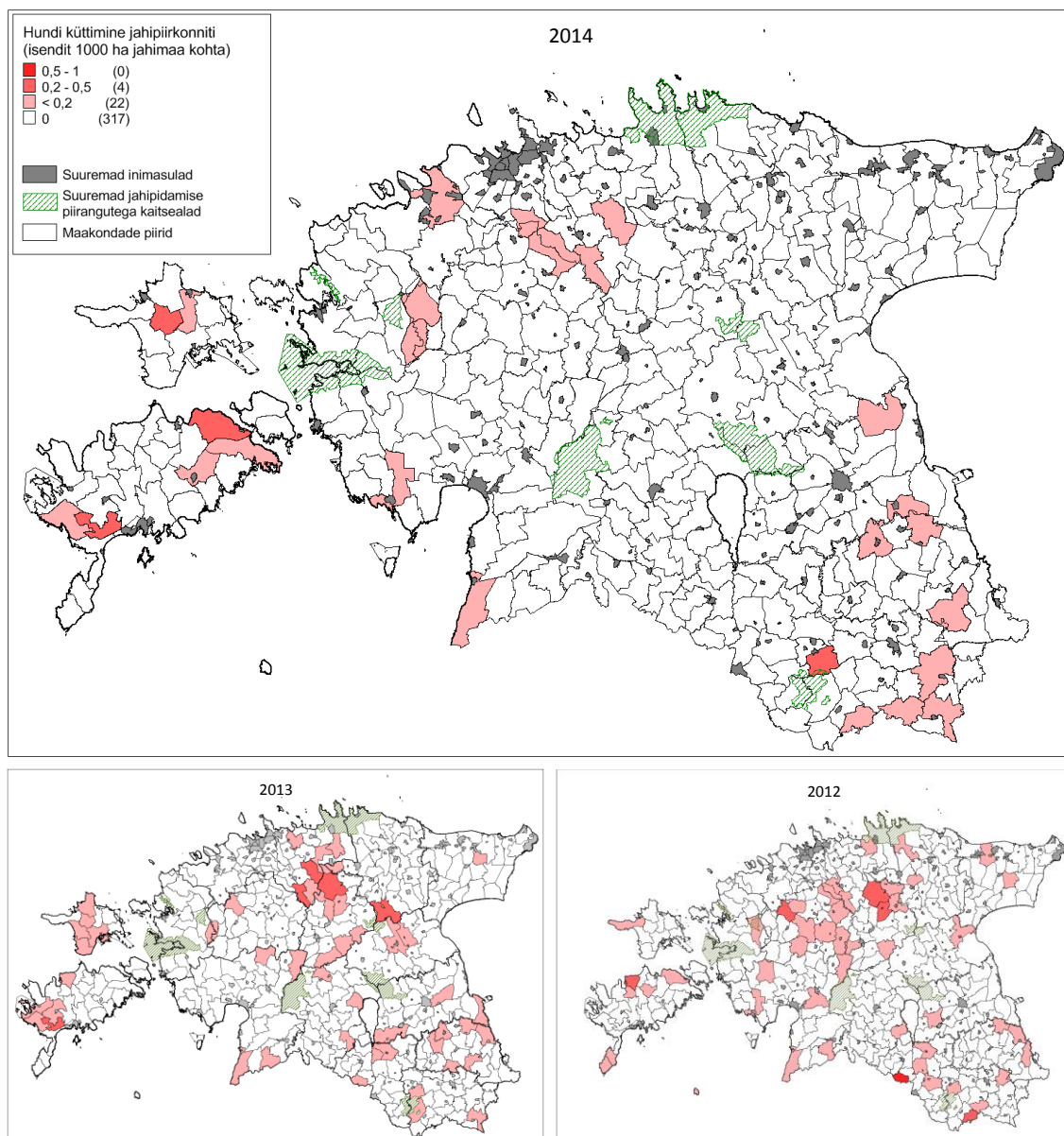
Teiseks populatsiooni juurdekasvunäitajate halvenemise põhjuseks võib olla salaküttimise suurenemine, mille ulatust on siiski raske hinnata. Hundi salaküttimine, nagu ka teised jahivälised suremustegurid, avalduvad populatsiooni juurdekasvuvõime vähenemisena, mistõttu saame me samast kogusest huntidest küttida legaalselt väiksema protsendi. Salaküttimine oma jahimeeste poolt oma kasutusel olevas jahipiirkonnas on teema, millega Eesti Jahimeeste Seltsil tõsisemalt tegelema hakata tuleks.

Eelnenud aastate pesakondade arvu, küttimismahu ja asurkonna juurdekasvunäitajate põhjal koostatud hundi juurdekasvu prognoosid Mandri-Eesti kohta on osutunud viimasel paaril aastal küllaltki täpseks. 2013. a prognoosisime ca 18 pesakonna olemasolu ning just nii palju neid seireandmete põhjal hiljem ka välja tuli. 2014. a prognoosisime selle arvu mõningast vähenemist ning just nii see ka toimus. Erinevalt pikema aja keskmisest on viimasel kahel aastal 40 %-line küttimissurve viinud asurkonna kahanemisele. Möödunud

hooajal oli kütmissurve aga vaid 20 %, mis peaks isegi erakordselt kehvade juurdekasvunäitajate säilimise korral viima eeloleva jahihooaja alguseks pesakondade arvu vähemalt paari võrra kõrgemaks. Viimase paari aasta näitajate põhjal on tänane mandri hundi asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär umbes 30 %, pikaajaline keskmine on pisut üle 40, parematel aastatel on see aga olnud isegi üle 50. See tähendab seda, et sama arvukuse juures saame me asurkonna seisundit halvendamata kütida varasemast märksa vähem loomi.

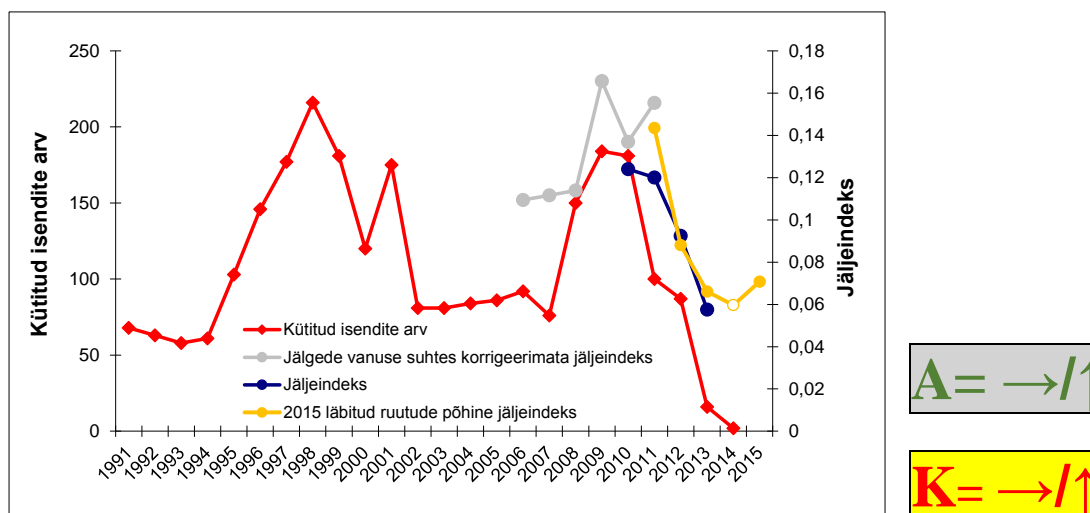
Möödunud hooajal kütiti ära vähemalt 5 siginud emaslooma. Siginud emased kütiti ära Keila, Tammiku, Voose, Nohipalo ja Linda jahipiirkondades (viimase puhul oli tegemist arvatavalt hübriidse pesakonna emaga), mistõttu nende aladega seotud huntidelt tänavu juurdekasvu ennustada ei julgeks. Samas, näiteks Saaremaal ja Hiiumaal võib ennustada uute pesakondade sündi, kuna möödunud hooajal kütitud isendite hulgas täiskasvanud emaseid teadaolevalt ei olnud.

Hundi arvukuse, eriti aga selle leviku prognoosimine ei ole siiski piisava täpsusega võimalik. Seetõttu saab jahihooaja eelse seisundi kohta objektiivsema ülevaate anda ikka alles pärast suvel, sügisel ja talve alguses hundi tegeliku juurdekasvu kohta kogutud teabe lisandumist. Eelnev praktika on tõestanud, et hundi kütmissurve kahes osas jaotamine on jätkuvalt võimalikest parim süsteem. Arvestades tasakaalustatult praeguseid looduslikke ja sotsiaalseid tingimusi, võiks mandri hundi pesakondade arv olla 20 lähedal. Säilitamiseks soovitud arvukust, peaks tänavune hundi limiit olema esmase prognoosi järgi sama suur või pisut suurem kui see oli eelmisel aastal. Samas sõltub see väga palju suve jooksul kogutavast informatsioonist, sh kahjustuste ulatusest ja levikust. Taaskord peab rõhutama, et hundi kütmissurve korraldamisel tuleb jätkuvalt tähelepanu pöörata jahipidamise suunamisele kahjustuspiirkondadesse, avaldades samal ajal nõrgemat kütmissurvet suuremaid loodusmaastikke asustavatele karjadele. Nii on võimalik säilitada hundi asurkonna soodne seisund ja vähemalt piirkonniti tema ökoloogiline funktsioon, hoidudes samal ajal ülemäärastest kahjustest lambakasvatusele. Saaremaa jahimehed peaksid aga tegema suuremaid jõupingutusi vältimaks arvukuse jätkuvat suurenemist. Hundi detailne kütmissurve esitatakse käeasoleva aruande lisana sügisel enne jahihooaja algust.

Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

ILVES (*Lynx lynx*)

Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of lynx hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

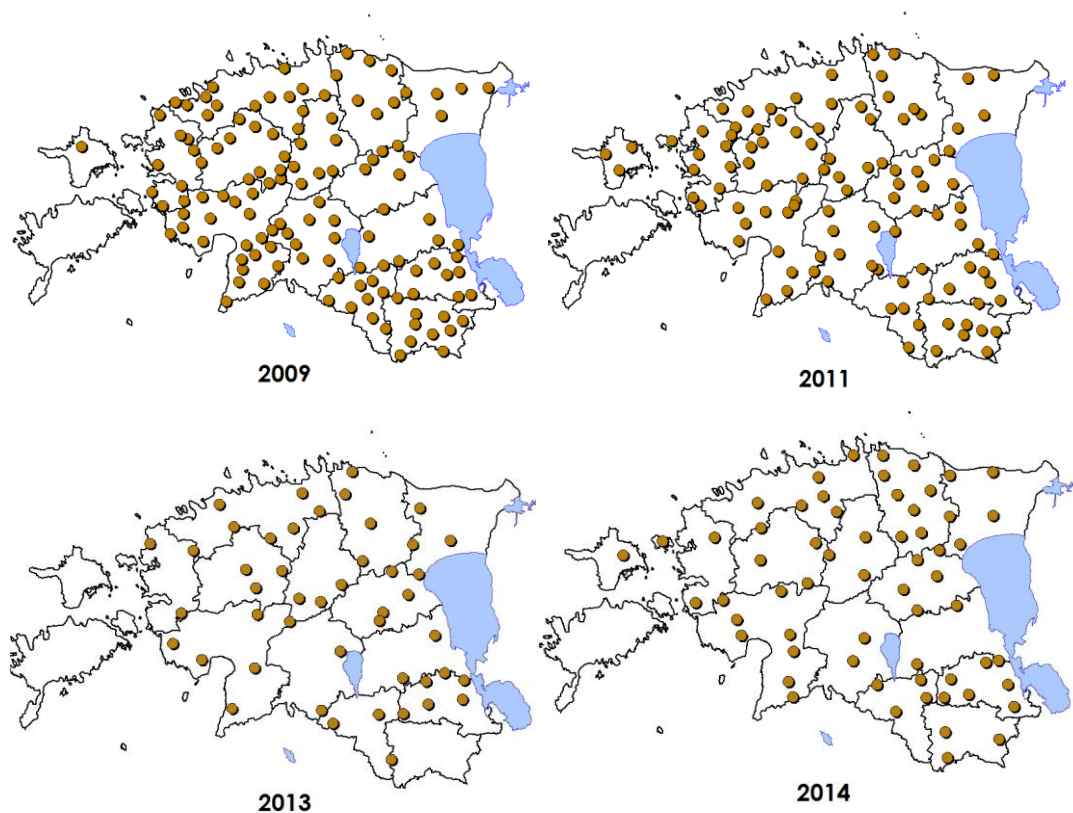
Ilvese arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive females			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive females	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2012	2013	2014		2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015		
Harjumaa	7	6	6	=	7	1	0	-100,0	0,134	0,076	0,089	0,081	0,101	13,4	-
Hiiumaa	3	0?	1		2	1	0	-100,0	0,102	0,071					-
Ida-Virumaa	3	3	4	+	5	1	0	-100,0	0,056	0,039	0,055	0,041	0,049	-11,3	-
Jõgevamaa	7	5	5	=	7	0	0		0,117	0,110	0,205		0,107	-48,0	-
Järvamaa	4	3	3	=	6	0	0		0,058	0,040	0,022	0,055	0,062	182,2	=
Läänemaa	8	3	3	=	10	1	2	100,0	0,252	0,128					-
Lääne-Virumaa	5	4	9	+	6	1	0	-100,0	0,045	0,060	0,046	0,065	0,071	56,2	=
Põlvamaa	4	6	7	+	4	1	0	-100,0	0,079	0,063					=
Pärnumaa	6	5	8	+	12	1	0	-100,0	0,099	0,065	0,053		0,045	-14,7	-
Raplamaa	5	3	4	+	7	2	0	-100,0	0,145	0,049					-
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0		0,006	0,000					+
Tartumaa	6	2	2	=	5	2	0	-100,0	0,049	0,045	0,042		0,009	-77,6	=
Valgamaa	6	4	4	=	4	2	0	-100,0	0,057	0,026					-
Viljandimaa	3	2	2	=	5	1	0	-100,0	0,087	0,057					+
Võrumaa	5	0?	3		7	2	0	-100,0	0,092	0,057	0,067		0,116	73,8	=
Kokku (Total)	72	46	61	+	87	16	2	-87,5	0,092	0,058	0,066	0,060	0,071	7,1	=

Seire andmetel oli 2014. aastal sügisel Eestis 61 ilvese pesakonda, aasta varem oli neid 46. Vaatlusandmeid edastanud jahipiirkondade arv oli võrreldes varasema aastaga mõnevõrra tõusnud, kuid siiski jätkuvalt puudulik Hiiumaal, Viljandimaal ja Raplomaal, mistõttu võib neis maakondade ja nende tõttu ka kogu Eestis olla tegemist kerge pesakondade arvu alahindamisega. Samas, viimasel kolmel aastal GPS-GSM jälgimisseadmetega varustatud ja jälgitud kolme täiskasvanud emilvese territooriumid on

olnud keskmiselt suurusega 530 (210-850, 100 % MCP) km² ning nad on jälgi teinud keskmiselt seitsmes (5-9) erinevas jahipiirkonnas. Seetõttu on isegi osades jahipiirkondades vaatluse tegemata jätmise korral nende fikseerimine teistel aladel siiski väga tõenäoline.

2013. aasta pesakondade arv oli 50 lähedal, mõnevõrra väiksem varem prognoositust. Kuna selline arvukus oli juba alla suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskavaga määratud absoluutset miinimumi, määrati ülemöödunud jahihooajaks vaid sümboolne küttemislimiit (20), millest realiseeriti 18. 2013. a prognoosisime arvukust tõusu 66-ni, kuid see jäi siiski pisut madalamaks (61). Kuna möödunud hooajal ilveseid Eesti mandriosas ei kütitud, saab prognoosida arvukuse tõusu eelolevaks sügiseks 75-80 pesakonnani.

Ilvese pesakonnad aastatel 2009, 2011, 2013 ja 2014.
Lynx reproductions in 2009, 2011, 2013 and 2014.

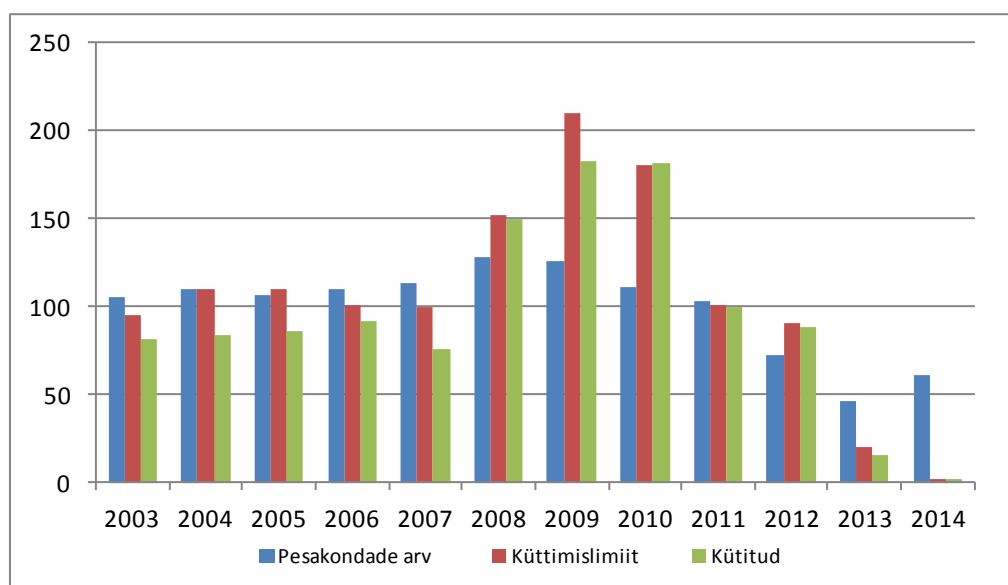
Ilvese jätkuvalt madalat arvukust kinnitavad kaudsetel ka ilvese telemeetrilise uuringu tulemused. Kui ilvese arvukuse kõrgajal aastatel 2008-2010 jälgitud täiskasvanud isaste ilveste territooriumite keskmine suurus oli 180 (149-230, 100 % MCP, n=5) km², siis kahel viimasel aastal jälgitud kahe isase elualade suurus on olnud ühel isendil 1000 ja teisel lausa 1590 km² (100% MCP). Selline suur erinevus näitab juba iseenesest, kui palju ilveste asustustihedus varasemaga langenud on. Siinjuures tuleb arvestada sellega, et

täiskasvanud samast soost isendite territooriumid omavahel ei kattu või kattuvad vaid väikeses ulatuses.

Sigivate emaste arv oli möödunud aastal jätkuvalt väike, kuid siiski võrreldes 2013. aastaga suurenenud. Seda on tinginud asjaolu, et nõrga kütmissurve tõttu on juurdekasv ületanud suuremuse viimasel kahel aastal.

Positiivsena võib välja tuua ka ühe juurdekasvunäitaja paranemise võrreldes varasemate aastatega: Nimelt on suurenenud vaatlusandmetes pesakonna keskmine suurus ja seda juba teist aastat järjest. Pesakonna keskmise suuruse kasv viitab selgelt paranenud toidubaasile, milleks on metskitse asurkond.

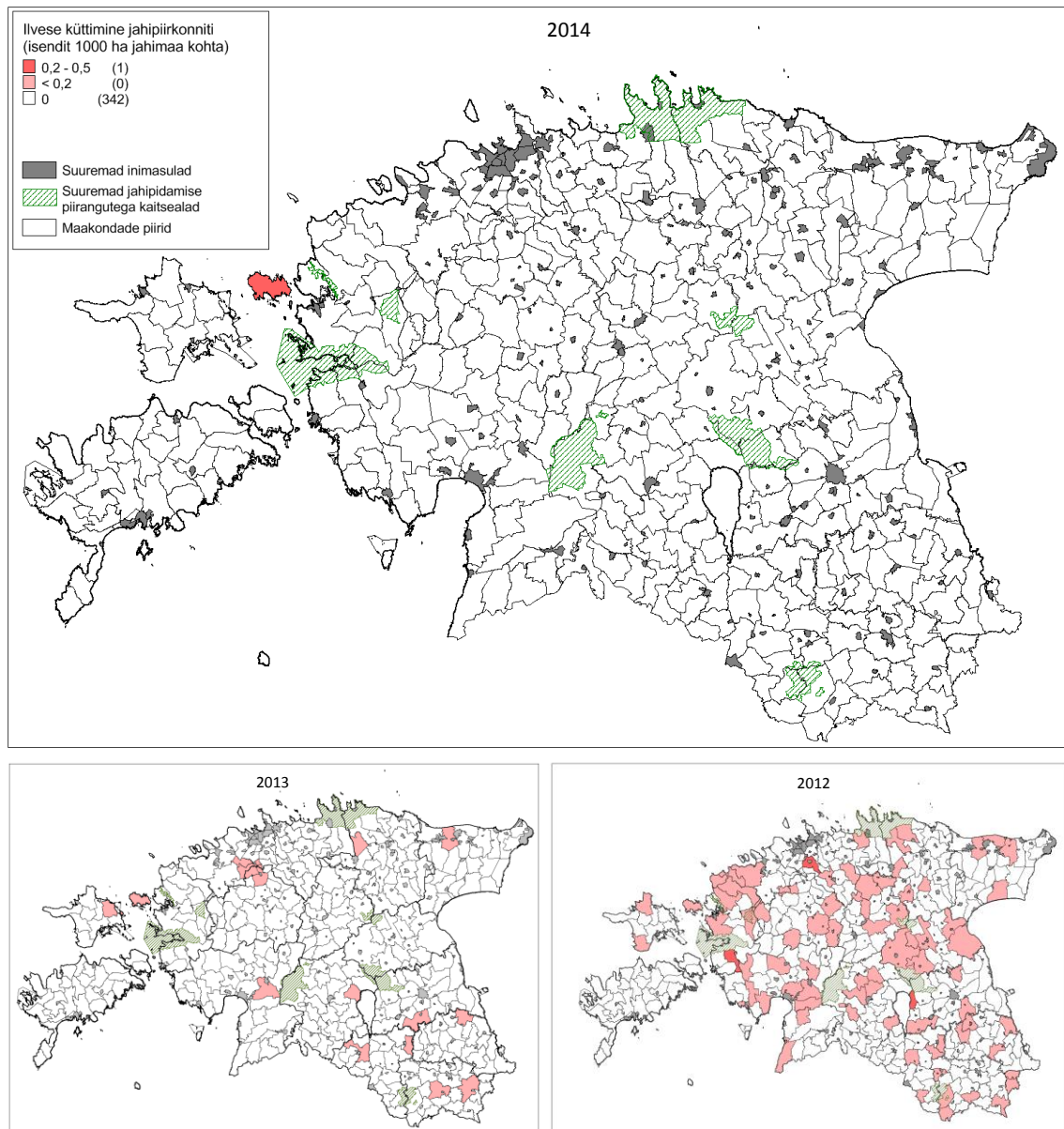
Kui rääkida populatsiooni üldarvukusest, siis 2014. a kevadel võis see olla ca 260, tänavu kevadel ca 320, tänavu sügiseks võiks see aga sündinud poegade lisandumisel olla ca 450. Võrdluseks olgu välja toodud, et ilvese viimasel kõrgajal (2008-2009) võis tema sügisene arvukus küündida tuhatkonna isendini.

Ilvese pesakondade arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2014. Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2014.

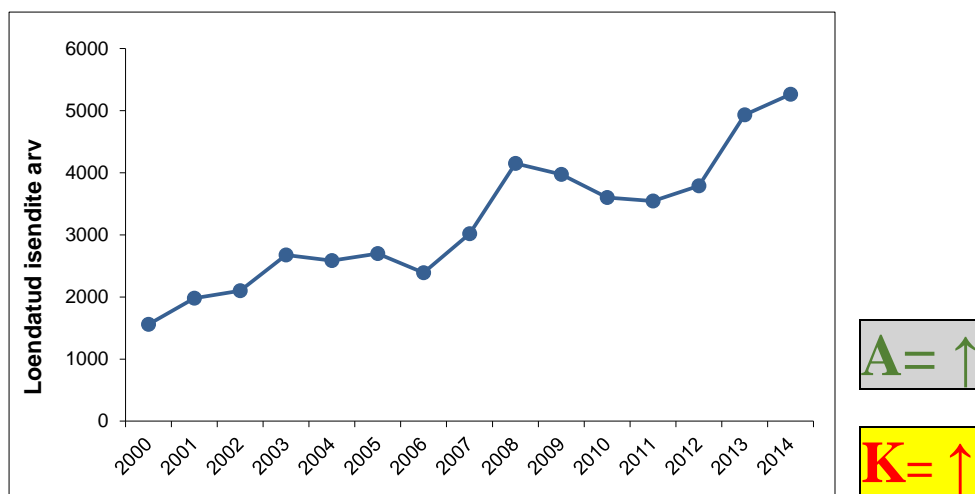
Praegu puudub jätkuvalt ilvese arvukuse regulatsiooniks igasugune ökoloogiline vajadus. Metskitse arvukuse kasv on kõikjal silmnähtav ning ilves suudab mõningal määral vähendada vaid selle kiirust. Samas lubab ilvese asurkonna paranev seisund sotsiaalpoliitiliste vajaduste ilmnemisel teatud määral taas selle kasutust. Küttemise lubamisel ei tohiks limiit siiski ületada 30 isendi piiri ning osad maakonnad peaksid sel juhul jätkuvalt

ootama jääma ilvese kohaliku seisundi paranemist. Ilvese detailne küttemisettepanek esitatakse enne eelolevat jahihooaega käesoleva aruande lisana.

Hunting of lynx (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

HALLHÜLJES (*Halichoerus grypus*)

Hallhüljeste arv kevad-suviste karvavahetuse aegsete lesilate kohal läbiviidud lennuloenduste andmetel.

Grey seal numbers in haul-outs, based aerial counts carried out during moulting period.

Vastavalt 2013. a jõustunud jahiseadusele on hallhüljes jahiluk ning möödunud aastal jõustusid ka tema praktilist jahti võimaldavad rakendussätted. Hallhülge jahiaeg kestab 15. aprillist 31. detsembrini. Eelmise aasta ulukiseire aruande lisana koostati tänava kevadel esimene küttimisettepanek.

Lähtudes 2014. a liigi seirearuandest (leitav KAUR kodulehelt) on hallhülge arvukus nii Eesti vetes kui ka kogu Läänemeres olnud juba aastaid tugevas tõusutrendis. Möödunud aastal loendati Eesti territooriumil kevadsuvel lesilates karvavahetusel olevaid isendeid kokku 5266. Hallhülge arvukus on Eestis viimastel aastatel kasvanud kiirusega 6-8 % aastas. Hallhülgeid loendatakse enam Liivi lahes ning seal on olnud suurimad ka nende poolt kalandusele tekitatud kahjud.

Tänavuse jahihooaja kvoot 53 isendit jaotati järgmiselt:

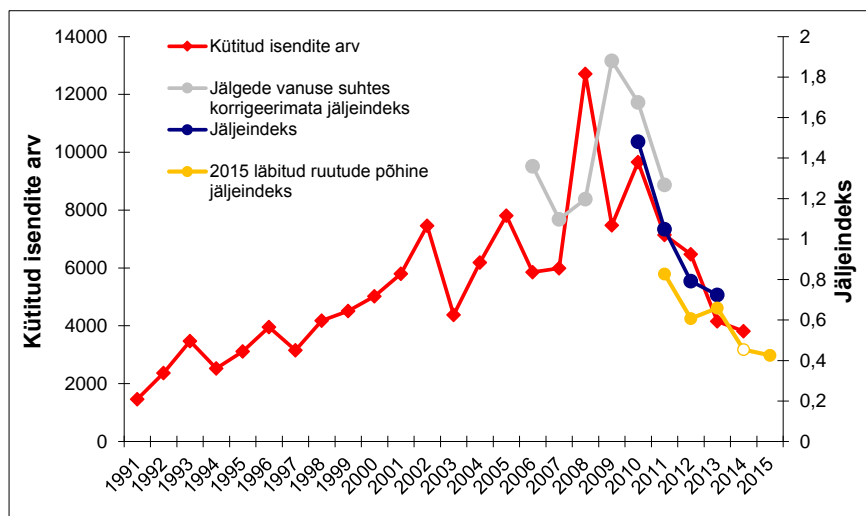
Liivi laht (piirkond 1): 33 isendit

Saarte põhja- ja läänerannik (piirkond 2): 8 isendit

Soome laht (piirkond 3): 12 isendit.

Järgmise aasta küttimisettepanek koostatakse käesoleva aruande lisana hallhülge seirearuande ilmumise ja järgmise jahihooaja alguse vahel.

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of red fox hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

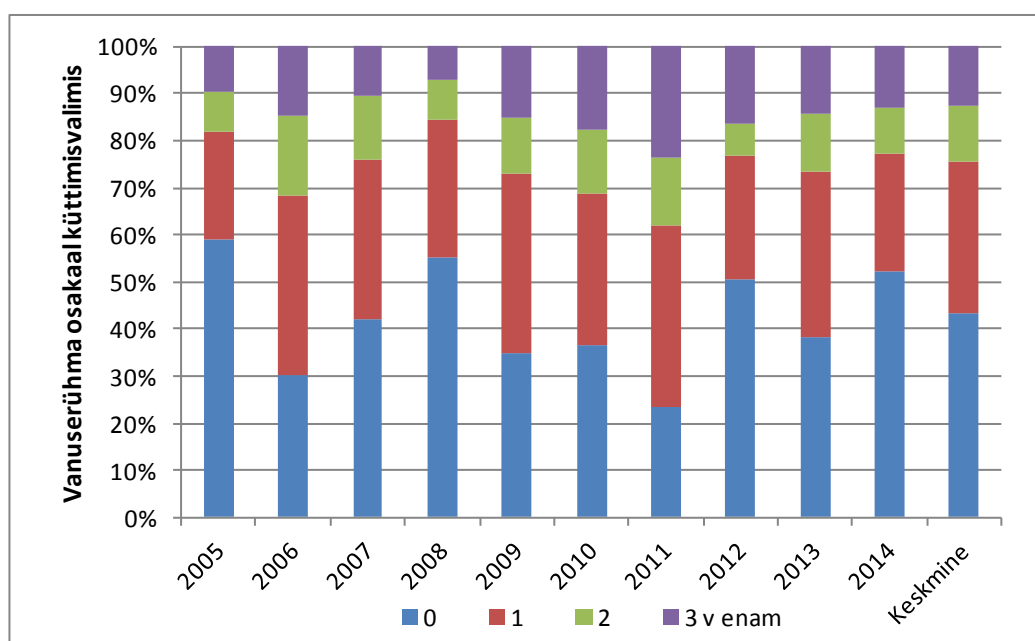
Rebase arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	466	310	252	-18,7	0,66	0,71	0,54	0,43	0,23	-56,5	-	→
Hiiumaa	245	149	77	-48,3	0,71	0,66					--	→
Ida-Virumaa	215	108	114	5,6	0,46	0,56	0,40	0,18	0,22	-44,3	-	→
Jõgevamaa	330	260	192	-26,2	0,83	0,66	0,92	0,81	0,81	-11,4	-	→
Järvamaa	331	265	173	-34,7	0,61	0,66	0,95	0,44	0,27	-71,7	--	→
Läänemaa	264	145	162	11,7	0,92	0,94					-	→
Lääne-Virumaa	443	300	248	-17,3	0,59	1,02	0,62	0,27	0,26	-58,0	--	→
Põlvamaa	329	229	249	8,7	0,80	0,69					--	→
Pärnumaa	522	320	329	2,8	1,29	0,40	0,17	0,03	0,18	0,7	--	→
Raplamaa	428	187	154	-17,6	0,68	0,52					--	→
Saaremaa	1137	671	803	19,7	1,11	1,07					--	→
Tartumaa	454	315	299	-5,1	0,98	0,81	0,77		0,53	-31,6	--	→
Valgamaa	416	206	200	-2,9	0,58	0,38					-	→
Viljandimaa	532	417	340	-18,5	0,60	0,54					-	→
Võrumaa	362	272	223	-18,0	0,90	1,25	1,10		0,79	-28,6	-	→
Kokku Total	6474	4154	3815	-8,2	0,79	0,72	0,66	0,45	0,43	-35,4	-	→

Kõik jälgitavad näitajad, ruutloenduse jäljeindeks, jahimeeste hinnang arvukuse muutusele ja küttimismah, näitavad rebase arvukuse jätkuvat olulist langust. Languse alguseks võib pidada 2010/2011 raske talve tagajärgi koos neil aastatel laialt levima hakanud kärntõvega. Sellele järgnenud küllaltki tugev küttimissurve, ilvese poolne kisklussurve ning kärntõve jätkuv olemasolu ei ole lasknud siiani langustrendil ümber pöörduda. Lisaks sellele võis rebase arvukuse taastumise piduriks olla ka metskitse

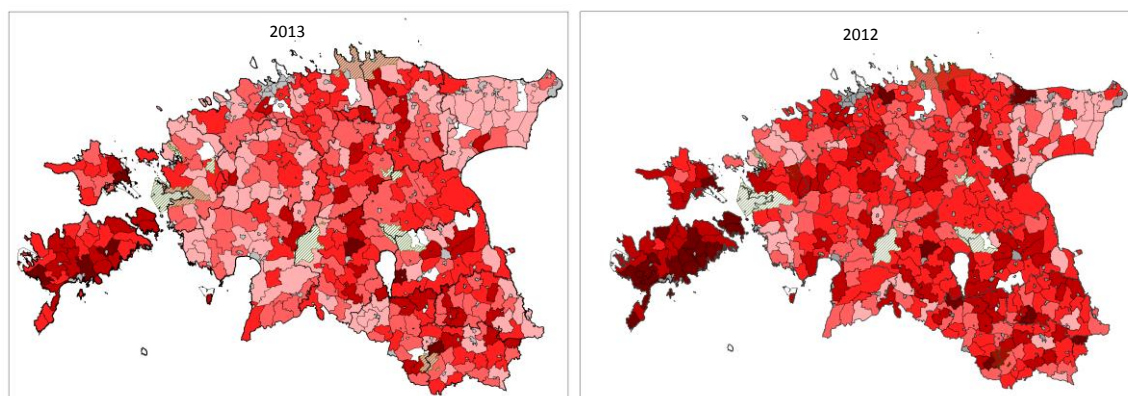
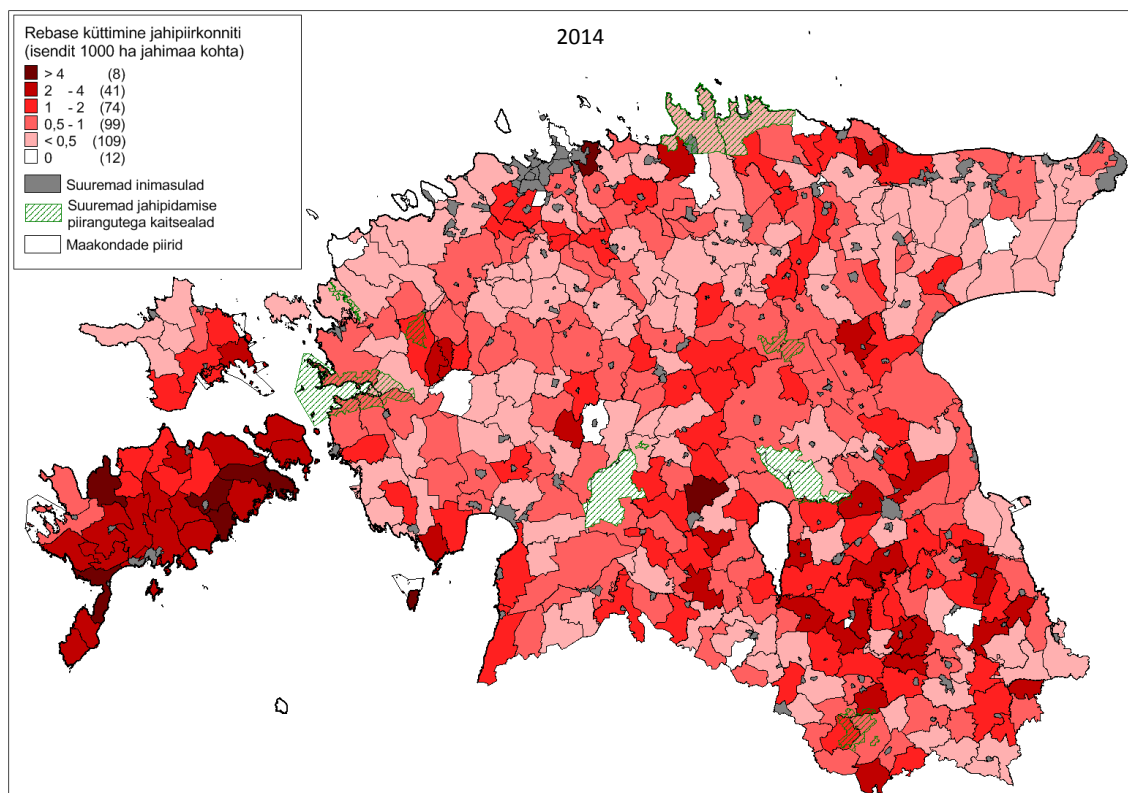
suhteliselt madal arvukus, kuna ilma kitsetalledeta võib suurema pesakonna üleskasvatamine keeruliseks osutuda.

Veterinaar- ja Toiduameti poolt marutaudivastase metsloomade suukaudse vaksineerimise programmi raames 2014. a kogutud isendite vanuselises jaotuses on märgata eelneva kuue aasta andmetega võrreldes märksa kõrgemat kutsikate osakaalu, mis viitab paranenud asurkonna juurdekasvunäitajatele. Ühe olulise põhjusena võib siin näha 2014. a mõnevõrra taandunud kärntõbe, mille mõju erinevalt hundist avaldub juba sama aasta juurdekasvunäitajatele kutsikate suurenenud suremuse kaudu. Oma positiivset mõju on kindlasti avaldanud ka viimased pehmed ja lumevaesed talved.

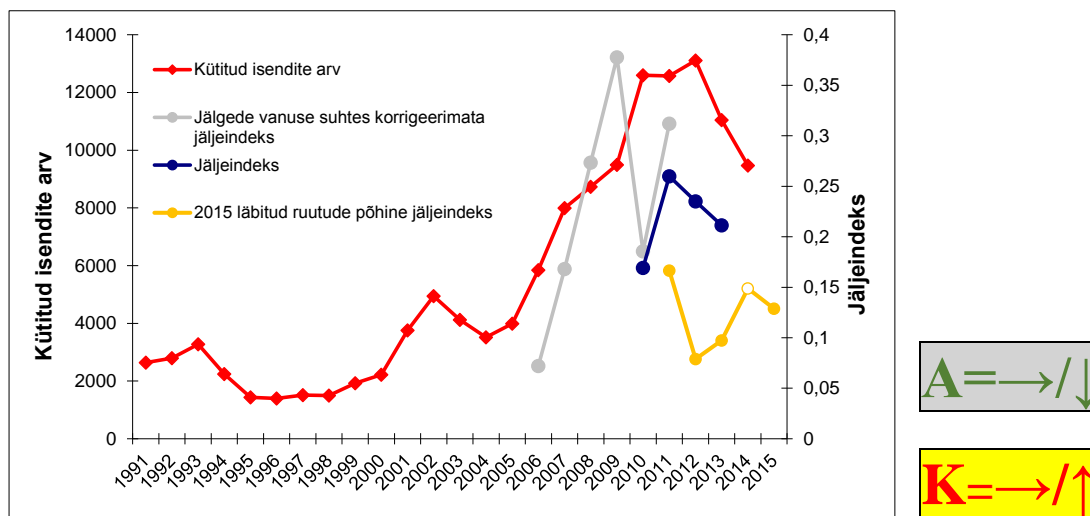
Kütitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 - 2014 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet, Enel Niin). *Age structure of hunted red fox in 2005 - 2014.*

Vaatamata parematele juurdekasvunäitajatele ei saa olemasolevatele andmetele tuginevalt prognoosida rebase arvukuse arvestatavat tõusu veel ka tänavu. Teisest küljest, ei ole rebase arvukus veel tänaseks sugugi langenud sellisele madalale tasemele, mis eeldaks mingite kaitsemeetmete rakendamist ning seetõttu võib kütimist jätkata eelmise aastaga samade põhimõtete alusel ning sarnases mahus.

Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

KÄHRIKKOER (*Nyctereutes procyonoides*)

Kährikoera küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

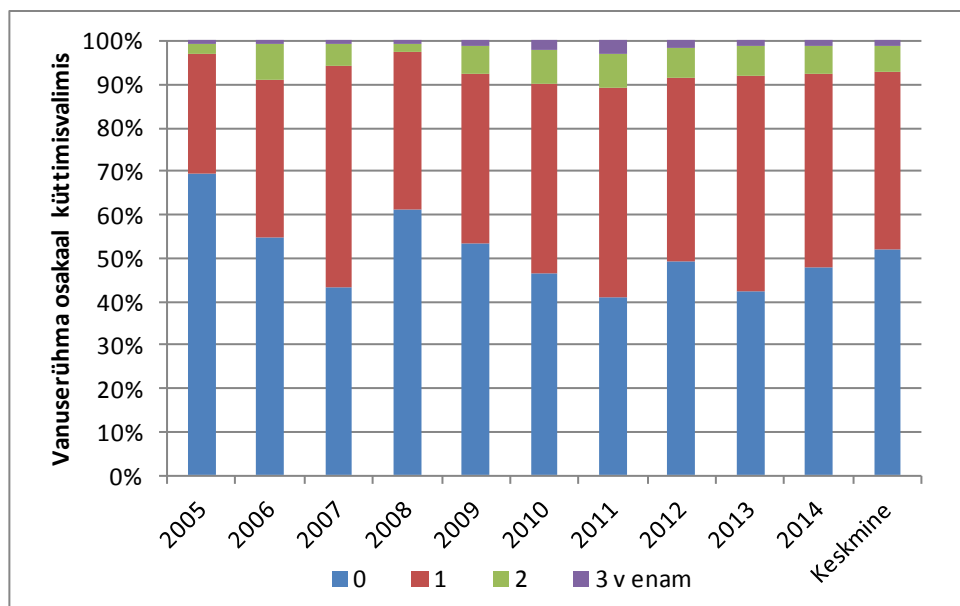
The number of raccoon dog hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Kährikoera arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	1031	857	707	-17,5	0,14	0,13	0,05	0,14	0,12	141,0	=	↑
Hiiumaa	911	1011	293	-71,0	0,15	0,16					--	→/↑
Ida-Virumaa	408	431	363	-15,8	0,15	0,07	0,10	0,15	0,12	22,7	=	↑
Jõgevamaa	494	627	623	-0,6	0,15	0,16	0,26	0,26	0,26	-0,7	=	↑
Järvamaa	773	753	690	-8,4	0,59	0,26	0,07	0,06	0,08	7,9	-	↑
Läänemaa	1527	1007	805	-20,1	0,53	0,66					-	→/↑
Lääne-Virumaa	881	823	788	-4,3	0,07	0,12	0,10	0,13	0,08	-17,6	-	→/↑
Põlvamaa	283	264	424	60,6	0,09	0,07					+	↑
Pärnumaa	1854	1407	1383	-1,7	0,55	0,48	0,11	0,00	0,12	14,7	-	→/↑
Raplamaa	1147	658	499	-24,2	0,32	0,23					--	→/↑
Saaremaa	1608	1149	1036	-9,8	0,17	0,37					--	→/↑
Tartumaa	443	487	507	4,1	0,10	0,14	0,10		0,09	-10,8	-	→/↑
Valgamaa	509	319	346	8,5	0,05	0,04					=	↑
Viljandimaa	883	829	596	-28,1	0,24	0,14					-	→/↑
Võrumaa	359	421	408	-3,1	0,05	0,10	0,12		0,19	61,2	+	↑
Kokku Total	13111	11043	9468	-14,3	0,24	0,21	0,10	0,15	0,13	32,5	-	↑

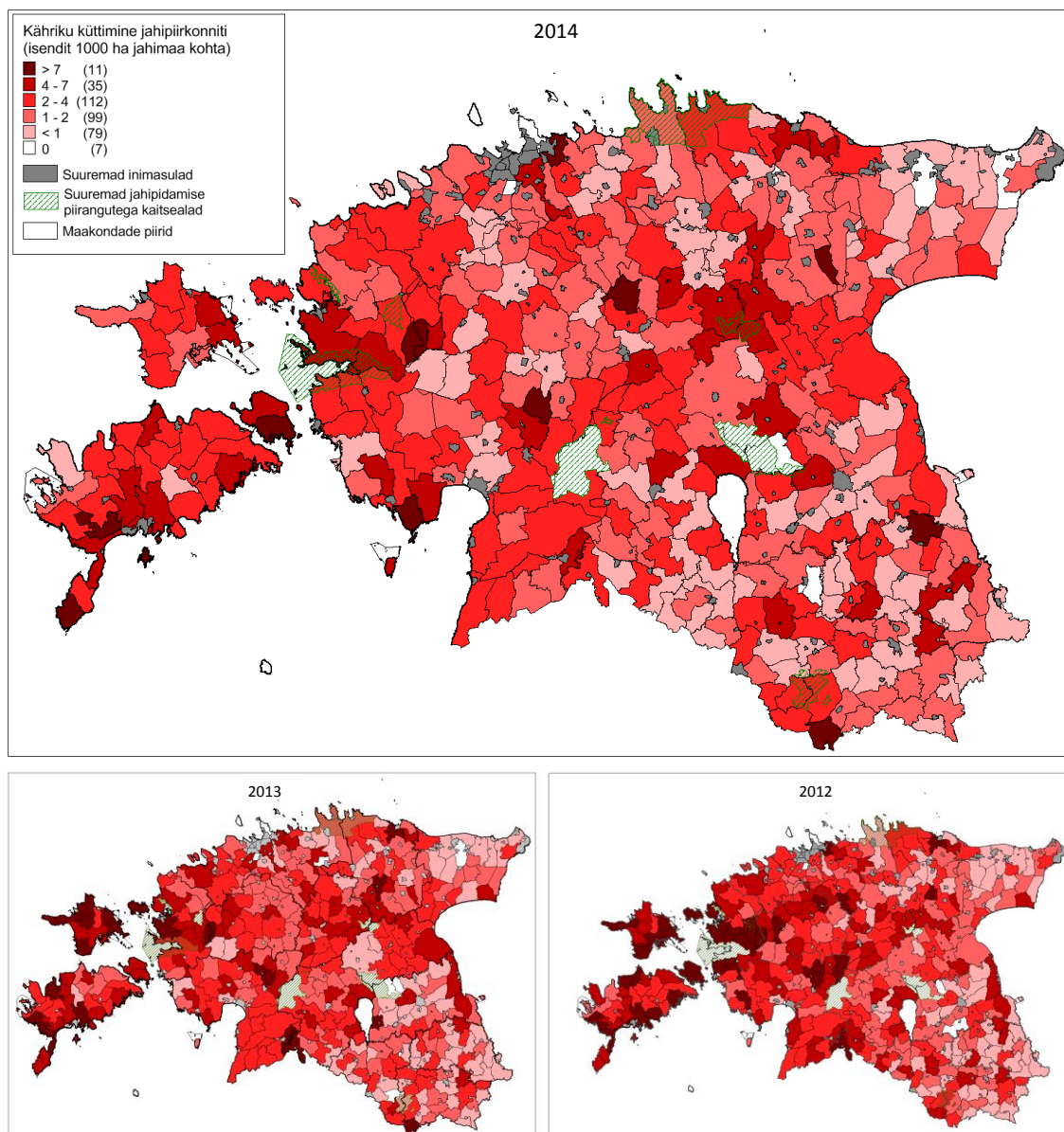
Kährikoera arvukus tõusis pidevalt aastatel 2005 – 2011, püsis paar aastat küllaltki kõrgel tasemel ning on kahe viimase aasta jooksul näidanud langustrendi. Langustrendile viitavad nii kütitud isendite hulk kui ka jahimeeste hinnangud. Ruutloenduse jäljeindeksit, seda eriti viimasel kahel aastal, tõsiseltvõetavalt arvestada ei saa. Erinevalt teistest maakondadest väljendavad mõlemad ülalpoolmainitud näitajad tõusu vaid Põlvamaal. Võib siiski uskuda, et kähriku arvukus on jätkuvas tõusus ka Võrumaal, kuid küttimisandmetes see ei väljendu koertega ja hiirangute kehtestamise tõttu, mis on

vähendanud küttimisedukust osas maakonnast. Samas Valgemaal, kus on samad piirangud kehtestatud, on küttimine hoopis suurenenud. Kähriku juurdekasvunäitajad (Veterinaar- ja Toiduameti poolt marutaudivastase metsloomade suukaudse vaksineerimise programmi raames kogutud isendite vanuse analüüsist saadud kutsikate osakaal valimis) on varasema aastaga võrreldes mõnevõrra kõrgemad, jäädes siiski pisut alla pikaajalise keskmise. Ka siin võib, sarnaselt rebasega, näha seost kärntõve levikuga, mis samuti asurkonna juurdekasvule juba samal aastal kutsikate suurenenud suremuse kaudu mõju avaldab. On huvitav jälgida, et alates aastast 2010 on rebase ja kähriku juurdekasvunäitajad kõikunud sünkroonis. Viimased kaks sooja talve on kährikule olnud igatahes soodsad.

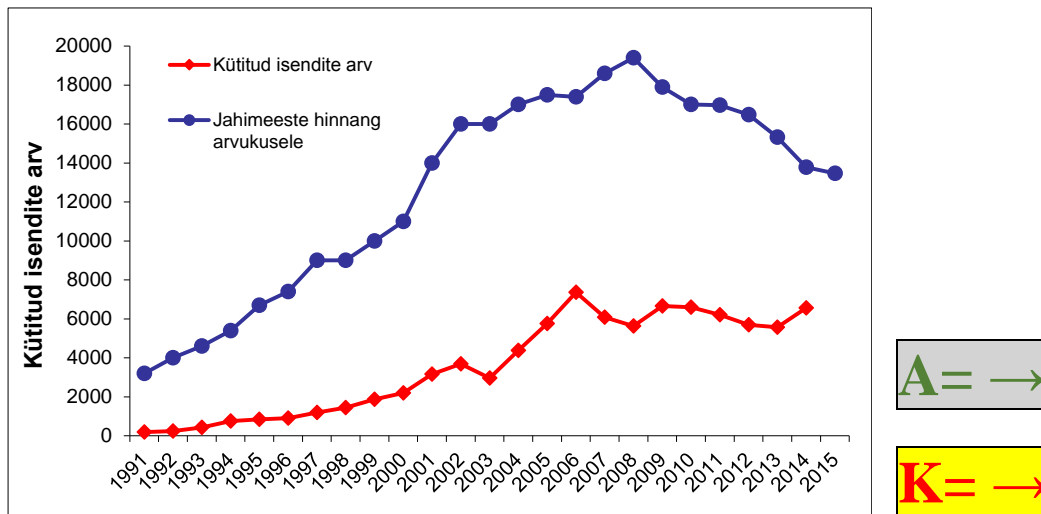
Kütitud kährikkoorte vanuseline struktuur aastatel 2005 - 2014 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet, Enel Niin). *Age structure of hunted raccoon dog in 2005-2014.*

Kähriku asurkonna arvukuse suurenemise pidurdumisele on kaasa aidanud lisaks kõrge asustustihedusega populatsioonis laialt levinud kärntõvele ka jätkuvalt intensiivne küttimine. Igal juhul tuleks 2015. aastal kähriku küttimist jätkata vähemalt sama intensiivselt kui eelmisel jahihooajal. Kastlõksudega on püük efektiivsem alates augustist, mil noorloomad on iseseisvunud, liiguvad intensiivselt uute elupaikade otsinguil (hajumisränne), toituvad aktiivselt ning on lõksude suhtes vähem pelglikud, kui vanemad loomad. Arvukuse vähendamiseks efektiivsem küttimisaeg on aga kevad-talvel, mil looduslik suremus on oma põhitöö juba teinud ja talve üle elanud isendid hakkavad peagi sigima. Kährik on Eestis mittesoovitav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist küttimise vähendamist tema puhul soovitama ei hakata.

Hunting of raccoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

KOBRAS (*Castor fiber*)

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2014 ning jahipiirkondade kasutajate hinnang arvukusele ajavahemikus 1991– 2015.

The number of beavers hunted in 1991 – 2014 and number of beavers by hunters estimation 1991 - 2015.

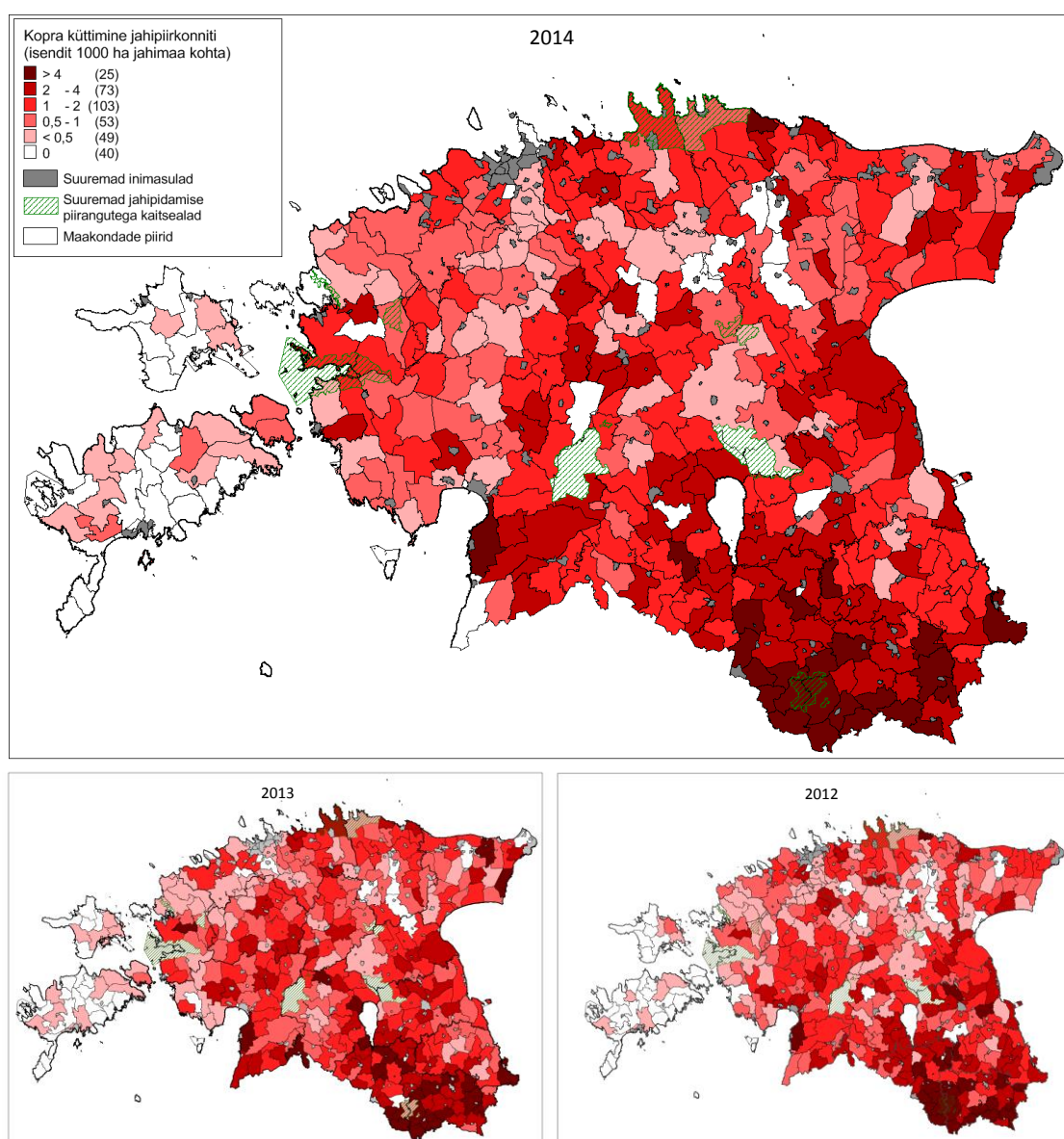
Kopra küttimise ja loenduse andmed ning jahimeeste poolt antud 2014. aasta arvukuse muutus maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2015. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja arvukuse muutus üldloenduse järgi on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jahimeeste hinnang arvukusele Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2013	2014	2015		
Harjumaa	327	320	419	30,9	1130	1176	1114	-5,3	→/↑
Hiiumaa	9	8	5	-37,5	16	16	32	100,0	↑
Ida-Virumaa	290	389	427	9,8	1180	1062	931	-12,3	→/↑
Jõgevamaa	257	287	310	8,0	1164	1037	973	-6,2	→/↑
Järvamaa	198	276	256	-7,2	667	485	436	-10,1	→/↑
Läänemaa	115	164	185	12,8	740	691	655	-5,2	→/↑
Lääne-Virumaa	267	285	383	34,4	848	768	732	-4,7	→/↑
Põlvamaa	452	332	425	28,0	970	956	777	-18,7	→/↑
Pärnumaa	648	652	742	13,8	1381	1174	1313	11,8	↑
Raplamaa	273	360	319	-11,4	945	868	823	-5,2	→/↑
Saaremaa	14	30	37	23,3	36	51	57	11,8	↑
Tartumaa	493	441	484	9,8	1332	1223	1303	6,5	↑
Valgamaa	1012	729	1059	45,3	1172	1070	1060	-0,9	→/↑
Viljandimaa	399	494	494	0,0	1655	1371	1396	1,8	↑
Võrumaa	946	805	1012	25,7	2092	1841	1873	1,7	↑
Kokku Total	5700	5572	6557	17,7	15328	13789	13475	-2,3	↑

Kopra arvukus on jahimeeste hinnangust lähtuvalt pärast arvukuse kõrgseisu aastatel 2006 - 2008 olnud tagasihoidlikus, kuid pidevas langustrendis. 2014. a küllalt järsult suurenenud küttimismahu on arvatavasti tingitud RMK suurenenud survest kopraid kahjustuskohtadest küttida ning vähemal määral ehk ka maaomaniku õigusest omal maal väikekulukitele jahti pidada, millega kaasneb ka omaniku vastutus kopra kahjude eest.

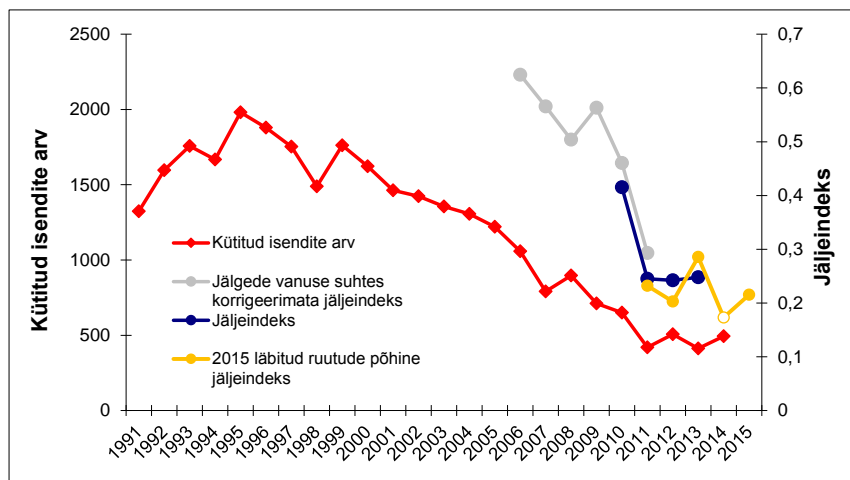
Arvestades siiski jätkuvat kopra suhteliselt kõrget arvukust ning vähendamaks tema tekitatud kahjustusi, tuleks küttimist jätkata möödunud aastaga enam-vähem sama intensiivsusega. Sarnaselt eelnevatel aastatel antud soovitudele, tuleks küttimisel enam keskenduda neile pesakondadele, kes elavad väiksemates vooluveekogudes, millele nad tamme ehitavad ning millega kaasneb metsa- või põllumaade üleujutus või takistus kalade kudemisrändele.

Siinkohal meeldetuletus kõigile jahimaa kasutajatele, et vastavalt seiremäärusele tuleb tänavu taas üle kolme aasta kopra pesakonnad kaardistada ning tulemused 10. jaanuariks 2016 Keskkonnaagentuurile esitada. Loenduse metoodiline juhend ja loenduslehe vormid on kättesaadavad KAUR kodulehelt.

Hunting of Eurasian beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

Halljänes kütmine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of brown hare hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

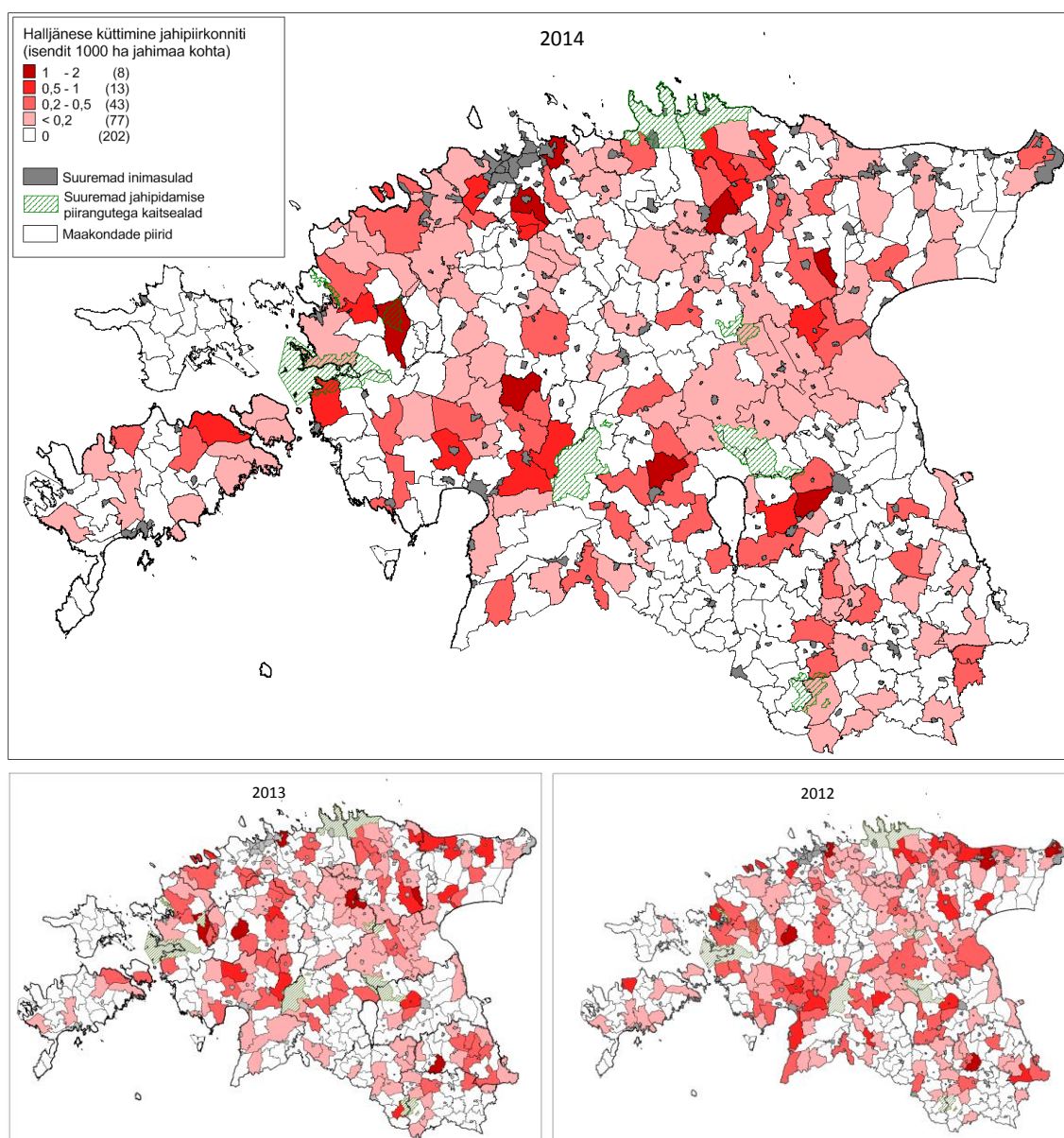
Halljänes arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttemahmu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttemahmu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnangu arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Kütmissooovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	35	33	58	75,8	0,19	0,27	0,24	0,14	0,14	-41,4	+	→/↑
Hiumaa	1	0	0		0,01	0,01					++	→/↑
Ida-Virumaa	65	41	21	-48,8	0,10	0,09	0,16	0,12	0,13	-16,8	+	→/↑
Jõgevamaa	38	22	35	59,1	0,27	0,41	0,62	0,20	0,20	-68,0	+	→/↑
Järvamaa	18	27	15	-44,4	0,15	0,26	0,60	0,36	0,34	-43,6	++	→/↑
Läänemaa	36	32	43	34,4	0,43	0,41					+	→/↑
Lääne-Virumaa	63	52	67	28,8	0,25	0,30	0,34	0,13	0,26	-23,0	++	→/↑
Põlvamaa	36	30	16	-46,7	0,31	0,41					++	→/↑
Pärnumaa	94	58	91	56,9	0,36	0,11	0,04	0,00	0,04	-11,1	+	→/↑
Raplamaa	29	48	24	-50,0	0,25	0,24					+	→/↑
Saaremaa	16	10	25	150,0	0,16	0,22					+	→/↑
Tartumaa	25	13	33	153,8	0,15	0,23	0,26		0,28	6,1	+	→/↑
Valgamaa	6	12	0	-100,0	0,14	0,09					++	→/↑
Viljandimaa	34	21	48	128,6	0,29	0,23					+	→/↑
Võrumaa	10	13	17	30,8	0,43	0,46	0,35		0,36	0,7	+	→/↑
Kokku Total	506	412	493	19,7	0,24	0,25	0,29	0,17	0,22	-24,7	+	→/↑

Aastast 2011 pidurdunud halljänes arvukuse pikaajaline langus on jahimeeste hinnangul praeguseks kõikjal asendunud silmnähtava tõusuga. Seoses praeguse rebase asurkonna suhteliselt madala arvukusega võib vähemalt lühemas perspektiivis prognoosida halljänes juurdekasvu jätkuvat paranemist ja arvukuse suurenemist. Paraku ei ole võimalik viimastel aastatel toimunud asustustiheduse muutuste ulatust mingilgi suhtelisel määral hinnata, kuna ainukene jäneste suhtelist asustustiheduse muutust kirjeldav näitaja

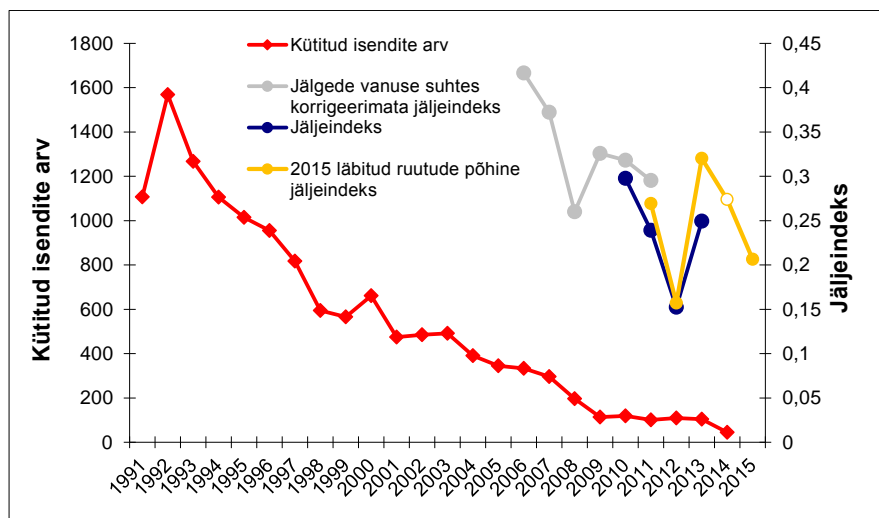
ruutloenduse jäljeindeks on loenduste väikese mahu ja loenduste läbiviimise ajaliste eripärade tõttu kasutu. Lisaks on nendelegi vähestel ulukiseiresakonda laekunud ruutloenduse ankeetidele viimasel kahel aastal sageli märgitud, et kõiki väikeulukite jälgi ei ole lumele tekkinud kooriku või vähese värskelumikatte laiguti esinemise tõttu võimalik üles täheldada.

Kuna halljänese küttimine omab tema suremuses marginaalset tähtsust, võib seda jätkata sarnaselt eelneva aastaga ning vabalt ka suurendada.

Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

A = → / ↑

K = →

Valgejänes kütmine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of mountain hare hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow - track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

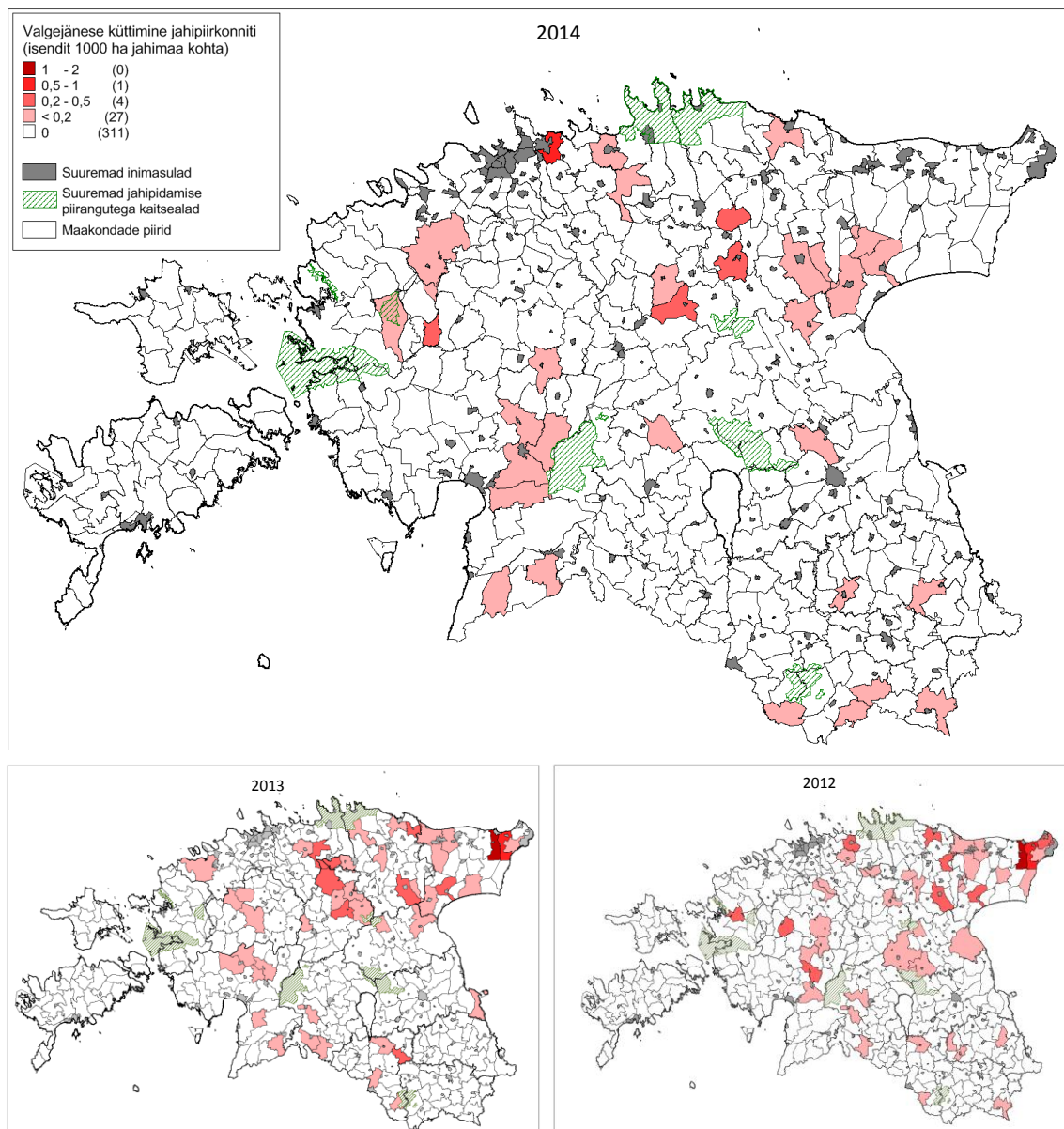
Valgejänes arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttemahuga muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttemahuga muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	6	5	6	20,0	0,07	0,16	0,14	0,09	0,07	-52,2	=	→
Hiiumaa	0	0	0		0,04	0,05					+	→
Ida-Virumaa	52	43	3	-93,0	0,32	0,64	0,55	0,45	0,25	-54,4	+	→
Jõgevamaa	8	2	1	-50,0	0,23	0,24	0,54		0,60	11,4	+	→
Järvamaa	2	19	4	-78,9	0,18	0,31	0,49	0,33	0,08	-84,5	+	→
Läänemaa	3	0	1	+	0,06	0,10					=	→
Lääne-Virumaa	15	13	10	-23,1	0,24	0,50	0,51	0,21	0,14	-73,1	+	→
Põlvamaa	3	0	2	+	0,07	0,11					+	→
Pärnumaa	6	8	9	12,5	0,21	0,22	0,14	0,60	1,06	677,3	+	→
Raplamaa	7	3	3	0,0	0,22	0,22					-	→
Saaremaa	0	0	0		0,05	0,08					=	→
Tartumaa	0	2	1	-50,0	0,06	0,29	0,13		0,06	-52,5	=	→
Valgamaa	2	6	1	-83,3	0,11	0,14					+	→
Viljandimaa	4	3	1	-66,7	0,19	0,20					=	→
Võrumaa	1	0	3	+	0,14	0,32	0,34		0,17	-50,8	=	→
Kokku Total	109	104	45	-56,7	0,15	0,25	0,32	0,27	0,21	-35,6	+	→

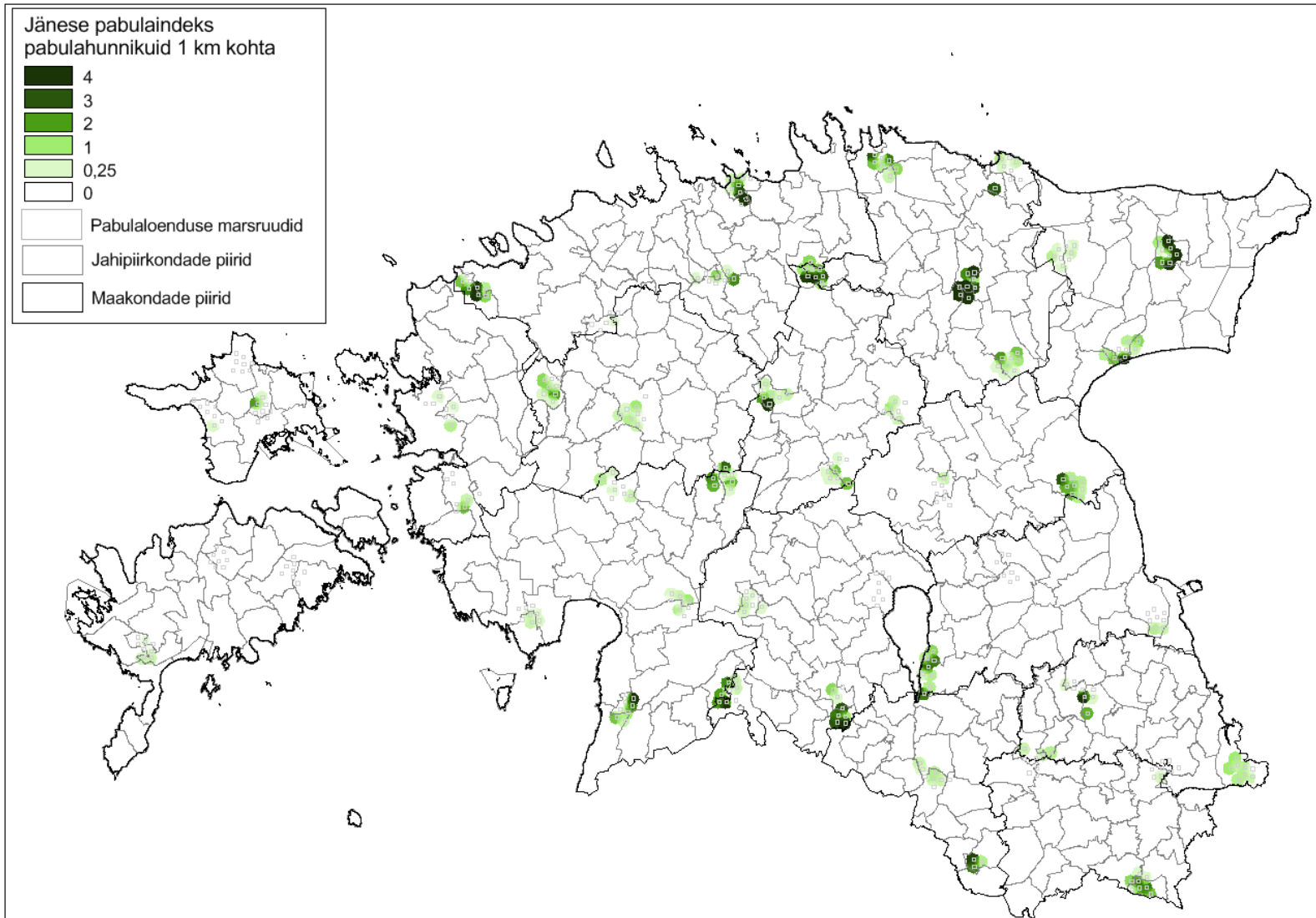
Valgejänes arvukus on teist aastat järjest jahimeeste hinnangul enamuses maakondades tasapisi tõusnud. Ruutloenduse jäljeindeksist tuge valgejänes arvukustrendide hindamisel juba eelnevates peatükkides mainitud põhjustel otsida tänavu ei tasu. Lisandunud võimaluse jänes arvukusdünaamikas toimuvate muutuste jälgimisel võib järgnevatel aastatel pakkuda alates sellest kevades läbiviidav hirvlaste pabulaloendus püsiseirealadel,

mille käigus talletatakse info ka jäneste pabulate esinemise ja paiknemise kohta loendustransektidel. Paraku tuleb kohe lisada, et jäneste puhul annab pabulaloendus tulemuse valge- ja halljänese kohta summeeritult, kuna nende kahe liigi pabulaid omavahel eristada loendustel ei saa.

Arvestades jätkuvalt väga väikseid küttimismahte, võib küttimist tervikuna pidada selle liigi arvukusdünaamikat suunava faktorina väheoluliseks ning järgneval aastal võiks hoida liigi küttimist eelnevate aastatega sarnasel tagasihoidlikul tasemel.

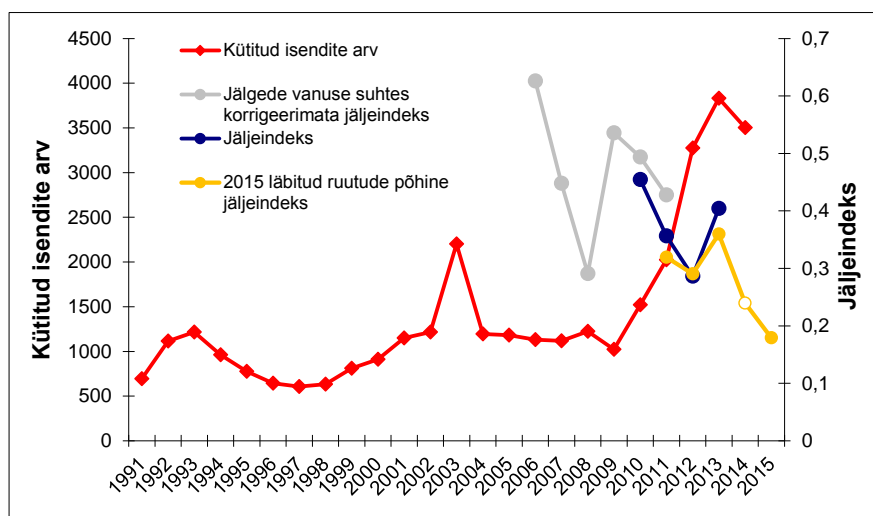

Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

Jäneste suhteline asustustihedus seirealadel 2014/2015 talvel. 2015. a kevadel läbi viidud pabalaloenduste andmetel.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

The number of pine marten hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

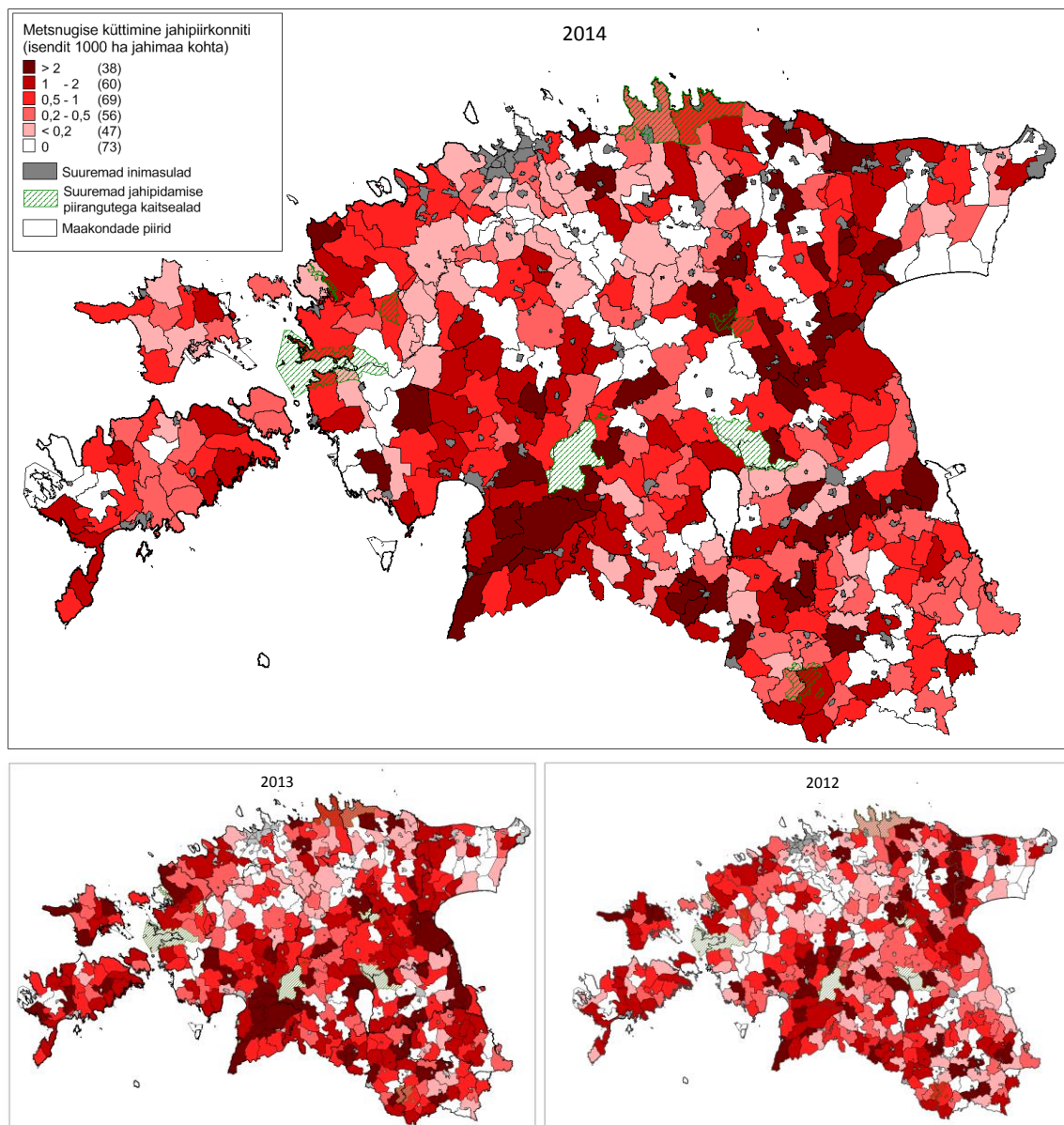
Metsnugise arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	172	204	180	-11,8	0,27	0,39	0,34	0,20	0,20	-39,4	=	→
Hiiumaa	166	157	51	-67,5	0,25	0,49					--	→/↓
Ida-Virumaa	221	189	246	30,2	0,35	0,43	0,34	0,15	0,16	-52,7	-	→
Jõgevamaa	197	359	257	-28,4	0,25	0,33	0,72	0,68	0,25	-65,7	-	→/↓
Järvamaa	121	170	234	37,6	0,32	0,39	0,19	0,11	0,03	-81,7	-	→/↓
Läänemaa	138	200	159	-20,5	0,40	0,72					=	→
Lääne-Virumaa	432	289	273	-5,5	0,25	0,46	0,28	0,22	0,15	-48,8	=	→
Põlvamaa	134	148	91	-38,5	0,18	0,26					=	→
Pänumaa	657	757	751	-0,8	0,40	0,29	0,10	0,53	0,35	269,4	-	→/↓
Raplamaa	95	79	149	88,6	0,30	0,37					+	→
Saaremaa	200	308	182	-40,9	0,22	0,44					-	→
Tartumaa	133	283	295	4,2	0,23	0,50	0,56		0,09	-83,7	-	→/↓
Valgamaa	219	242	252	4,1	0,21	0,12					-	→
Viljandimaa	215	287	236	-17,8	0,35	0,52					+	→
Võrumaa	176	158	146	-7,6	0,18	0,40	0,40		0,24	-40,2	=	→
Kokku Total	3276	3830	3502	-8,6	0,29	0,40	0,36	0,24	0,18	-50,2	-	→/↓

Jahimeeste hinnangul on metsnugise arvukus viimasel kahel aastal olnud languses. Sama kinnitab ka väheses mahus teostatud ruutloenduste tulemus. Küttimine on olnud viimasel kolmel jahihooajal võrreldes eelneva mitmekümne aastaga oluliselt intensiivsem. Jahipiirkonniti on küttimissurve väga erinev ning sõltub peamiselt vastava huviga küti (küttide) olemasolust jahipiirkonnas. On üsna tõenäoline, Eesti tasemel metsnugise

arvukuse langus on tingitud peamiselt selle langusest kõrge küttemisintensiivsusega jahipiirkondades.

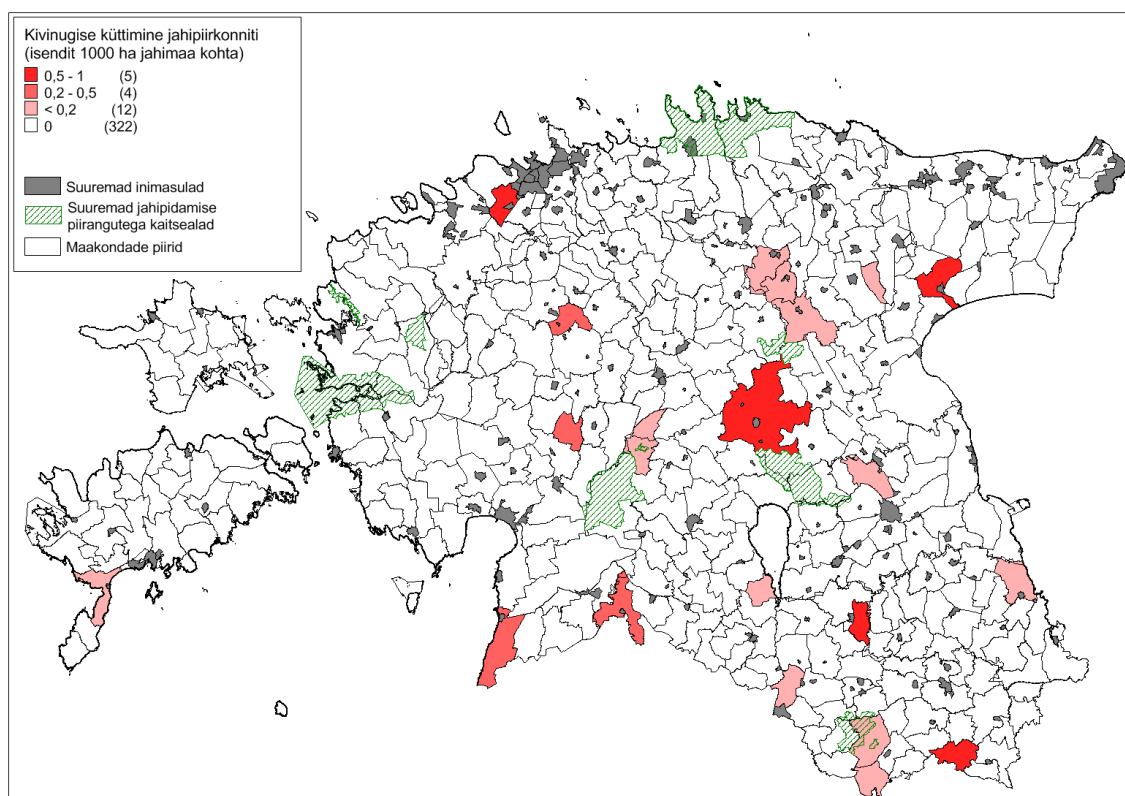
Nugise küttemise intensiivistumine on olnud seotud nii paranenud olukorraga karusnahaturul kui ka üldise huvi suurenemisega selle liigi küttemise vastu. Hetkel on metsnugise kütmine veel tasemel, mis tema arvukuse dünaamikat laiemalt ei mõjuta, küll aga võib selle mõju olla märgatav piirkondlikul tasemel. Eeloleval jahihooajal võiks metsnugise küttemist enamasti jätkata eelneva aastaga võrreldes sarnasel tasemel, kuid aladel, kus on eelnevatel aastatel intensiivsemalt kütitud, võiks 2015. jahihooajal küttemissurvet veidi vähendada.

Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

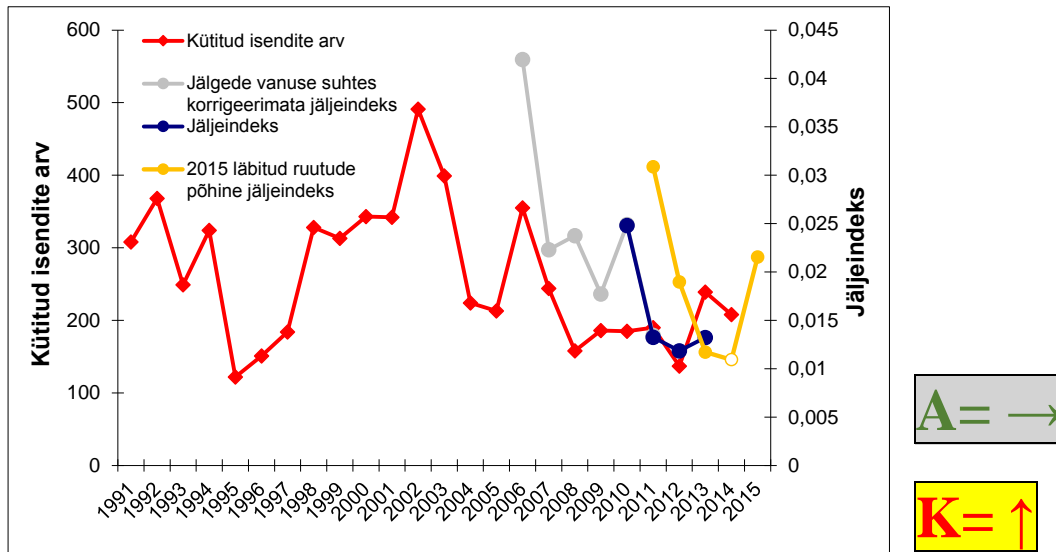
Kivinugis (*Martes foina*)

Kuigi jahipiirkondade kasutajate hinnangul on kivinugise arvukus Eestis viimastel aastatel pigem langenud, viitavad kivinugiste küttemisandmed hoopis arvukuse järjepidevale suurenemisele. 2014. a kütiti kivinugiseid sarnaselt eelnenud aastaga kokku kaheteistkümnest maakonnast. Kokku kütiti kivinugiseid möödunud jahihooajal 99, eelnevatel aastatel vastavalt 46, 34 ja 16. Vaadeldes kivinugise ja metsnugise küttemist omavahelist suhet, siis on kivinugiste osakaal metsnugistega võrreldes küll üsna tagasihoidlik, kuid on viimase paari aasta vältel pidevalt suurenenud. Võib oletada, et soojad talved on selle lõunapoolse päritoluga liigi juurdekasvule soodsad ning arvukuse suurenemist võib seetõttu oodata ka tänavu.

Hunting of beech marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014.

MINK (*Neovison vison*)

Mingi küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

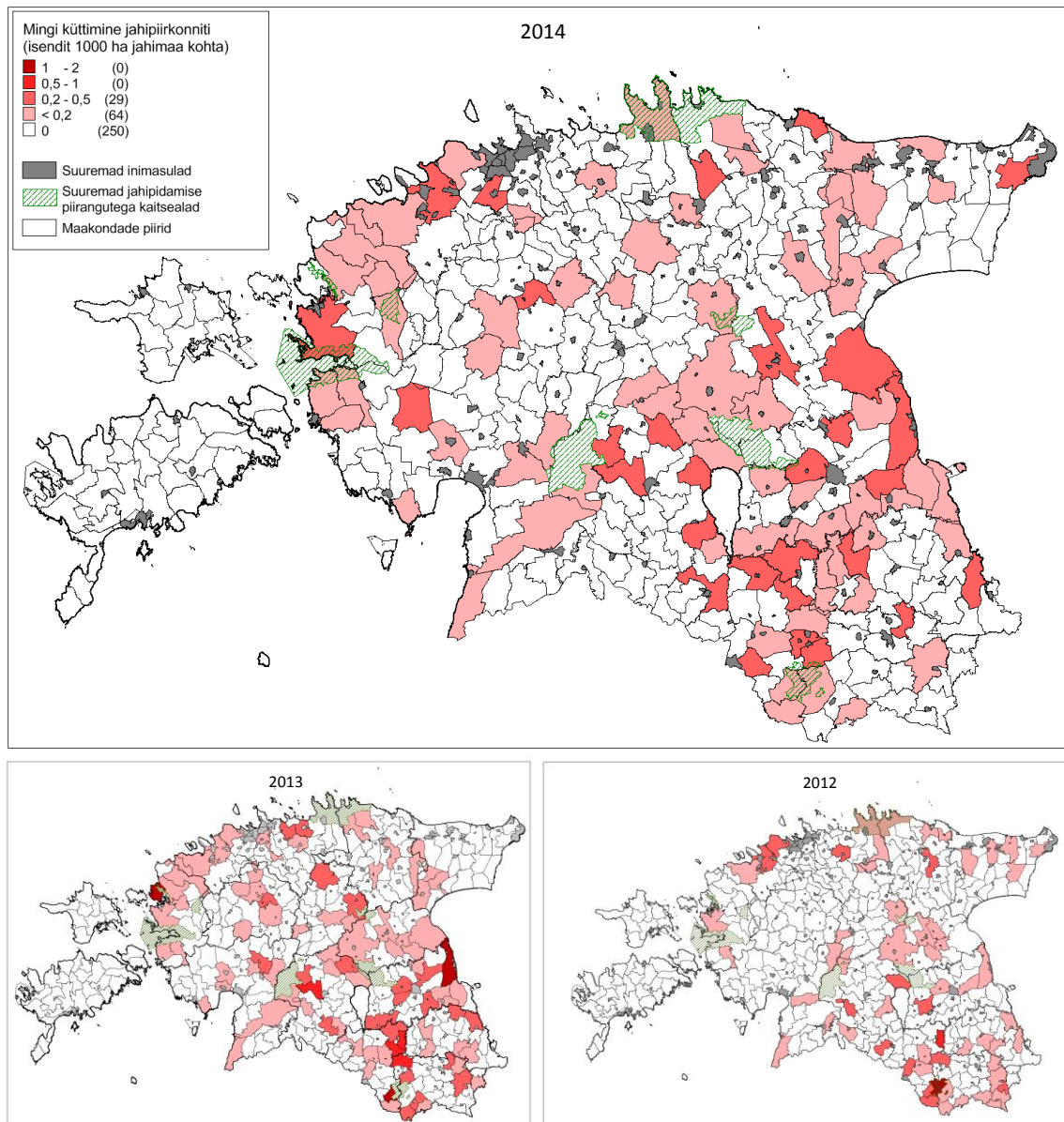
The number of American mink hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Mingi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>					Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2015</i>
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	19	15	14	-6,7	0,018	0,016	0,029	0,030	0,025	-12,6	=	↑
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000					=	↑
Ida-Virumaa	5	4	15	275,0	0,008	0,006	0,000	0,000	0,011	+	=	↑
Jõgevamaa	6	9	17	88,9	0,028	0,000	0,000		0,033	+	=	↑
Järvamaa	4	14	8	-42,9	0,008	0,007	0,000	0,000	0,000		=	↑
Läänemaa	4	22	19	-13,6	0,007	0,068					=	↑
Lääne-Virumaa	6	6	13	116,7	0,004	0,021	0,000	0,000	0,000		=	↑
Põlvamaa	5	13	12	-7,7	0,000	0,008					=	↑
Pärnumaa	5	14	14	0,0	0,017	0,011	0,040	0,016	0,109	173,4	-	↑
Raplamaa	0	12	8	-33,3	0,017	0,008					=	↑
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000					=	↑
Tartumaa	24	47	34	-27,7	0,035	0,010	0,005		0,058	1139,0	-	↑
Valgamaa	34	34	20	-41,2	0,007	0,017					=	↑
Viljandimaa	10	25	21	-16,0	0,010	0,007					=	↑
Võrumaa	15	24	13	-45,8	0,007	0,015	0,021		0,006	-68,5	+	↑
Kokku (Total)	137	239	208	-13,0	0,012	0,013	0,012	0,011	0,022	84,0	=	↑

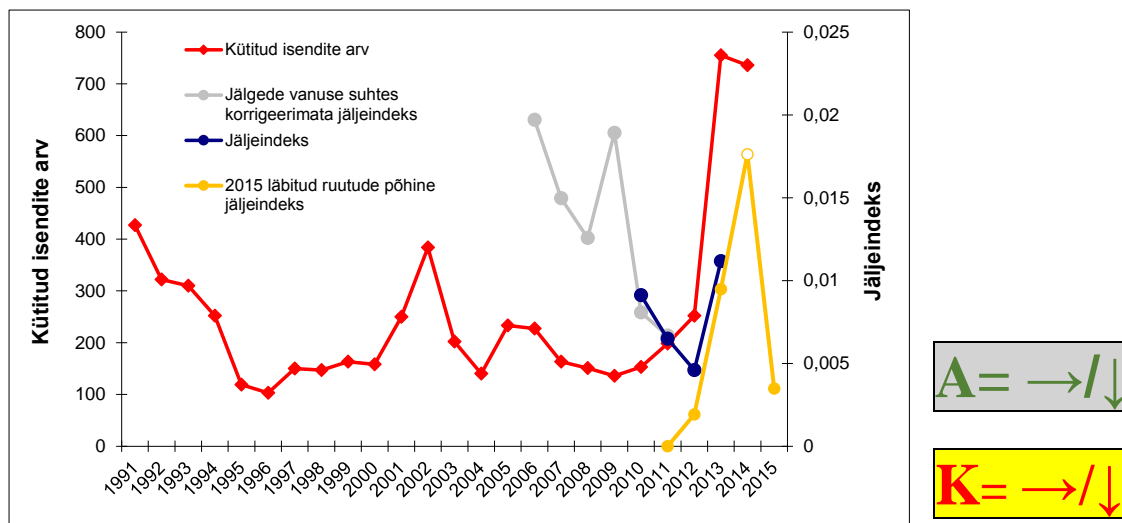
Mingi arvukuse puhul võime erinevate seirenäitajate põhjal rääkida pigem stabiilsusest. Mink on Eestis ebasoovitatav võõrliik ning tema püüki kastlõksudega (et soovi korral saaks püünisesse sattunud tuhkur lahti lasta) võiks laiendada. Võõrliigi staatuse tõttu ei hakata ka asurkonna seisundi halvenemise korral tema puhul mingeid küttimispiiranguid rakendama. Huvi mingi küttimise vastu võiks igal juhul jätkuvalt suureneda. Mink on

meie jahiulukeist võõrliikidest ainuke, kelle negatiivset mõju kodumaistele liikidele on erinevates teadusuuringutes ka tõestatud.

Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2014 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused (vt lk 11 - 12).

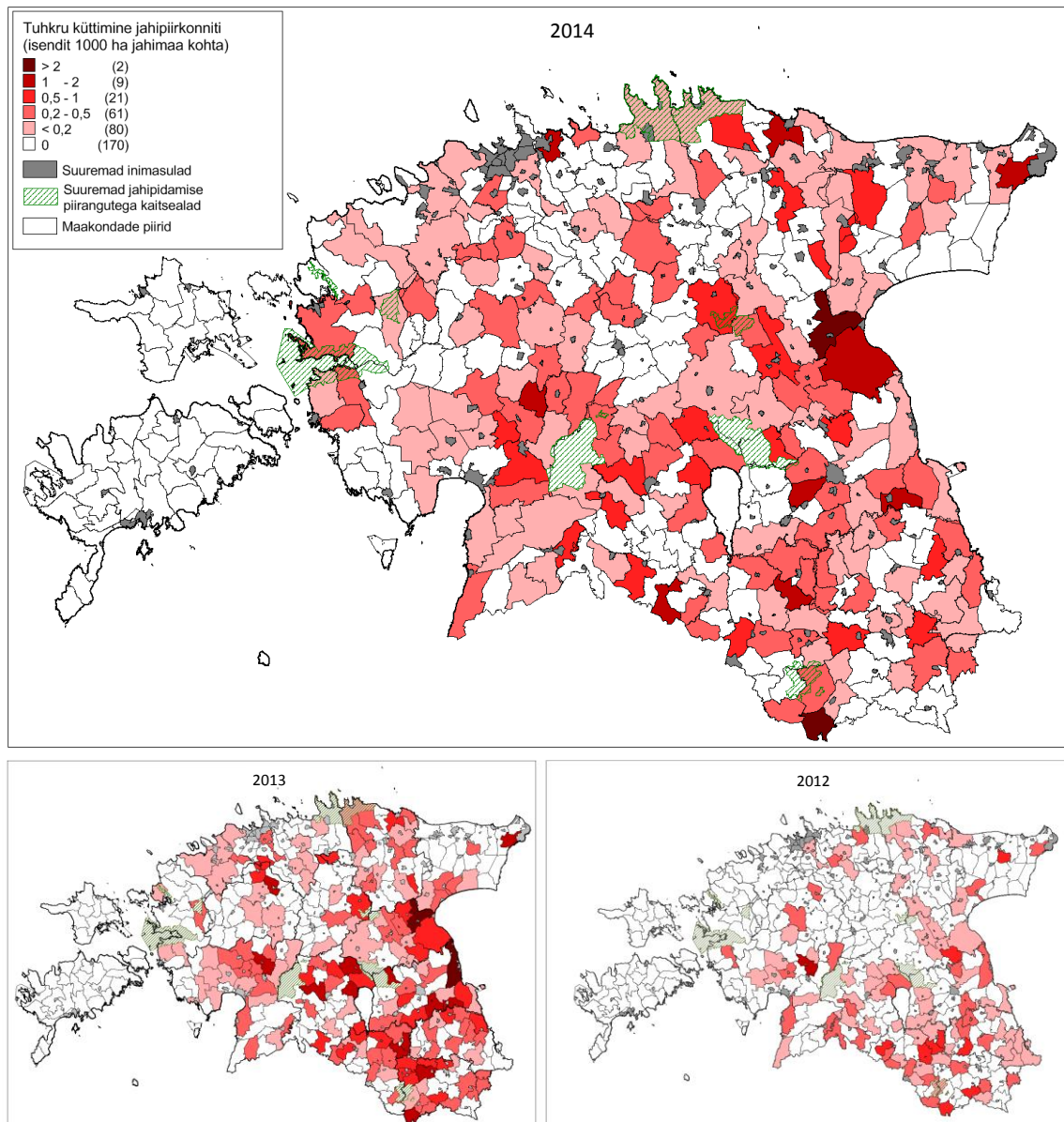
The number of European polecat hunted in 1991 – 2014 and winter track index (gray line - tracks per 1 km; blue line - tracks per 1 km per 24 hours and yellow – track index calculated based on the track data of the same transects as in 2015).

Tuhkru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga. Jäljeindeksi muutusena esitatud 2015. a indeksi muutus võrreldes 2013. aasta omaga. Soovitus küttimismahu muutuseks võrreldes eelneva jahihooajaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)					Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014		2012	2013	2013R	2014R	2015			
Harjumaa	9	19	29	52,6	0,002	0,010	0,000	0,012	0,000	-	=	→
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000					=	→
Ida-Virumaa	15	33	55	66,7	0,000	0,003	0,008	0,014	0,008	0,0	+	→
Jõgevamaa	17	95	123	29,5	0,017	0,005	0,000	0,000	0,000	-	+	→
Järvamaa	0	30	38	26,7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,021	+	=	→
Läänemaa	2	7	27	285,7	0,000	0,077					=	→
Lääne-Virumaa	12	43	72	67,4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,005	+	+	→
Põlvamaa	28	42	36	-14,3	0,004	0,004					=	→
Pärnumaa	36	72	78	8,3	0,000	0,008	0,000	0,031	0,016	+	=	→
Raplamaa	8	20	33	65,0	0,006	0,005					=	→
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000					=	→
Tartumaa	24	132	60	-54,5	0,007	0,010	0,014		0,000	-100,0	-	→
Valgamaa	44	71	59	-16,9	0,011	0,017					=	→
Viljandimaa	35	98	78	-20,4	0,023	0,003					+	→
Võrumaa	22	93	48	-48,4	0,003	0,037	0,041		0,000	-100,0	=	→
Kokku (Total)	252	755	736	-2,5	0,005	0,011	0,009	0,018	0,003	-63,3	=	→

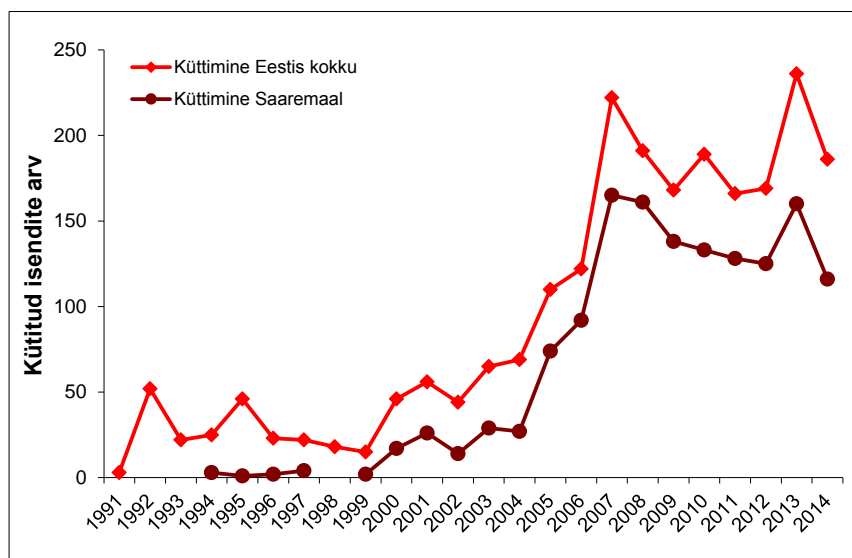
Seireandmed viitavad sellele, et tuhkru arvukus on peale mõneaastast jõulist tõusu stabiliseerunud. Tuhkru püüki spetsiaalselt laialdaselt ei harrastata (va seal, kus ta kanasid murdmas käib), mistõttu tema küttimine sõltub pigem teiste liikide (peamiselt mingi, aga ka metsnugise) küttimise intensiivsusest. Küttimine praegusel tasemel on tema arvukusdünaamika mõjutajana veel madala tähtsusega, mistõttu võib seda jätkata eelmiste

aastatega sarnaste põhimõtete järgi. Mingi püügil kastlõksuga loodusmaastikul ei oleks siiski jätkuvalt paha, kui sinna sattunud tuhkur lahti lastakse.

Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

MÄGER (*Meles meles*)

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 - 2014.

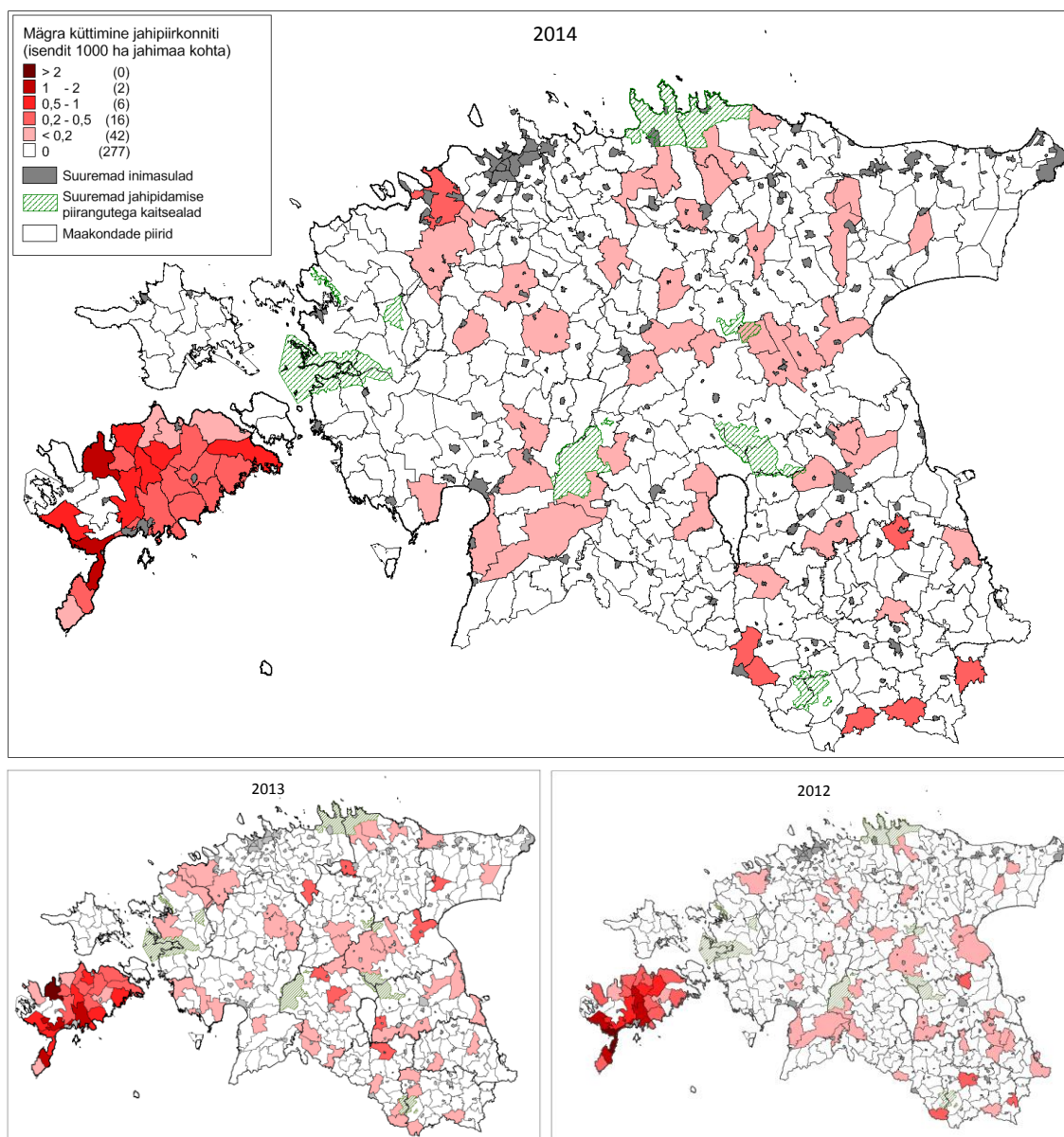
The number of Eurasian badger huntid in Saaremaa (brown line) and in Estonia (total including Saaremaa – red line) in 1991 – 2014.

Mägra küttimise andmed, jahimeeste 2015. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2015. aasta jahihooajaks.

Maakond County	Küttimine			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2015
	2012	2013	2014			
Harjumaa	4	7	12	71,4	+	→
Hiiumaa	0	0	0	=	=	→
Ida-Virumaa	2	5	1	-80,0	+	→
Jõgevamaa	4	10	4	-60,0	+	→
Järvamaa	1	4	6	50,0	+	→
Läänemaa	0	2	0	-100,0	=	→
Lääne-Virumaa	2	4	6	50,0	+	→
Põlvamaa	7	2	4	100,0	+	→
Pänumaa	4	6	10	66,7	+	→
Raplamaa	3	3	5	66,7	+	→
Saaremaa	125	160	116	-27,5	+	→
Tartumaa	5	9	6	-33,3	=	→
Valgamaa	3	7	7	0,0	+	→
Viljandimaa	3	12	3	-75,0	+	→
Võrumaa	6	5	6	20,0	+	→
Kokku Total	169	236	186	-21,2	+	→

Mäger asustab kogu mandri-Eestit ja Saaremaad, Hiiumaal mäger siiani puudub. Mäger on liik, kelle asurkonna seisundi muutuste kohta meil täpsem info puudub, kuna käigusolevad seiremeetodid tema kohta andmeid ei anna. Liigispetsiifikast lähtuv ning kindla regulaarsusega läbiviidav seireandmete kogumine käivitub tõenäoliselt alates 2016. aastast.

Jahimeeste hinnangul on mägra arvukus enamuses maakondades jätkuvalt suurenemas. Kui Saaremaal on mäger juba aastaid olnud sisuliselt nuhtlusliigiks mistõttu on teda seal ka intensiivselt kütitud, siis on Mandri-Eestis mägra küttimine olnud mõõdukalt tagasihoidlik. Hetkel puudub vajadus mägra küttimisintensiivsuse ja –tingimuste muutmiseks, mistõttu võib küttimist 2015. a jahihooajal jätkata sarnaselt eelnevate aastatega.

Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

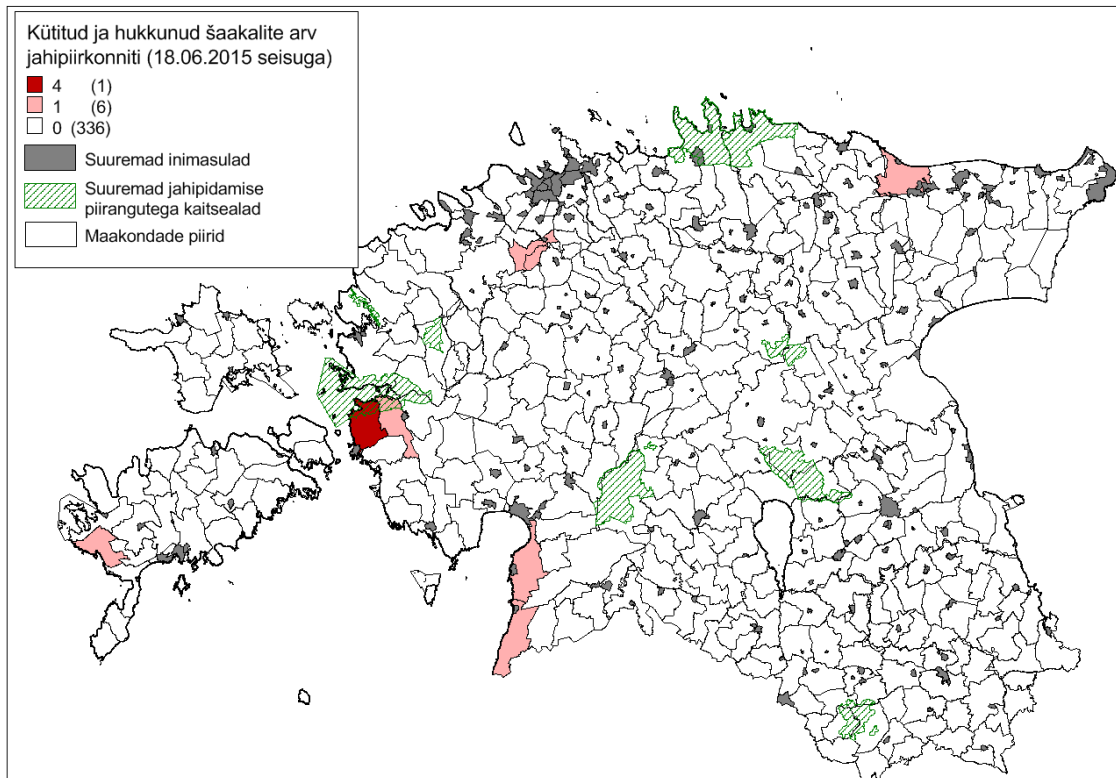
HARILIK ŠAAKAL (*Canis aureus*)

2013. a tõestati uue imetajaliigi hariliku šaakali olemasolu Eestis. Praeguseks on meil kütitud või auto alla jäänud kokku 10 isendit: 6 Läänemaal, 2 Pärnumaal, 1 Ida-Virumaal ning 1 Saaremaal. Nendest hukkunud või kütitud isenditest vähemalt viis on olnud alla ühe aasta vanused. Kohalik juurdekasv oli möödunud aastal seireandmetest lähtuvalt sarnaselt 2013. aastaga nii Läänemaal kui ka Pärnumaal, mõlemas vähemalt 1 pesakond. Võrreldes 2013. aastaga ei ole teadaolevalt tekkinud juurde uusi šaakali lokaalasurkondi, mistõttu saab tema arvukust hetkel pigem stabiilseks kui suurenevaks hinnata. Lätis on hetkel teada samuti kümme kütitud/hukkunud isendit, enamusest alla-aastased loomad. 2014. a tõestati šaakali olemasolu ka Leedus, Poolas, Valgevenes ning Ukraina põhjaosas. Möödunud aastaga on kogunenud piisavalt andmeid mis selgelt viitavad sellele, et tegemist ei ole inimese poolt siia toodud, vaid looduslikult oma levikuala laiendava liigiga. Antud teemal on lähiajal ilmumas ka mitu teadusartiklit. Lähenedes antud temaatikale teadmiste põhised, ei ole šaakali käsitlemine meil võõrliigina enam kuigivõrd põhjendatud. Seda enam, et Euroopas ei ole šaakal võõr- vaid kohalik liik, kes on viimaste aastakümnete jooksul jõudsalt oma levikuala laiendanud nii lääne kui ka põhja suunas. Lisaks on šaakal EL loodusdirektiivi V lisa liik ehk siis samas staatuses mis kobras, valgejänes, metsnugis ja tuhkur.

Šaakal ei ole meil jahiluk, kuid võõrliigi staatust omavana on viimasel kahel hooajal lubatud talle jahti pidada keskkonnaameti korralduse alusel kõikjal üle Eesti ajavahemikus oktoobri algusest märtsi lõpuni.

Olemasolevate teadmiste tuginevalt oleks siiski vaja tema staatust juba tänavu muuta. Juhul, kui šaakal lisatakse jahilukite nimekirja, võiks tema jahiaeg olla sama, mis hundil.

Kütitud ja hukkunud šaakalite arv erinevates jahipiirkondades alates liigi ametlikust esmatuvastamisest märtsis 2013 (andmed 18.06.2015 seisuga)

Number of golden jackal hunted or killed in traffic accidents in hunting districts since the discovery of the species in Estonia in March 2013 up till June 2015.

JAHILINNUD

Birds

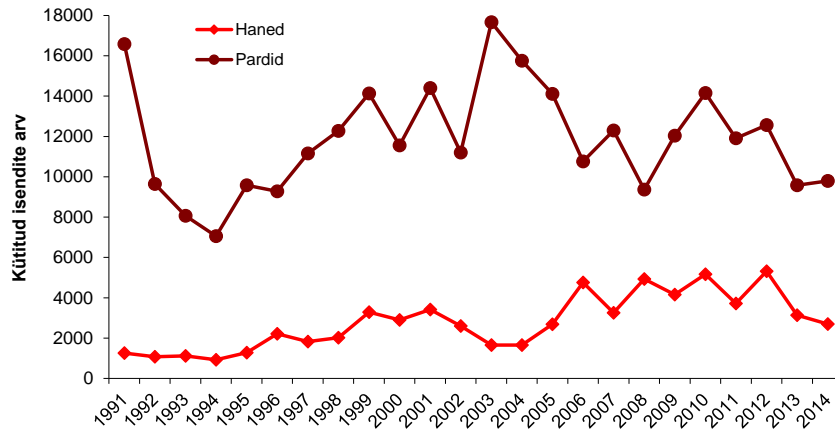
Jahilindude kütmine Eesti erinevates maakondades 2014. a jahihooajal.
Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2014.

Liik	Harjumaa	Hiiu	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EESTI KOKKU
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	3	0	2	2	7	6	0	0	6	1	0	1	1	8	6	43
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	1	0	0	16	0	0	0	0	19	0	0	1	0	3	0	40
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	15	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	20
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	3	889	2	0	48	143	2	1	438	2	16	0	0	3	0	1547
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	0	0	0	0	2	1	0	0	2	0	2	10	0	0	0	17
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	34	93	74	8	11	81	13	0	68	85	98	45	18	48	7	683
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	1	0	260	27	0	55	277	12	63	0	198	12	8	109	6	1028
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	173	129	128	9	17	165	126	34	112	25	690	98	11	179	9	1905
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	0	0	0	7	1	17	0	1	0	0	0	0	199	0	225
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	5	1	4	0	16	11	7	0	1	2	72	7	35	67	23	251
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	4	0	15	0	0	0	44	0	0	30	2	0	0	33	2	130
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	4	0	0	77	0	0	5	0	0	0	22	2	0	2	0	112
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	3	0	0	0	0	0	0	0	42	0	0	0	0	0	0	45
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	0	5
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	5	2	0	0	0	0	10	0	1	0	21	0	0	3	0	42
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	5	4	0	1	0	20
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	4	19	0	0	0	5	24	0	148	0	191	0	0	0	1	392
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	1	18	0	0	1	9	4	7	48	0	27	5	7	2	9	138
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	54	4	79	45	31	84	218	5	79	14	35	42	4	29	1	724
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	21	34	27	7	19	25	39	3	17	4	2	28	0	10	0	236
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	9	49	31	25	57	237	60	0	22	3	88	12	3	16	0	612
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	1	51	76	0	0	472	5	0	60	13	411	3	0	0	0	1092
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	5	0	26	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	32
Haned kokku	90	138	239	77	107	818	322	8	178	35	536	85	7	55	1	2696
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	417	97	15	4	0	113	1	1	203	0	48	0	0	3	0	902
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	5	4	3	2	0	2	3	0	25	0	16	0	0	0	0	60
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	504	204	50	5	0	460	57	1	280	6	437	29	8	18	22	2081
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	553	615	307	133	38	655	265	125	728	121	791	725	109	205	368	5738
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	123	12	11	0	0	29	10	0	161	2	74	0	0	3	2	427
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	6	40	5	0	0	11	1	3	13	0	49	2	0	2	0	132
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	28	13	13	0	0	41	6	0	133	0	97	0	0	0	0	331
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	0	0	3	0	0	0	0	0	7	0	2	0	0	0	0	12
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	0	0	6	0	0	0	0	0	5	0	13	0	0	0	0	24
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	19	0	5	0	0	1	0	0	3	0	41	5	2	0	1	77
Pardid kokku	1655	985	422	144	38	1312	343	130	1558	129	1570	761	119	231	393	9790

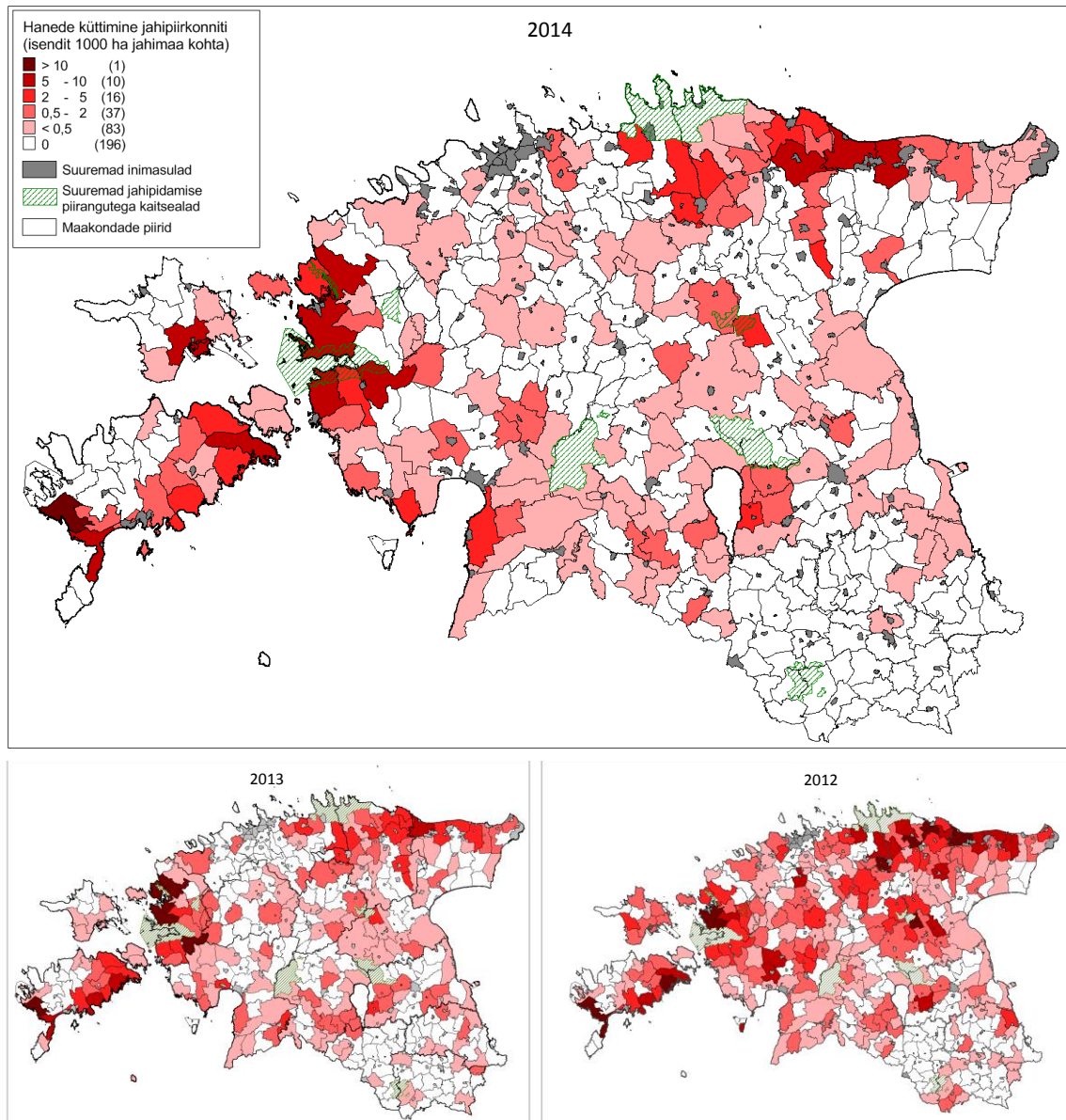
Jahilindude küttimine Eestis aastatel 2003 – 2014.
Hunting of game birds in Estonia during 2003 - 2014.

Linnuliik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760	2360	697	724
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	77	90	155	448	453	846	559	288	225	683	171	236
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	750	762	837	1529	922	1239	1005	977	705	1162	555	612
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005	1112	1710	1092
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	2	2	14	84	15	9	17	23	21	2	7	32
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	138	25	4	39	0	0	0	0	0	0	0	0
HANED KOKKU <i>Total n of hunted geese</i>	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716	5319	3141	2696
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066	1179	967	902
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	165	341	345	158	164	55	106	161	92	64	75	60
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963	2453	1883	2081
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577	7515	5614	5738
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	334	769	754	145	364	494	558	678	490	606	372	427
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	1625	312	311	300	299	151	161	161	198	156	168	132
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	325	458	457	100	226	275	288	270	263	382	360	331
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	35	34	19	11	6	8	45	41	9	25	1	12
Tutvart (<i>Aythya fuligula</i>)	4	7	31	10	43	21	33	25	44	25	11	24
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	40	56	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	223	205	173	3	7	11	70	10	20	15	18	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	10	68	1	2	1	49	3	1	12	6	0	2
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	102	88	43	91	92	94	54	177	171	139	107	77
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	3063	171	400	399	0	0	0	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU <i>Total n of hunted ducks</i>	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905	12565	9576	9790
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	176	55	170	70	84	57	20	37	63	49	28	43
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	96	23	111	32	41	46	13	45	6	12	46	40
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1366	1942	651	642	140	56	127	112	54	14	1	20
Metskunits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1034	659	750	291	1192	979	976	1475	990	827	817	1547
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	88	49	29	59	7	31	20	107	12	22	32	17
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	276	398	374	373	300	317	426	802	824	812	765	683
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	793	246	543	117	413	336	606	1075	825	625	636	1028
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663	2304	1960	1905
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	5	8	38	25	28	22	61	53	32	41	225
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	2	11	22	244	209	175	243	193	398	217	154	251
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	97	17	73	47	30	84	50	93	76	33	38	20
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	158	127	101	290	345	407	707	594	498	508	413	392
Hallrastas (<i>Turdus pilaris</i>)	34	73	70	51	43	114	91	66	80	137	235	130
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	83	74	162	173	120	233	348	274	295	168	97	204
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	23	45	39	38	25	55	88	76	148	94	73	138

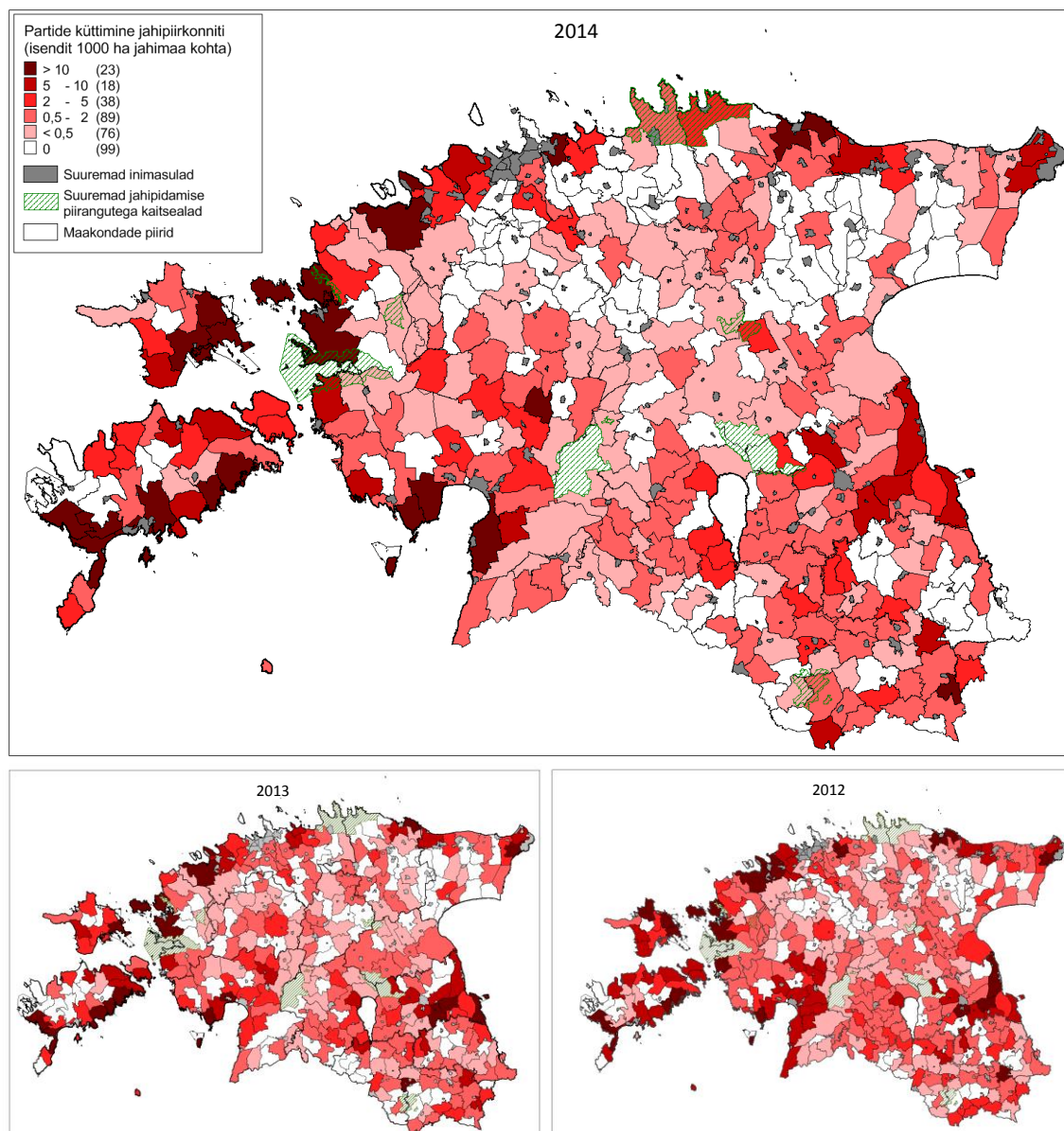
Haneliste küttimine sõltub suurel määral rändeagest ilmastikust, mistõttu võivad erinevate aastate küttimismahud olla kordades erinevad, ega väljenda tegelikke arvukuse trende. Möödunud sügis oli hanede küttimiseks sarnaselt ülemöödnuga väga ebasobiv, suur osa hanedest ei jäänud meile pikemalt peatuma ega toituma, vaid lendasid soodsaid tuuli ära kasutades Eestist ühe jutiga üle. Võrreldes 2013. aastaga kütiti hanedest enam vaid Kanada laglesid ja seda Kiviõli jahipiirkonna arvelt. Jätkuvalt paistab probleeme olevat haneliikide määramisega – näiteks Järvamaalt kütitud hanedest on taas enim hallhanesid, mis ei ole sugugi usutav. Hallhaned rändavad reeglina piki rannikut, teised haned aga ka üle sisemaa ning arvatavasti oli suur enamus Järvamaal kütitud hallhanedest tegelikult suur-laukhaned või rabahaned hoolimata sellest, et nende põhivärvus on hall. Partide, aga ka hanede küttimismahu tagasihoidlikkuse üks põhjustest oli arvatavasti ka rakendunud pliihaavlite kasutamise keeld veelinnujahil.

Partide ja hanede kütmine Eestis aastatel 1991 - 2014.
The number of ducks (red line) and geese (brown line) hunted in Estonia in 1991 – 2014.

Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

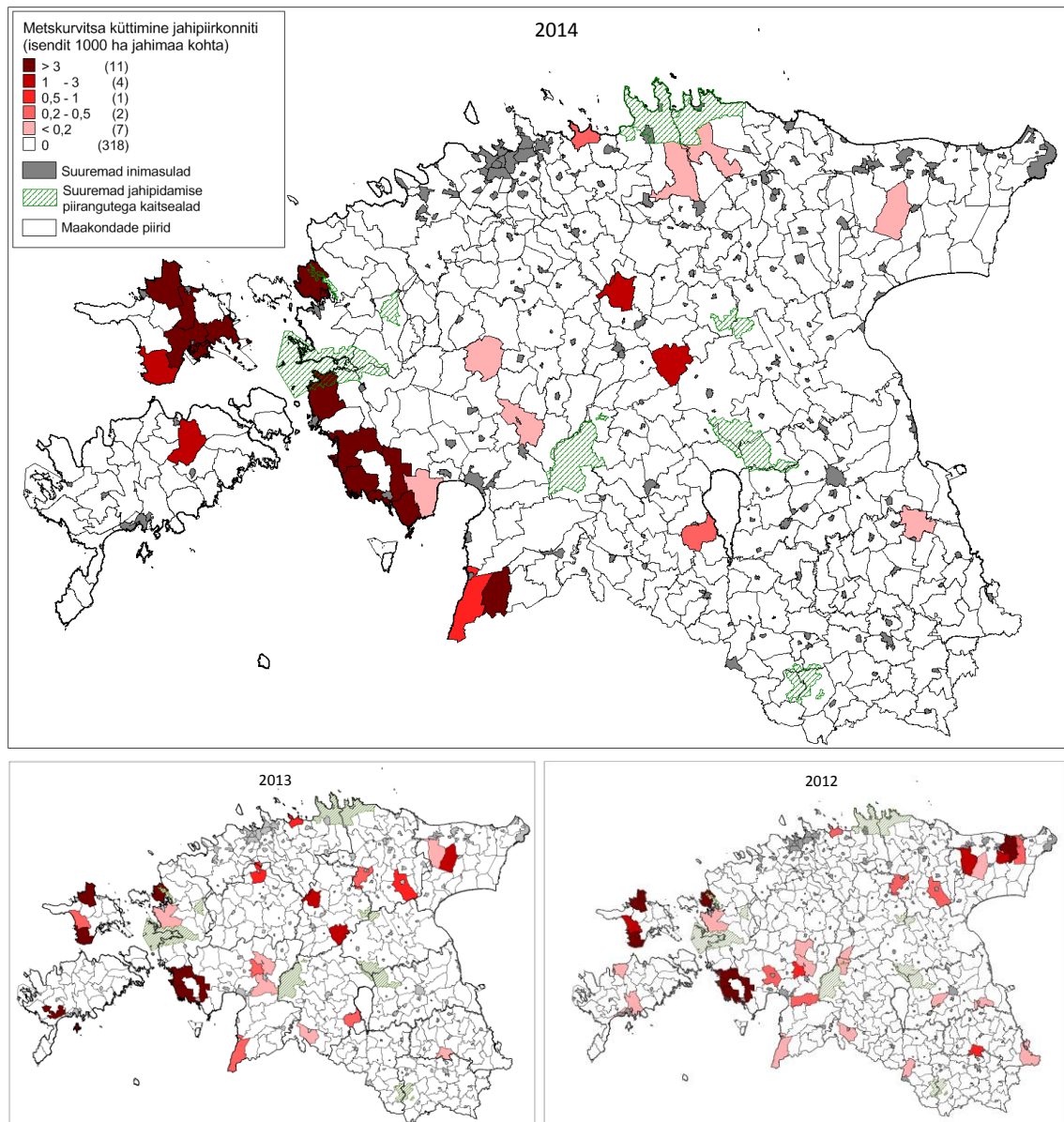

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

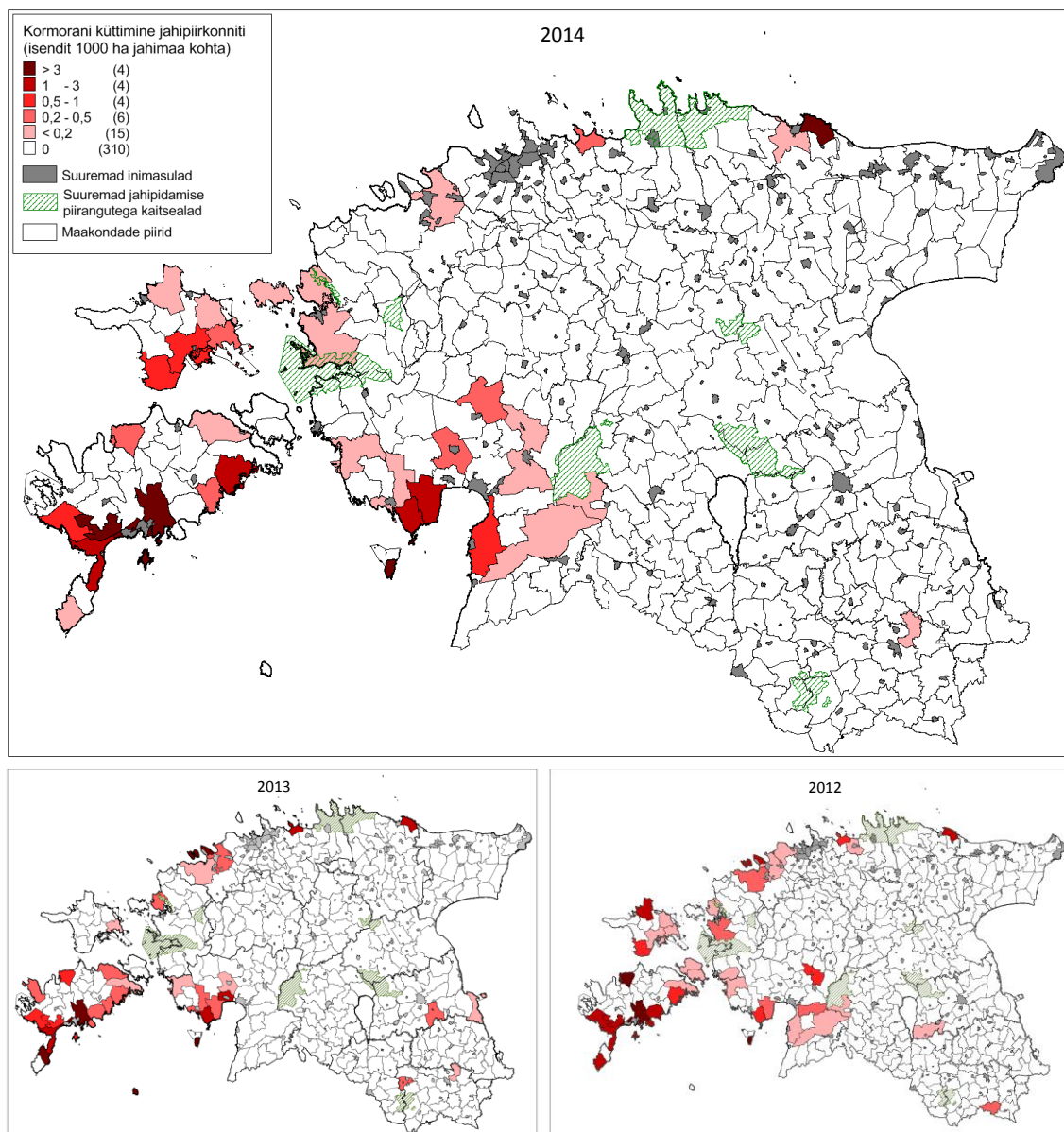
Võrreldes möödunud aastaga kütiti palju enam künnivareseid ja ronkasid, seda peamiselt Viljandimaa arvelt. Vähemalt ronka, kes on meil üheks tõhusamaks looduse sanitariks, ei peaks tegelikult üldse küttinga. Siinkohal toetatakse ja tuletatakse ühtlasi meelde eelmisel aastal Keskkonnaministeeriumis Eesti Ornitoloogia Ühinguga toimunud arutelu, kus ronk otsustati põhimõtteliselt ühehäälselt jahiulukite nimekirjast välja arvata.

Metskurvitsa küttingise olulist suurenemist saab siduda vaid turismijahiga, kuna kohalikul jahimehel tema sügisjahi vastu huvi puudub. Samas on metskurvitsa sügisjahi puhul tegemist enamasti rändavate isenditega, kellele küttingissurve sigimisaladel on väike.

Seetõttu on nepijahi näol tegemist siiani alakasutatud ressursi tõhusama kasutamisega, mida ei saa isegi liigikaitse seisukohalt väga kritiseerida.

Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2014 and in previous hunting seasons.

KOKKUVÕTE

Arvukus on jätkuvalt kõrge metsseal, olles jõuliselt kahanenud vaid sigade Aafrika katku levikukolletes. Stabiliseerunud on arvukus põdral ja saari asustaval punahirvel, mandriosa punahirvel aga suureneb nii levikuala kui ka arvukus. 2009/2010 ja 2010/2011 a. lumerohketel talvedel tugevasti kannatada saanud metskitseasurkond on jõudsalt kosumas ning sellega seoses paraneb tasapisi ka ilvese seisund. Hundi arvukus on jätkuvalt kerges langustrendis, karu arvukus aga peale kerget langust taas suurenemas. Metsnugise, kopra ja kähriku arvukus on pisut, rebase oluliselt langenud ning mägra, hall- ja valgejänese arvukus tõusnud. 2013. a avastatud uue ulukiliigi hariliku šaakali arvukus ei väljenda nähtavat tõusu- ega ka langustrendi.

Ühiskonna soov on nii põdra kui ka saari asustava punahirve asurkonna asustustihedust jätkuvalt langetada. Sellega seoses on tehtud ettepanek neid liike küttida mõnevõrra enam kui jahimehed seda soovinud on. Juurdekasvumäära ületava küttimismahu juures tuleb erilise tähelepanuga jälgida soovitatud küttimisstruktuuri ning liialdada ei tasu kummagi soorühma küttimisega. Põdra puhul tuleks kühvelsarvedega isendite küttimisest hoiduda, kuna nende pikaajaline eelistatud küttimine on viinud seda tüüpi sarvekandjate osakaalu aina madalamaks. Mandri-Eestis on vajalik hirve minimaalset küttimismahtu ja -struktuuri rakendada vaid hirvega tihedamalt asustatud piirkondades jättes teistes jahipiirkondades nende küttimismahu ja -struktuuri jahipiirkonna kasutaja otsustada. Jahindusnõukogud peaksid kõikjal hirve küttimist lubama.

Seoses metssigade jätkuvalt kõrge arvukuse, hea juurdekasvu ning sigade Aafrika katku levikuga tuleks küttimismahtu kõikjal märkimisväärselt suurendada ja seda eriti jõuliselt noorte isendite (põrsad ja kesikud) osas. Kütitavatest kesikutest ja täiskasvanud loomadest peaks jätkuvalt ~50% moodustama emised ning üksikuid täiskasvanud kulte ning karjades olevaid tugevamaid kesikkulte võiks jätkuvalt säästa. Küttimisstruktuuri ei peaks erandina jälgima vaid katkukolletes. Nii jahimehed kui ka seadusandja peaks tõsiselt mõtlema olemasolevate reeglite muutmisele suunas, mis metssea populatsiooni ohjamise efektiivsust suurendada võiks.

Selget tõusutrendi näidanud metskitse küttimismaht peaks kõikjal kasvukiiruse vähendamiseks suurenema. Sokkusid ja kitsi tuleks kõikjal ilma eranditeta küttida võimalikult lähedal vahekorrale 1:1. Jätmaks kõik võimalused looduslikuks valikuks

soovitame sokkude küttimisega alustada mitte enne augustikuud ehk siis metskitsede jooksuaja lõpufaasis ning vastav muudatus teha ka jahieeskirjas.

Suurkiskjatest on ilvese populatsiooni suurus veel alla soovitatavat miinimumtaset, kuid prognoositav trend on madalate küttimismäärade tõttu positiivne. Samas ei luba seisund veel küttimist märkimisväärselt suurendada. Hundi arvukus oli 2014. a madalam kui aasta varem. Kasv oli selgelt väljendunud vaid Saaremaal, kus jahimehed hundi küttimisse tõsisemalt suhtuma peaksid. Karu arvukus näitab tõusutrendi, mis lubab küttimismahtu taas mõnevõrra suurendada. Samas on küttimist vaja senisest jõulisemalt suunata kahjustuspiirkondadesse. 2013. a jahilukite nimekirja lisandunud hallhülge küttimisele määrati 2015. a esimene küttimislimiit. Šaakal peaks saama rehabiliteeritud ehk siis temalt peaks ära võtma 2013. a mõneti ennatlikult määratud võõrliigi staatuse.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki ulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Dominantseid loomi tuleks hoida kõikide suurulukiliikide puhul või siis vähemalt ei tohiks neid eelistatuna küttida. Põdra küttimise soolis-vanuselise vahekorra hoidmiseks on soovitatav vajadusel moodustada mitut jahipiirkonda hõlmavad ohjamisalad.

Aruande koostajad tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.

SUMMARY

Current report gives an overview of statuses and trends of all game species and recommendations for next hunting season.

The evaluation of population statuses and trends are mainly based on analyzed data collected using following methods:

1. Bag statistics where hunters are obliged to report the numbers of all hunted games by hunting districts including sex and age group for big games (ungulates and large carnivores).
2. Snow-track counts on permanent transects all over Estonia giving a track index (tracks per 1 km) as a result. Due to absence of permanent snow cover during most of the winter, it was possible to carry out counts only in 75 permanent transects with total length of ~ 900 km in 2015, that comprises only 19% of all transects observed in yearly bases. Therefore, the results of winter track counts of 2015 may be significantly less representative compared to previous years.
3. Mapping of sight and track observations of large carnivores all over Estonia giving a number, location and size of reproductive units as a result.
4. Observations of ungulates made by hunters all over Estonia giving an age and sex structure of populations as a result.
5. Aging and estimating the reproductive status of hunted large carnivores and moose and based on samples collected from the hunted individuals.
6. Hunter's estimations of population numbers or trends.
7. Field expertise of livestock and bee farming damage cases made by large carnivores and estimation the level of forest damage made by cervids in sample plots of pine plantations and mid-aged spruce stands.

Population sizes of moose as well as red deer on islands are stabilized, while the numbers and the range of red deer have increased on the mainland. Population size of wild boar is still very high except in the localizations of African swine fewer where the numbers have decreased considerably. During the years of harsh and snow rich winters in 2009/2010 and 2010/2011 dramatically declined roe deer population is recovering and lynx whose main prey is roe deer follows its trend whilst the number of reproductive females hasn't reached yet an acceptable minimum level.

Population size of wolf, beaver, raccoon dog and pine marten indicate modest and red fox rapid decrease, brown bear and brown hare indicate increase.

In 2013 a new species for Estonia golden jackal was identified. Since then 10 specimens have been hunted or killed in traffic accidents in different parts of Estonia. Special monitoring indicates that the jackal number is more or less stable and the reproductions in 2014 occurred in two different localizations similar to the year 2013.

In 2013 grey seal was included into the list of game species and in 2015 the first hunting quota was established and shared by the regions. Grey seal hunting quota follows the annual species specific monitoring results and requirements of national species management plan.

To avoid the probable negative impacts of selective harvest on wild animal populations in future, we recommend hunters to not overexploit any sex or age-groups and suggest harvesting games more or less at the same natural age and sex structure as in the population. To maintain the populations genetically diverse and natural selection effective authors recommend rather to avoid hunting of the dominant individuals of all species.